

*Utvärdering av miljö- och naturbruksutbildningarna i YH
Novia*

-ur studerandenas perspektiv

Hanna Yltävä

Examensarbete för Hortonom (Högre YH)-examen
Utbildningsprogrammet för Landsbygdsutveckling
Raseborg 2015

EXAMENSARBETE

Författare: Hanna Yltävä

Utbildningsprogram och ort: Landsbygdsutveckling, Raseborg

Handledare: Patrik Byholm, Maria Söderström

Titel: Utvärdering av miljö- och naturbruksutbildningarna i YH Novia
-ur studerandenas perspektiv

Datum 7.5.2015

Sidantal 87

Bilagor 8

Abstrakt

Det här examensarbetet är en utvärdering av miljö- och naturbruksutbildningarna inom Yrkeshögskolan Novia från 2000 till 2014, ur nuvarande och tidigare studerandes perspektiv. Syftet med utvärderingen är att bidra med ett underlag för att åstadkomma en god och gärna fördjupad kvalitet på utbildningen. Uppdragsgivare till lärdomsprovet är Pro Naturbruk, som är ett utvecklingsprojekt inom YH Novia.

En webbaserad enkät skickades ut till 330 respondenter, varav 102 personer svarade. Detta är en kvantitativ undersökning då enkäten hade fasta svarsalternativ. Enkäten hade dock vissa kvalitativa inslag i form av de öppna frågorna.

Utvärderingen visar att ca 80% av respondenterna skulle rekommendera utbildningen åt någon annan vilket tyder på de är överlag nöjda med utbildningen. Svaren på de öppna frågorna var i allmänhet negativare än på de fasta frågorna. Respondenterna önskade bl.a. mera kontakt till arbetslivet. Resultaten har använts som ett underlag för Pro Naturbruks femåriga projektplan. Utvärderingen visar att det finns ett behov av att göra en motsvarande utvärdering årligen, för att kunna mäta studerandes belåtenhet med utbildningen.

Språk: Svenska   Nyckelord: Utvärdering, utbildning, kvalitetsarbete, studerandeperspektiv

---

Examensarbetet finns tillgängligt antingen i webbiblioteket Theseus.fi eller i biblioteket.

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Hanna Yltävä

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Landsbygdsutveckling, Raasepori

Suuntautumis-vaihtoehto/Syventävät opinnot:

Ohjaajat: Patrik Byholm, Maria Söderström

Nimike: Ympäristö- ja luonnonvara-alan koulutuksista arviointi AMK Noviassa – opiskelijoiden näkökulmasta/ Utvärdering av miljö- och naturbruksutbildningarna i YH Novia –ur studerandenas perspektiv

---

Päivämäärä 7.5.2015

Sivumäärä 87

Litteet 8

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö on ammattikorkeakoulu Novian ympäristö- ja luonnonvara-alan koulutusten arviointi vuosien 2000–2014 aikana. Arviointi tehdään nykyisten ja aikaisemmin opiskelleiden opiskelijoiden näkökulmasta. Arvioinnin tarkoituksena on tuottaa pohja hyvän ja mielellään laadukkaamman koulutuksen saavuttamiseksi. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Pro Naturbruk, joka on Novian oma kehitysprojekti.

Web-pohjainen kysely lähetettiin 330 vastaanottajalle, joista 102 henkilöä vastasi siihen. Tämä on määrällinen tutkimus ja kyselyssä käytettiin strukturoitua kyselylomaketta. Kyselyssä oli mukana myös joitakin laadullisia osuuksia avointen kysymysten muodossa.

Arviointi osoittaa, että noin 80 % vastaajista voisi suositella koulutusta toisille, mikä merkitsee sitä, että he ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä koulutukseen. Avointen kysymysten vastaukset olivat yleensä kielteisempiä kuin strukturoiduissa kysymyksissä. Vastaajat toivoivat Mm. enemmän yhteyksiä työelämään. Tulosta on käytetty pohjana Pro Naturbrukin viisivuotisessa projektisuunnitelmassa. Arviointi osoittaa, että vastaava arviointi on syytä/tarpeen tehdä vuosittain, jotta pystytään mittaamaan opiskelijoitten tyytyväisyyttä koulutukseen.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: Arviointi, koulutus, laatutyö, opiskelijanäkökulma

---

Opinnäytetyö on saatavilla joko ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa Theseus.fi tai kirjastossa.

MASTER'S THESIS

Author: Hanna Yltävä

Degree programme: Natural Resource Management, Raseborg

Specilization:

Supervisors: Patrik Byholm, Maria Söderström

Title: An evaluation of the education of Natural Resources at Novia University of Applied Sciences - from the perspectives of students/

Utvärdering av miljö- och naturbruksutbildningarna i YH Novia -ur studerandenas perspektiv

---

Date: 7 May 2015

Number of pages: 87

Appendices: 8

Abstract

This Master's thesis is an evaluation of the education in Natural Resources at Novia UAS between the years 2000 and 2014. It has been evaluated from the perspectives of both current and former students. The purpose is to provide a basis with which a good and possibly more in-depth quality of the education will be achieved. The thesis work has been commissioned by Pro Naturbruk, which is a development project within Novia.

A web-based survey was sent to 330 respondents, of which 102 people responded. This is a quantitative study, since the survey was constructed with fixed alternative responses. The survey also included some qualitative elements in the form of open questions.

The evaluation shows that about 80% of the respondents would recommend the education to someone else, which suggests that they are satisfied with the education. The answers to the open questions were generally more negative than the answers to the fixed alternative questions. Some respondents wished for more contact with working life. The results have been used as a basis for Pro Naturbruk's five-year project plan. The evaluation shows that there is a need to make a corresponding evaluation every year in order to measure students' satisfaction with the education.

Language: Swedish
perspective

Key words: evaluation, education, quality work, student

The thesis is available either at the electronic library Theseus.fi or in the library

Ordförklaring

YH Yrkeshögskola

UP Utbildningsprogram

MP Miljöplanering

TN Trädgårdsnäring

LP Landskapsplanering

LN Lantbruksnäringarna

SB Skogsbruk

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INTRODUKTION.....	1
1.1	Inledning.....	1
1.1.1	Pro Naturbruk.....	1
1.1.2	Min utgångspunkt och motiv för ämnesval.....	3
1.2	Syfte och frågeställningar.....	3
1.3	Studiens disposition.....	4
2	UTBILDNINGSMILJÖ OCH LÄRPROCESSER	6
2.1	Naturbruk och miljöområdet i YH Novia	7
2.2	De olika profileringarna inom naturbruk och miljö.....	8
2.3	Kvalitetsuppföljning.....	12
2.4	Betydelsen av praktiska erfarenheter och kontakt med näringslivet.....	16
2.4.1	Anställningsbarhet.....	17
2.5	Lärprocesser.....	19
2.5.1	Undervisningsformer.....	20
2.5.2	Motivation.....	22
2.5.3	Handledning.....	23
2.6	Tidigare forskning.....	24
2.6.1	Metsäalan sijoittumisselvitys.....	24
2.6.2	Opala.....	24
2.6.3	Yrke 2025.....	26
3	METOD, MATERIAL OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT.....	31
3.1	Utvärderingsforskning.....	31
3.2	Kvantitativ enkätundersökning.....	32
3.3	Enkät för Pro Naturbruk.....	34
3.3.1	Beskrivning av enkäten.....	34
3.3.2	Val av respondenter.....	36
3.3.3	Pilottest och följbrev.....	38
3.3.4	Reliabilitet.....	38
3.4	Bearbetning av datamaterialet.....	39

4 RESULTATREDOVISNING.....	42
4.1 Sammanfattning av resultatredovisning	72
5 DISKUSSION.....	75
5.1 Studiens reliabilitet och validitet.....	76
5.2 Genomförande av utvärderingen och dess praktiska relevans.....	77
5.3 Förslag på fortsatt kvalitetsarbete.....	80
KÄLLFÖRTECKNING	83

BILAGOR

- Bilaga 1: Kärnkompetenser för utbildningsprofileringen miljöplanering
- Bilaga 2: Kärnkompetenser för utbildningsprofileringen trädgårdsnäring
- Bilaga 3: Kärnkompetenser för utbildningsprofileringen landskapsplanering
- Bilaga 4: Kärnkompetenser för agrologutbildningen
- Bilaga 5: Kärnkompetenser för skogsbruksutbildningen
- Bilaga 6: Enkät för tidigare studeranden
- Bilaga 7: Följebrev
- Bilaga 8: Påminnelse

1 INTRODUKTION

1.1 Inledning

Detta arbete är ett lärdomsprov inom utbildningsprogrammet Landsbygdsutveckling på Yrkeshögskolan Novia. Uppdragsgivare till lärdomsprovet är Pro Naturbruk, som är ett utvecklingsprojekt inom YH Novia. Målsättningen med detta arbete är att göra en utvärdering av miljö- naturbruksutbildningarna från 2000 till 2014, ur nuvarande och tidigare studerandes perspektiv. Syftet med utvärderingen är att bidra med ett underlag för att åstadkomma en god och gärna fördjupad kvalitet på utbildningen.

Det är viktigt att utvärdera utbildningens kvalitet med tanke på att ett helhetsbetonat naturresurstänkande skall integreras som en del av all utbildning inom naturresurssektorerna. I profileringen och dimensioneringen av utbildningen bör man sträva efter att tillgodose det ökande behovet av arbetskraft inom naturresurssektorerna. Arbets- och näringsministeriet betonar att genom att investera i hållbar produktion och kompetens säkerställer man den finländska konkurrenskraften, sysselsättningen och regionutvecklingen. Det leder i sin tur till att man kan exportera högklassig kompetens inom hållbart utnyttjande av naturresurser och grön ekonomi. (Arbets- och näringsministeriet 2010, s.9-10, 41).

1.1.1 Pro Naturbruk

Pro Naturbruk är ett femårigt projektarbete inom utbildningarna för naturbruk och miljö, vid YH Novia. Projektets syfte är att initiera och leda kvalitetshöjande processer, utveckla kontakter till arbets- och näringsliv, marknadsföra verksamheten, stärka utbildningarnas internationalisering och utveckla kopplingen mellan undervisning och forskning och utveckling.

Niklas Andersson, som är klusterutvecklare för naturbruksutbildningarna påpekar att projektet Pro Naturbruk har som uppgift att stärka utbildningens kvalitet på Naturbruk och Miljöklustret vid YH Novia. Genom diskussioner med Andersson har det fastslagits att jag som en del av

det kvalitetshöjande arbetet inom projektet genomför ett examensarbete för högre yrkeshögskoleutbildning inom landsbygdsutveckling. Examensarbetet utförs som en enkätstudie bland nuvarande och tidigare studeranden. Enkätens målsättning är att mäta opinionen bland studerandena om de olika ämnena och hur man upplever studier och studieresultat. I samband med enkäten utvärderas vilka delar av enkäten som kan göras om årligen, för att kunna mäta studerandes belåtenhet med utbildningen. (personlig kommunikation med Niklas Andersson, 5.12.2014).

Enhetschef Eva Sandberg-Kilpi för fram i ett pressmeddelande att denna betydande satsning görs för att utveckla utbildningen, bland annat genom att stärka samarbetet med branschens expertorganisationer. Enligt Sandberg-Kilpi satsas det ytterligare på att integrera forsknings- och utvecklingsverksamhet i utbildningen inom Forsknings- och utvecklingsinstitutet Aronia i Raseborg. (En stärkning av naturbruksutbildning i Raseborg, 2014).

Pro Naturbruk var i en planeringsfas under det skedet då utvärderingen gjordes. En del av denna fas var att göra en enkät riktad till nuvarande och tidigare studeranden. Ingen motsvarande undersökning hade tidigare gjorts. För att kunna utveckla utbildningen behövs det information om nuläget, för att senare se vad som kan förbättras.

Utbildningarna inom miljö- och naturbruk har haft problem med att fylla grupperna, medan de utexaminerade i allmänhet har haft lätt att få jobb.

Pro Naturbruk möjliggörs genom att Stiftelsen Finlandssvenska jordfonden, Föreningen Konstsamfundet och Utbildningsstiftelsen Sydväst ställer sig bakom projektet. Enligt styrelseordförande vid Åbo Yrkeshögskolan vid Åbo Akademi Roger Broo görs detta med motiveringen att säkerställa utbildningens kvalitet och attraktivitet i ett läge där statens sparkrav på yrkeshögskolorna speciellt drabbar mindre utbildningsenheter. Genom satsningen vill man säkerställa att naturbruksutbildningen håller nationell och internationell nivå. Det ger också en signal om att utbildning inom naturbruk är viktig för Svenskfinland. (En stärkning av naturbruksutbildning i Raseborg, 2014).

1.1.2 Min utgångspunkt och motiv för ämnesval

Jag började mina studier i trädgårdsnäring år 2005 i Överby, Esbo. Skolan hette då Yrkeshögskolan Sydväst. År 2010 blev jag färdig hortonom. Efter det har jag jobbat inom trädgårdsbranschen med olika arbetsuppgifter. Hösten 2013 påbörjade jag mina vuxenstudier i Campus Raseborg, inriktningen är landsbygdsutveckling och det är en högre YH utbildning. Jag har således ett eget studerande perspektiv.

Under studietiden har jag märkt att det är väldigt lätt för studeranden att sinsemellan utvärdera utbildningen men att den informationen sällan når de berörda, i det här fallet lärare och programansvariga. Jag anser att det finns ett stort behov att göra en utvärdering, så att studeranden har möjlighet att anonymt och okomplicerat ge feedback till YH Novia. I nuläget görs det utvärderingar för enskilda kurser men det som fattas är en helhetstäckande utvärdering. Det är också intressant att se hur alumner upplever utbildningen. Ur marknadsföringssynvinkel är det studeranden som är den bästa tillgången.

1.2 Syfte och frågeställningar

Arbetet är ett beställningsarbete från Pro Naturbruk och målet är att utvärdera hur både nuvarande och tidigare studeranden upplever studierna.

Enligt Sörqvist (2004, s.461) har mätning och insamling av data en central betydelse i förbättringsarbetet. Helst skall beslut fattas på basen av fakta och kunskap, inte på antaganden. Genom att uppnå förståelse för verksamhetens processer och tjänster samt förekommande variationer, problem och brister kan man identifiera bra lösningar och fatta rätt beslut.

Elmgren & Henriksson (2010, s.100-101) anser att studenter bör ha möjlighet att redan på ett tidigt stadium kunna delta i beslutsprocessen. De menar att studenten inte bara skall vara en passiv mottagare av information och kunskap inom högskolan, utan skall också fungera som en dynamisk kraft i kunskapsvärlden, både inom undervisningen och sedan i arbetslivet. De säger att studenternas engagemang i och inflytande över högskolans verksamhet anses vara av stor betydelse för utbildningens kvalitet. Enligt Elmgren och Henriksson (2010, s. 100-101) är det viktigt att bjuda in studenterna till diskussion om utvecklingen av högskolan som utbildnings- och forskningsinstitution och ge dem möjlighet att framföra sina erfarenheter av

och synpunkter på kurser och utbildningen. Studerandes egna beskrivningar av upplevelser och erfarenheter av inläringen är av avgörande betydelse för en förbättring av kvaliteten i undervisning och inläring inom högre utbildning. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Studien är ett verktyg i kvalitetsarbetet. Den är en användarutvärdering där användare involveras i utvärderingen och som betonar deltagardemokratiska aspekter.

Huvudsyftet med studien är att utvärdera miljö- och naturbruksutbildningarna ur studerandes perspektiv. Studiens delsyfte är att på basen av resultatet från huvudsyftet se hur man kunde förbättra utbildningarna inom miljö och naturbruk i YH Novia, ur studerandes synvinkel.

Forskningsfrågorna är:

- Hur uppfattar studerande att utbildningens målsättning har uppfyllts?
- Vad finns det för hinder och förutsättningar för att uppställda målsättningar för utbildningen kan uppfyllas?
- Är det något mål eller kunskapsområde som studerande uppfattar att fattas inom målsättningen för utbildningen?

Undersökningen har gjorts genom att skicka en enkät till nuvarande och tidigare studerande i YH Sydväst eller YH Novia, inom naturbruk och miljöområdet. YH Novias utbildning inom naturbruk och miljö i Raseborg är den enda av sitt slag i Svenskfinland. I Campus Raseborg utbildas hortonomer, agrologer, miljöplanerare och skogsbruksingenjörer. (En stärkning av naturbruksutbildning i Raseborg, 2014).

Studerandenas svar visar hur utbildningarnas målsättningar har kunnat förverkligas. Det är viktigt att undersöka huruvida utbildningen motsvarar de kunskapskrav som arbetslivet ställer.

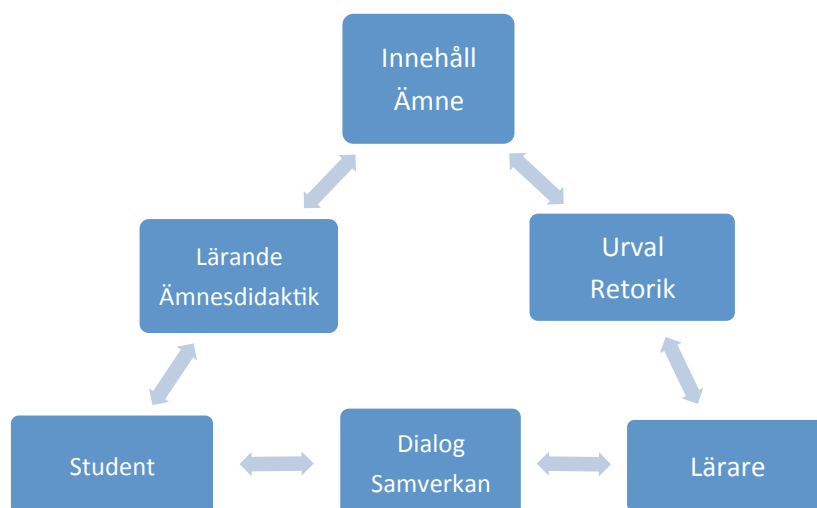
1.3 Studiens disposition

I kapitel två börjar jag med att presentera utbildningsprogrammet, samt beskriver allmänt studier och examina på yrkeshögskolenivå. Jag går också igenom viktiga ämnen inom lärande; utbildningsmiljön, motivation och relationen mellan teori och praktik. Dessa ämnen är indirekt representerade i enkäten. Teoridelen tar också upp tidigare forskning inom motsvarande

område, t.ex. Metsäalan sijoittumisselvitys (Metsäkoulutus, 2014) och Opala (Opala, 2014a) har gjort motsvarande undersökningar. Jag ser också på arbetsmöjligheter för alumner och viktiga kompetenser för framtida arbetare inom naturbruk- och miljöbranschen. Metoddelen (kapitel 3) stöder mitt val för kvantitativ forskningsmetod, som sker i form av en enkät. Enkäten och arbetsprocessen är presenterad. I kapitel 4, resultatdelen, redogör jag resultatet från undersökningen. I diskussionen (kapitel 5) presenterar jag resultatet för mitt delsyfte; hur kan man förbättra utbildningarna inom miljö och naturbruk i YH Novia. Jag tar också upp frågor som reliabilitet och validitet i studien.

2 UTBILDNINGSMILJÖ OCH LÄRPROCESSER

För att få en helhetsbild av utbildningsmiljön och lärprocesser använder jag mig av Elmgren & Henrikssons (2010, s.119) didaktiska triangel (figur 1) som en modell för att diskutera undervisning. Didaktik står för undervisningens och inläringens teori och praktik (Jank & Meyer 1997, s.18). Något förenklat kan man säga att de didaktiska frågorna handlar om undervisningens innehåll, målsättningar och metoder och svarar på frågorna om vad skall läras, hur det skall läras och varför. I triangelns tre hörn finns studerande, lärare och innehåll/ämne, som alla påverkar situationen. Triangelns sidor representerar relationer, t.ex. i interaktionen mellan student och innehållet/ämnet skapas möjligheten till lärande och berör frågan varför ämnet är viktigt. I studien behandlar jag bl.a. handledning och studerandes möjligheter att påverka undervisningen och kvalitetsuppföljning. Med ämnesdidaktik avses hur studieämnet bäst kan läras dvs. undervisningens metodik. I interaktionen mellan studieämne och lärare finns frågor som berör vad som skall läras och hur det presenteras. I studien beskrivs de olika utbildningsprofileringarna och dess kärnkompetenser. I interaktionen mellan studerande och lärare berörs frågan hur undervisningen genomförs och berör således frågan om hur studieämnet skall läras. Som en del av denna interaktion beskriver jag undervisningsformer som t.ex. praktikperioder, virtuella studier och lärdomsprov. Den didaktiska triangeln underlättar diskussion om undervisning, lärande och hur lärare kan hjälpa studerandena till kunskap. (Elmgren & Henrikssons 2010, s.118-119). I kapitlet beskrivs också naturbruk och miljöområdet inom YH Novia som utbildningsmiljö.

Figur 1. Den didaktiska triangeln. (Elmgren & Henriksson 2010, s.119)

2.1 Naturbruk och miljöområdet i YH Novia

En examen inom yrkeshögskolan leder till högskoleexamen och praktisk yrkesskicklighet. Studierna består av grund- och yrkesstudier, valfria studier, praktik samt ett examensarbete. Alla utbildningsprofileringar under naturbruk och miljöområdet i YH Novia är fyraåriga och för examen förutsätts man avlagt minst 240 studiepoäng, vilket innebär en lägre högskoleexamen. (Miljöplanerare YH, 2014). Utbildningsprogrammet för naturbruk och miljö i YH Novia erbjuder 50 nybörjarplatser inför läsåret 2014-2015 (Utbildningsutbud 2014, 2014). Backlund (enligt Backman & Westerholm 2009, s. 272-276) menar att under tiden 2005-2020 kommer utbildningsbehovet på yrkeshögskolenivå att öka medan utbildningsbehovet på universitetsnivå däremot kommer att minska.

De studier som leder till yrkeshögskoleexamen ordnas i form av utbildningsprogram. Utbildningsprogrammen är studiehelheter som planeras och ordnas av yrkeshögskolan, dvs. YH Novia beslutar själv om utbildningens innehåll och undervisningsplanen. Målet för studierna är att ge den studerande:

- omfattande praktiska färdigheter och basfärdigheter samt de teoretiska grunder som behövs för expertuppgifter på området
- förutsättningar att följa med och främja utvecklingen på området

- färdigheter för fortsatt utbildning
- tillräckliga kommunikativa färdigheter och språkkunskaper
- de färdigheter som behövs för internationell verksamhet på området

Yrkeshögskolexamina är yrkeshögskolans grundexamina, till yrkeshögskoleexamen tilläggs den examensbenämning som gäller för utbildningsområdet och förkortningen YH. (Undervisnings- och kulturministeriet, 2014b).

2.2 De olika profileringarna inom naturbruk och miljö

Under utbildningsprogrammet för miljö och naturbruk erbjuder YH Novia vid Campus Raseborg utbildningsprofileringar inom miljöplanering, trädgårdsnäring, landskapsplanering, lantbruksnäringarna samt skogsbruk (En stärkning av naturbruksutbildning i Raseborg, 2014). De olika profileringarna har bytt namn och läge under åren. I tabell 1 kan man se utvecklingen för åren 2000-2008, då skolan ännu hette Yrkeshögskolan Sydväst.

Tabell 1. Utbildningsprogram i Yrkeshögskolan Sydväst 2000-2008.

År	Utbildningsprogram	Examens- benämning	Läge
2000-2001	Utbildningsprogrammet för lantbruk	Agrolog (YH)	Åbo "Skuffis"
2000-2001	Utbildningsprogrammet för miljöinstruktion	Miljöinstruktör (YH)	Ekenäs
2000-2008	Utbildningsprogrammet för skogsbruk	Skogsbruks- ingenjör (YH)	Ekenäs
2000-2001	Utbildningsprogrammet för trädgårdsodling	Hortonom (YH)	Esbo Överby
2000-2008	Utbildningsprogrammet för landskapsplanering	Hortonom (YH)	Esbo Överby
2001-2005	Utbildningsprogrammet för/i lantbruksnäringarna	Agrolog (YH)	Åbo "Skuffis"
2001-2008	Utbildningsprogrammet för hållbar utveckling	Miljöplanerare (YH)	Ekenäs
2001-2008	Utbildningsprogrammet för/i trädgårdsnäring	Hortonom (YH)	Esbo Överby
2005-2008	Utbildningsprogrammet i lantbruksnäringarna	Agrolog (YH)	Ekenäs

(Yrkeshögskolan Sydväst studieguider 2000-2008, personlig kommunikation med Soile Gustafsson, 23.10.2014)

YH Novia bildades genom att sammanföra Svenska yrkeshögskolan och Yrkeshögskolan Sydväst 1.8.2008 (Campus, 2014). Efter det har alla utbildningsprogram inom naturbruk och miljö gradvis flyttas till Ekenäs, Campus Raseborg. I tabellen nedan ser man alla utbildningsprogram under naturbruk och miljöområdet 2000-2014. Vuxenutbildningar och högre YH-utbildningar är inte med i tabellen.

Tabell 2. Utbildningsprogram i YH Novia, för tiden 2008-2014.

År	Utbildningsprogram	Examens- benämning	Läge
2008-2014	Utbildningsprogrammet i lantbruksnäringarna	Agrolog (YH)	Ekenäs
2008-2014	Utbildningsprogrammet för skogsbruk	Skogsbruks- ingenjör (YH)	Ekenäs
2008-2010	Utbildningsprogrammet för landskapsplanering	Hortonom (YH)	Esbo Överby
2008-2010	Utbildningsprogrammet för trädgårdsnäring	Hortonom (YH)	Esbo Överby
2008-2014	Utbildningsprogrammet för miljöplanering	Miljöplanerare (YH)	Ekenäs
2008-2012	Integrated Coastal Zone Management	Miljöplanerare (YH)	Ekenäs
2010-2014	Utbildningsprogrammet för landskapsplanering	Hortonom (YH)	Ekenäs
2010-2014	Utbildningsprogrammet för trädgårdsnäring	Hortonom (YH)	Ekenäs
2012-2013	Sustainable Coastal Management	Miljöplanerare (YH)	Ekenäs

(Läroplaner och kursbeskrivningar, 2014)

Målsättningen med utbildningsprofileringen **miljöplanering och miljöplanerar-examen (YH)** är att ge en fördjupad förståelse för den ekologiska balansen i naturen, samt kunskap om vad klimatförändringen förorsakar och vad som kunde göras för att motverka den negativa utvecklingen. Man lär sig också hur ett hållbart samhälle byggs upp och upprätthålls. (Miljöplanerare YH, 2014).

YH Novia har kärnkompetenser för varje utbildningsprofilering, dvs. vad YH Novia anser att är de viktigaste kompetensområdena för varje enskild profilering. I bilaga 1 kan man se

kärnkompetenser för utbildningsprofileringen miljöplanering. Där kan man se att naturresursförvaltning, kommunal miljöförvaltning, verksamhet för hållbar utveckling och planeringsprocesser är viktiga kompetensområden, som har alla har egna kärnkompetenser.

Som färdig miljöplanerare kan man jobba med många olika saker. Man kan t.ex. inrikta sig på miljöärenden i kommuner och företag, rådgivning inom avfallshantering eller avloppsrening, naturinventering, miljöjournalistik eller miljöfostran (Miljöplanerare YH, 2014).

Inom utbildningsprofileringarna **trädgårdsnäring och landskapsplanering (Hortonom YH)** fokuserar trädgårdsnäring på odlingskunskap, växtkännedom, rådgivning och försäljning, samt användning och produktion av trädgårdsprodukter och de biologiska, tekniska och ekonomiska förutsättningarna för trädgårdsodling. Miljöaspekter och hållbar utveckling sätts i fokus i all verksamhet. Studeranden specialiserar sig via utlandsstudier, vars omfattning motsvarar ett studieår. (Hortonom YH, trädgårdsnäring, 2014). I bilaga 2 kan man se kärnkompetenserna för utbildningsprofileringen trädgårdsnäring. Till dessa hör odlingstekniskt kunnande, art- och produktkännedom, växtskydd, trädgårdsproduktionens ekonomi och företagsverksamhet, samt handel och marknadsföring av trädgårdsprodukter.

Inom landskapsplanering läggs vikten vid grönområdenas planering, byggande och skötsel, samt växtanvändning, grönområdenas konstruktioner, historiska trädgårdar, landskapsplanering och -vård. Speciell vikt läggs vid de biologiska, tekniska och ekonomiska förutsättningarna för grönanläggning och planering. Växtkännedom, användning av planeringsprogram samt administrativa kunskaper är viktiga delar i studierna. (Hortonom YH, landskapsplanering, 2014).

Kunskaper i planering, anläggning och underhåll av grönområden, naturkännedom, materialkännedom och kulturkännedom är kärnkompetenser för utbildningsprofileringen landskapsplanering (se bilaga 3).

I arbetslivet placerar sig hortonomer med mycket varierande arbetsuppgifter inom grönområdesplanering, grönanläggning och grönområdesskötsel samt inom handeln. Arbetsplatser finns både inom den privata och offentliga sektorn och det är också vanligt att bli egen företagare. (Hortonom YH, landskapsplanering, 2014).

Målsättningen med utbildningsprofileringen **lantbruksnäringarna och argologexamen (YH)** är att utbilda kunniga resurspersoner för landsbygdens utveckling. Fokus i utbildningen är såväl praktiska som teoretiska fackkunskaper med tyngdpunkt på lantbruk. Saker som värderas högt i utbildningen är kritisk analys, EU-anpassat jordbruk, självständig problemlösning samt mångsidiga kommunikativa färdigheter. (Agrolog YH, lantbruksnäringarna, 2014). I bilaga 4 kan man se kärnkompetenserna för agrolog utbildningen.

Agrologer är verksamma inom flera olika naturbrukssektorer med försäljning, rådgivning, förvaltning, undervisning och forskning. En del agrologer är verksamma inom industrin och försäkrings- och bankväsendet. Många agrologer blir gårdsbrukare och företagare på landsbygden. (Agrolog YH, lantbruksnäringarna, 2014).

Utbildningsprofileringen **skogsbruk och skogsbruksingenjörs-examen (YH)** omfattar bland annat ekologi, skogsmätning, skogsskötsel, skogsbruksplanering, företagsekonomi, ledarskap, rådgivning och virkeshandel, -förädling och -anskaffning. Praktiska övningar i skogen en viktig del av utbildningen. (Skogsbruksingenjör YH, 2014).

I bilaga 5 kan man se kompetensområden och kärnkompetenser för skogsbruksutbildningen; ekologi, skogsskötsel, virkesanskaffning, skogsplanering och entreprenörskap är viktiga kompetensområden för utbildningen.

Som skogsbruksingenjör kan man fungera som inköpare av virke eller planera och leda virkesanskaffningsarbeten. Planering, rådgivning, skogsbruksplanering och lagövervakning är vanliga arbetsuppgifter. Skogsbruksingenjörerna har varierande arbetsuppgifter inomhus och i skogen. (Skogsbruksingenjör YH, 2014).

2.3 Kvalitetsuppföljning

En kvalitetsplan är ett av de medel som finns för att garantera att undervisningen utförs på ett korrekt sätt. I YH Novias kvalitetsplan för undervisning enligt läroplaner (se tabell 3) kan man t.ex. se att:

– Ansvarsperson för "Studerares utvärdering av kurs" är både studerande och den kursansvariga. Utvärdering skall göras vid varje kurstillfälle.

– Ansvarspersoner för "Analys och förbättring" är den kursansvariga, den ämnesansvariga, inriktnings- och/eller profileringsansvariga samt den programansvariga. Utvärdering skall göras vid varje kurstillfälle.

Tabell 3. YH Novias kvalitetsplan för undervisning enligt läroplaner.

Aktivitet	Ansvars person	Frekvens	Stöddokument (krav)	Nytt dokument
Planering, anpassning tillgrupp	KA	Varje kurstillfälle	Den pedagogiska strategin Läroplan Studiehelhets- och kursplaner	Utförandeplan: Innehåll, arbetsformero.s.v.
Kursanmälan	Stud.	Varje kurstillfälle	Kursplaner (förkunskaper)	Kursanmälningslista i studieregister
Kursinledning	KA	Varje kurstillfälle	Kurs- och utförandeplan	
Undervisning	KA	Varje kurstillfälle	Kurs- och utförandeplan	Slutlig utförandeplan (som godkänns av PA vid arkivering i läroplansdatabasen)
Examination	KA	Varje kurstillfälle	Kurs- och utförandeplan (kompetenser)	Utvärderade studieprestationer i studieregister
Vitsordsredovisning och feedback till studerande	KA	Varje kurstillfälle	Förordning om yrkeshögskolestudier	Utvärderade studieprestationer i studieregister
Uppbevarande av utvärderade studieprestationer	KA	Varje kurstillfälle	Förordning om yrkeshögskolestudier (6 månader)	
Vitsordsregistrering	KA	Varje kurstillfälle	Studieregister (inom 3 veckor efter godkänd prestation)	Kursdokumentation i studieregister
Studerandes utvärdering av kurs	KA, Stud.	Varje kurstillfälle	Kurs- och utförandeplan	Kursutvärdering (stud) (med kursutvärderingsverktyg i studieregister)
Lärares utvärdering av kurs	KA	Varje kurstillfälle	Kurs- och utförandeplan	Kursutvärdering (KA)
Övrig utvärdering av kurs	KA, övrig	Varje kurstillfälle	Läroplan samt kurs- och utförandeplan	Kursutvärdering (övrig)
Analys och förbättring	KA, ÄA, IA, PA	Varje kurstillfälle	Kursutvärdering stud) Kursutvärdering (KA) Kursutvärdering (övr.)	Reviderad kursplan (om ändringar)
Revidering i läroplan	PA	Om ändringar	Läroplan	Reviderade studiehelhets- och kursplaner

Stud. = Studerande

KA = Kursansvarig

ÄA = Ämnesansvarig

IA = Inriktnings- och/eller profileringsansvarig

PA = Programansvarig

(Kvalitetsplan för undervisning, 2014)

Från studerandena kan man få mycket information om vad som fungerar och vad man behöver utveckla. Det är därför viktigt att ha intresse för studerandes åsikter och perspektiv och på det sättet göra det möjligt att anpassa undervisningen till dem. Det här bidrar också till fortsatt utveckling av lärarrollen. (Elmgren & Henriksson 2010, s.122).

Med en utvärdering vill man få underlag för rationella beslut där effektivitet (främst kostnadseffektivitet) samt måluppfyllelse och kvalitet prioriteras. Holmstrand (2009 s.154) menar vidare att det är läraren som har huvudansvaret över undervisningens kvalitet. Utvärdering bör utformas och betraktas som ett slags kritiskt reflekterande inslag för alla berörda: lärare, studerande och andra berörda. Holmstrand anser att man i en högre grad borde beakta lärarens egna reflektioner och synpunkter om vad som fungerade och vad som fungerade mindre bra och varför. Som det framgår av YH Novias kvalitetsplan (tabell 3) så gör kursansvariga läraren en egen utvärdering efter varje kurs och han/hon har huvudansvaret över att en utvärdering sker. Istället för att göra utvärdering med en enkät med flervalsfrågor eller femgradiga skalor, föreslår Holmstrand att man ställa frågor som; Vad har varit värdefullt? Vad skulle kunna förbättras?

Förutom dessa frågor föreslår Elmgren & Henriksson (2010, s.106) att utvärderingen innehåller frågor inom dessa fyra områden:

1. Bakgrund samt förutsättningar för kursen. (t.ex. studieinriktning, ålder)
2. Processen. (t.ex. kursinnehåll, undervisningsformer, studieklimat, arbetslivsanknytning)
3. Utfallet och resultatet av utbildningen. (t.ex. upplevd nytta av utbildningen, måluppfyllelse och om motivationen för ämnet förändrats under utbildningens gång)
4. Bedömning av utbildningen som helhet.

Det bästa är att göra en formativ utvärdering som görs löpande under kursens eller utbildningens gång, istället för en summativ utvärdering, som sker i slutet av eller efter en genomförd kurs eller utbildning. Tanken är att den kan göras som ett naturligt inslag i utbildningen och att det kan förbättra den pedagogiska processen när den fortfarande pågår. Holmstrand (2009, s.158) funderar om en utvärdering bör användas endast som kontroll av studerandes kunskapsreproduktion, eller om den bör utgöra ett integrerat inslag i ett forskande och kritiskt arbetssätt.

Ett annat sätt att utföra kvalitetskontroll vid skolan är genom en utvärdering som görs mellan kolleger. Det går ut på att lärarna kritiskt granskas av jämbördiga kollegor. Samtalet bör vara dialogisk och problematiserande eller analyserande, där den besökande läraren ställer öppna, analyserande frågor. Man kan fokusera på undervisningsprocessen, samspelet i klassrummet och lärarrollen, för att därefter kunna ge konstruktiv kritik. För att arbeta för en ökad

professionalitet i undervisningen krävs utbildning, men också kvalificerade samtal om undervisning. (Elmgren & Henriksson 2010, s.291, 294).

Som studerande kan man påverka utbildningen vid högskolor genom representation i högskolans beslutande och beredande organ, och genom att delta i kursutvärderingar. Inom enheten miljö och naturbruk vid YH Novia finns det tre olika studerandeföreningar; Spiritus Forstis för skogsbrukarna, Spiritus Hortus r.f. för hortonomerna och Skuffis för agrologer, som kan påverka utbildningen. I YH Novia skickar rektorn och Studerandekåren Novium årligen ut en gemensam studerandeenkät, där de vill se hur verksamheten vid skolan fungerar och hur nöjda studerandena är. Enligt Elmgren & Henriksson (2010, s.105) uppfattar studerandena ofta att utvärderingar är meningsfulla som idé, men inte i realiteten. De anser att en kontinuerlig dialog med läraren är det sätt som studeranden anser vara bättre för att skapa en verklig delaktighet.

Efter att en enkät eller motsvarande användarutvärdering har gjorts och resultaten har redovisats sker oftast någon sort av förändring. Detta är en del av ett utvecklingsarbete. Utvecklingsarbeten utnyttjar idéer från forskningsresultat och vetenskaplig kunskap och syftar till att åstadkomma nya produkter, skapa nya processer, testa nya system eller göra förbättringar av de redan existerande. (Olsson & Sörensen 2011, s.38-39). Det är viktigt att samverka med kolleger och studerande och tillsammans fundera över åtgärder eftersom det ofta bidrar till stöd och fler perspektiv. Förankringen är extra viktig vid utvecklingsarbete eftersom både kolleger och studeranden behöver förstå vad man gör och varför. Eftersom studerandena oftast är de som berörs mest av förändringen är deras syn på utvecklingen central. Det behövs en dialog med studenter både före och under genomförandet och när projektet skall utvärderas. Om man använder studentrepresentanter är det viktigt att förtydliga om de talar för hela gruppen, eller om de endast framför sina egna åsikter. (Elmgren & Henriksson 2010, s.295).

Om tanken är att stärka en välfungerande verksamhet ytterligare är det väsentligt att vara tydlig med vad som redan fungerar bra, så att ingen känner sig kritiserad. Dessutom krävs tydlighet kring vad som ytterligare ska uppnås. Man kan ställa frågor som:

- Vilka skall delta?

- När måste de olika stegen genomföras?
- Hur skall studenterna involveras?
- Hur skall projektet utvärderas?
- Vad är det som skall uppnås?
- Hur kan man veta om det har lyckats?

När man gör förändringar är det viktigt att ta hänsyn till helheten och det kan löna sig att börja långsamt. Stora förändringar riskerar att bli sårbara och eftersom inte allt kan förutses, kan studerandena utsättas för ett alltför stort risktagande. (Elmgren & Henriksson 2010, s.294-299).

2.4 Betydelsen av praktiska erfarenheter och kontakt med näringslivet

Undervisnings- och kulturministeriet (2014a) betonar att det är viktigt att yrkeshögskolorna har kontakt till arbetslivet samt att de samverkar med den regionala utvecklingen. Vid yrkeshögskolorna bedrivs yrkesinriktade högskolestudier och deras uppgift är därför att ge sådan högskoleundervisning för yrkesinriktade expertuppgifter som baserar sig på arbetslivets och arbetslivsutvecklingens krav och på forskning. Det tillämpade forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivs vid Yrkeshögskolorna stöder regionens utveckling, näringsliv och arbetsliv.

Detta går i linje med YH Novia: "Utbildningen förverkligas genom intensiv interaktion och via samarbete med näringslivet, vilket framgår ur yrkeshögskolornas regionala betoningar i utbildningarna" (Naturbruk, 2014). Meningen med detta är att studerande skall ges goda möjligheter att skapa kontakter för framtida arbete. Praktiken och examensarbetet hjälper studerande att specialisera sig inom de områden som de är mest intresserade av.

Utöver den egentliga praktiken är studierna således uppbyggda så att de har direkt kontakt med arbetslivet t.ex. via övningar på fält. Genom att jobba i form av projekt med uppdrag från företag och organisationer i regionen får studeranden kontakt in i arbetslivet redan under studietiden.

YH-utbildningar skiljer sig från universitetsutbildningar genom att de delvis anpassas utifrån arbetslivets krav på kompetens när det gäller praktiska yrkeskunskaper. Detta innebär att YH-utbildningarna har högre arbetsmarknadsrelevans, vilket betyder att utbildningarna skapas och utvecklas för att det finns ett behov av dessa kvalifikationer på arbetsmarknaden. Detta gör att YH-undervisningen ofta är mer praktisk och har mera kontakt med näringslivet än traditionella universitetsutbildningar. Detta kan vara gynnsamt eftersom forskning visar att traditionell föreläsning ofta inte är den bästa undervisningsformen för att stimulera ett djupinriktat lärande. Det grundar sig på förmågan att lagra något i långtidsminnet är begränsad. Om ny information inte bearbetas glöms den snabbt bort, vilket kan innebära att bara en bråkdel av det som sagts faktiskt lagras. Då är det viktigt att få in studieaktivitet, diskussioner och användande av olika sinnen i undervisningen, vilket är lättare då man använder sig av både teori och praktik i undervisningen. (Elmgren & Henriksson 2010, s.172).

YH Novia har varit en del av CDIO sedan 2012. CDIO betyder Conceive Design Implement Operate och idén är att utbilda enligt arbetslivets behov med koppling till nyaste forskning, så att de utexaminerade har alla de kunskaper och färdigheter som behövs. Enheten i Raseborg arbetar för att införa CDIO i alla utbildningar på enheten. (Cdio Novia, 2014).

2.4.1 Anställningsbarhet

Anställningsbarhet har blivit alltmer viktigt i skolorna. Också vid YH Novia talas det om utvecklandet av ökad anställningsbarhet och kraftfullare entreprenörskapstänkande. Arbetslivsanknytning av utbildningen kan starkt bidra till anställningsbarheten. Arbetslivsförankring är ett brett koncept och den bör vara integrerad i alla delar av utbildningen från mål och undervisningsformer till examination. I undervisningen kan studerande öva på de färdigheter som yrkeslivet kräver, genomföra yrkesrelaterade rollspel, arbeta med verkliga fall eller i projektform. Direktkontakt med yrkeslivet kan fås genom verksamhetsförlagd utbildning (verksamhetsförlagd utbildning är en utbildning där praktik och teori knyts samman) eller annan praktik, projekt utanför skolans gränser, gästföreläsare, mentorer verksamma inom yrkesområdet och studiebesök. (Elmgren & Henriksson 2010, s.214). Studeranden vid YH Novia jobbar i form av projekt med uppdrag från företag och

organisationer i regionen och får på det viset kontakt med arbetslivet redan under studietiden (Miljöplanerare YH, 2014).

Staffans (2012, s.119) konstaterar i sitt lärdomsprov för högre YH-examen att YH Novia kunde erbjuda ett gränsöverskridande nytänkande. Han föreslår ett samarbetsforum eller en idéverkstad för företag i regionen. I idéverkstaden kunde anställda komma samman med lärare, forskare och övriga specialister som i egenskap av ett mentorskap inspirerar och uppmuntrar deltagarna till att prova, testa och diskutera nya innovationer.

Verksamhetsförlagda examensarbeten kan knyta ihop utbildningens innehåll med kraven i yrkeslivet. Arbetslivsanknytning kan också fås genom att låta sådana lärare undervisa som själva har utövat, eller utövar, det yrke som utbildningen syftar till. Undervisningen bör också bidra till att studerande får insikter om hur den framtida arbetsmarknaden ser ut och om utbildningens relevans, detta görs genom samarbete med personer och arbetsgivare utanför skolan. Skolan måste också ge möjligheter till vidgade perspektiv och redskap för ett livslångt lärande för att öka studerandes anställningsbarhet i framtiden också, detta kan göras genom att studeranden får möjlighet att diskutera hur synen på ämnet har förändrats över tid. Studerande kan också uppmuntras att söka vidare till en högre utbildning för att få en bredare kompetens. Arbetsmarknaden förändras hela tiden och det är viktigt att studerandena är anställningsbara också i framtiden. För att lyckas med detta krävs det att studerandes allmänna färdigheter utvecklas, som kritiskt tänkande och analys- och problemlösningsförmåga och att de har förmåga till självständigt lärande och till att orientera sig i stora kunskapsmängder genom att identifiera sina behov av kunskaper. Kommunikativa färdigheter är också av betydelse. (Elmgren & Henriksson 2010, s.214).

Åström (2014, s.45) har i sitt examensarbete för Agrolog (YH)-examen kommit till slutsatsen att det är viktigt att få kunskap om både studerandes, näringslivets och lärarnas åsikter gällande arbetslivskontakterna. Hon menar att det är viktigt att veta vad studerande anser sig ha mest nytta av. Lärarnas åsikter är också viktiga eftersom det i det långa loppet är de enskilda lärarna, som väljer vilka möjligheter de bestämmer sig för att ge studerande under studietiden.

Holmstrand (2009, s. 152) menar att högskoleutbildningens mål är att forma självständiga och kritiskt tänkande studenter, samt att de själva skall producera kunskaper istället för att uppmuntras till reproduktion av kunskaper. Studerandes inställning borde basera sig på kritiskt tänkande och självständighet, men också nyfikenhet, kreativitet, självkritik m.m. I framtiden måste skolan alltmer samarbeta mera med det omgivande samhället och dess krav.

2.5 Lärprocesser

Följande faktorer har en inverkan på hur studerandena uppfattar lärande; studiemiljön, examinationsformer, studietekniska anvisningar, samt lärarens uppfattningar av lärande och undervisning till studenternas studieinriktningar och uppfattningar av lärande. (Schyberg 2009, s.50-52).

En förutsättning för bra undervisning och ett bra lärande är att lärare och studenter möter varandra i ämnet, i interaktion med varandra, att de engagerar sig i varandra och i ämnesinnehållet eller kursens mål (Schyberg 2009, s.54). På det viset får studenten stöd för reflektion, som kan ge ytterligare perspektiv och föreställningar att jämföra med och gynna utvecklingen av förståelse (Elmgren & Henriksson 2010, s.53). Lärandet och lärarens val av metoder påverkas starkt av lärarens egna uppfattningar, föreställningar och tillvägagångssätt. Lärandet är också alltid bundet till den situation och kultur där den äger rum. (Lindblom-Ylänne, Mikkonen, Heikkilä, Parpala & Pyhäntö 2014, s.2-3).

Studerandena behöver veta vilka kunskaper och färdigheter lärarna anser att är mest väsentliga. Det skall tydliggöras i mål för examina, för hela utbildningar, för kurser och ibland för enskilda moment. Välformulerade mål gör det också möjligt för studenterna att ta ställning till dem och relatera till vad de själva faktiskt vill. (Elmgren & Henriksson 2010, s.53). Man måste också ta studerandenas personliga mål med studierna i beaktande, vilket inte kan formuleras i kursplaner. (Elmgren & Henriksson 2010, s.54).

Det finns många uppfattningar av lärande, till exempel:

- A. Lärande innebär en kvantitativ ökning av kunskap. *Utöka sin kunskap.*
- B. Lärande innebär memorering. *Memorera och återge.*
- C. Lärande innebär tillämpning av regler och metoder. *Tillämpa.*

- D. Lärande innebär abstraktion av mening. *Förstå.*
- E. Lärande innebär ett tolkande förlopp som syftar till annorlunda förståelse av verkligheten. *Se på något på ett annat sätt. Förändras som människa.*

Studeranden som har en atomistisk inriktning i sina studier har ofta ett mera ytinriktat lärande, och kategoriseras främst av A-C lärande. Studenter som har en holistisk inriktning, ofta med ett mer fragmentiskt läranderesultat eller ett djupinriktat lärande med mer förståelse för sammanhang och helheter, kategoriseras främst av D-E lärande. (Schyberg 2009, s.50-52).

2.5.1 Undervisningsformer

Det som främst har betydelse för studerandes lärande är vad de själva gör. Deras tid och engagemang är viktiga för att uppnå kursmålen. För att främja studerandes lärande kan lärarna använda olika former för undervisningen. Föreläsningar är den vanligaste undervisningsformen och många anser att de är effektiva för att överföra information. Det problematiska är att om inte ny information bearbetas så glöms den bort. Det positiva är att en bra föreläsning kan väcka intresse och de kan tala till flera sinnen samtidigt såsom tal, kroppsspråk, text och bild. Seminarier och andra former av diskussionsbaserade undervisningsformer ger träning i att argumentera men också att lyssna på andra. (Elmgren & Henriksson 2010, s.171-174).

Andra undervisningsformer är yrkesinriktade specialiseringsstudier som förekommer vid varje profilering och omfattar 30 - 60 studiepoäng (Undervisnings- och kulturministeriet, 2014b). Praktiken är också en viktig del av yrkeshögskolestudierna, som omfattar 30 studiepoäng vid varje profilering (Miljöplanerare YH, 2014). Meningen med praktiken är att den kopplar samman de teoretiska delarna av utbildningen med praktiken i yrket (Elmgren & Henriksson 2010, s.215-216).

För att det skall bli så god länkning som möjligt mellan de teoretiska och de praktiska delarna av utbildningen krävs det att läraren som har kursansvaret måste överväga hur utbildningsmål, övriga undervisningsformer och den kommande examinationen ska kommuniceras med praktikhandledaren. Dvs. det krävs en del förberedande arbete av läraren som är kursansvarig vid utbildningen, av praktikhandledaren och av studerande, för att praktikperioden skall bli

lyckad och för att studerande skall känna sig som en resurs. En del av förberedande arbete kan vara att bygga på studerandes tidigare erfarenheter, gå igenom deras förväntningar och önskemål och diskutera vad de skall göra under praktikperioden. Det är också viktigt att diskutera hur samarbetet mellan studerande och handledaren ska fungera. (Elmgren & Henriksson 2010, s.215-216).

Ibland görs praktiken som en del av lärdomsprovet, då blir teoriansknytningen ofta mycket tydlig (Elmgren & Henriksson 2010, s.215-216). Lärdomsprovet är en fördjupning av yrkeskunnandet genom ett självständigt planerings-, utrednings- eller utvecklingsarbete med en teoretisk bakgrund. Lärdomsprovet omfattar 15 studiepoäng och utgörs av ett examensarbete och ett skriftligt mognadsprov. (Miljöplanerare YH, 2014). Lärdomsprovet utgår i hög grad på verkliga behov och frågeställningar inom näringen och de resulterar oftast i en utredning, sammanställning, plan eller produkt (Skogsbruksingenjör YH, 2014).

YH Novia uppmuntrar sina studerande att praktisera eller studera utomlands för att få inspiration och skapa kontakter. Detta har resulterat i ett etablerat studerandeutbyte med samarbetskolor utomlands (Hortonom YH, landskapsplanering, 2014). Det är dock viktigt att förstå att alla studeranden inte kommer att vilja studera utomlands, hur mycket man än inspirerar dem. Därför är det viktigt att försöka göra det möjligt för studeranden att ha internationalisering lokalt. Detta kan göras bl.a. genom att låta studeranden läsa kurser tillsammans med utländska studeranden, ha utländska föreläsare, arbeta med internationella projekt eller genom lärarnas internationaliseringsmöjligheter. Studeranden med utlandserfarenhet kan berätta om sina erfarenheter och vad de lärt sig, och på det viset marknadsföra utbildningen och internationell verksamhet i skolan. (Tyberg 2009, s.222, 231).

Virtuella studier har blivit allt vanligare som undervisningsmetod, också vid YH Novia. Vissa utbildningar inom miljö och naturbruk kommer att i framtiden planeras som flerformsutbildningar, där den största delen av utbildningen sker på distans.

Nätbaserade studier skall väljas när de ger optimal användning av lärarens och studerandes resurser (Elmgren & Henriksson 2010, s.176). Grunden för virtuella studier är kunskap i IKT (informations- och kommunikationsteknik), och man måste alltid ta i beaktande studerandes bakgrund, erfarenheter och förkunskaper. Det lönar sig att blanda olika slags

undervisningsformer för att få en sådan helhet som passar ämnet, dvs. att komplettera olika undervisningsmetoder. Virtuella studier kräver en god planering och Stigmar & Lundberg (2009, s. 238-239) framför att man bör ta i beaktande vilka läranderesultat som förväntas, hur lärandeutfallet skall bedömas, vilken målgruppen är samt hur och när återkopplingen och utvärderingen sker .

Med virtuella studier är det viktigt att läraren inte fokuserar endast på hur undervisningen tekniskt skall läggas upp, utan istället på vad, dvs. innehållet, ämnet. Det är viktigt inom virtuella studier att få studeranden att aktivt integrera med varandra och med läraren. För att framgångsrikt använda virtuella studier krävs det att läraren måste ha kunskap om hur IKT kan användas inom det egna kunskapsområdet, det underlättar studerandenas lärande och skapar en lärmiljö som fokuserar på lärandets objekt och hjälper att finna en mening genom uppgifterna. En stor del av virtuella studier går ut på skrivande. Att skriva tar tid och framtvingar en medveten reflektion, detta medför möjlighet till bättre djup och kvalitet i lärandet. (Stigmar & Lundberg 2009, s. 246-247). Enligt Elmgren & Henriksson (2010, s.176) kan nätet också användas för att stödja ett djupinriktat lärande genom reflekterande övningar, kvalitativ återkoppling och samverkan mellan studeranden och lärare.

2.5.2 Motivation

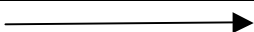
Motivation är grunden till allt lärande. Enligt Schyberg (2009, s.49) kan studerande ha olika utgångspunkter till lärande; en del är självgående och intresserade och behöver bara möta innehållet i sig, för att jobba vidare. Andra är ointresserade och vill lära sig så lite som möjligt med minsta möjliga ansträngning. Därför är det för lärare viktigt att lära känna studenterna, engagera sig i dem, och att försöka hänvisa till deras intressen och behov. Elmgren & Henriksson (2010, s.50) påpekar att utgångspunkten för undervisningen måste vara studenternas förståelse av olika fenomen och begrepp. Först när läraren förstår hur studenterna tänker kan man effektivt hjälpa dem att utveckla sina tankar vidare, dvs. att bygga undervisningen med hänsyn till studenternas förståelse. De menar också att studeranden kan vara externt eller internt motiverade. Man kan vara externt motiverad, det vill säga läsa på grund av yttre faktorer så som att klara kursen, eller internt motiverad som betyder att man har ett intresse för att lära sig och vilja att uppnå kompetens. Motivation definieras som drivkraft,

något som får oss att vilja utvecklas och få jobbet gjort. Om det bara finns interna motivationsfaktorer blir lärandet lättare än om det bara finns yttre motivationsfaktorer. Elmgren & Henriksson (2010, s.69-71) menar att en motiverande lärmiljö skapas om studerande har möjlighet att välja uppgifter utifrån intresse och som ger en måttlig utmaning samt att de har själv kontroll över sitt lärande. Det är också av betydelse att uppgiften och undervisningssituationen ger möjlighet till att samarbeta och lära sig av andra och att studerande uppfattar kunskapen som värdefull.

2.5.3Handledning

Handledning innebär att följa studeranden och ge stöd som behövs i olika faser bl.a. under praktikperioden och vid examensarbeten. Kursläraren har ansvar över att handledaren på praktikplatsen har beredskap att ge handledning. Tydlighet är viktigt vid handledning, handledaren och studeranden måste kommunicera tydligt om hurdana förväntningar de har. (Elmgren & Henriksson 2010, s.223). Handledning av självständiga arbeten eller examensarbeten kan delas upp på följande sätt (se tabell 4):

Tabell 4. Exempel på faser i handledningen.

Arbetsprocessen 							
Studerande	Val av tema	Utveckla problemställning	Läsning, data-insamling	Skriva utkast	Bearbeta, revidera	Slutföra	
Handledare	Inspirera, tolka, ge råd	Motivera, kritisera, undervisa	Stödja, ge råd	Inspirera, diskutera	Kritisera, ge motstånd	Stödja? Kontrollera	

(Elmgren & Henriksson 2010, s.222)

För att främja studerandes lärande är det viktigt att de får en konstruktiv och utvecklande återkoppling (feedback) på sina prestationer. Detta är centralt vid handledning. Att ge feedback är mera än att ge beröm. Det handlar om att läraren uttrycker sitt förtroende för studerande eller uppskattning för studerandes prestation och motiverar sig. Vid feedback är det också viktigt att läraren uppmärksammar studerandes känslor och upplevelser och sätter ord på dem. Grunden för feedback är att läraren lyssnar aktivt och sätter sig in i vad studerande vill ha sagt. Feedback kan ges muntligt eller skriftligt. (Elmgren & Henriksson 2010, s.233-234).

2.6 Tidigare forskning

2.6.1 Metsäalan sijoittumisselvitys

Metsäalan sijoittumisselvitys genomfördes år 2014 som en del av förutredningen för projektet Metsäalan Koulutus. Metsämiesten säätiö finansierade projektet. Studerande från sju olika finska YH skolor med skogsbruksutbildningsprogram har deltagit i undersökningen. (Metsäkoulutus, 2014).

I frågeställningarna motsvarar skala 1 "ingen betydelse" och skala 6 "väldigt viktigt", enkäten hade 260 stycken respondenter. Studerande uppskattade att kraven på kunskap i deras nuvarande jobb inom förmåga att arbeta självständigt (5,6) var bäst och de uppskattade sin förmåga att arbeta i en internationell miljö som svagast (2,04). De ansåg att deras kunskap i skogsskötsel och virkesproduktion, virkesanskaffning och skogsavverkning, skogsvärdering och skogsplanering samt skogsnaturvård och ekologi var jämnstarka. Dessa svar överensstämmer med hur de upplever själva sitt eget kunnande inom samma ämnen.

Cirka hälften av skogsbruksingenjörerna upplevde att de hade goda kunskaper i skogsvärdering och skogsplanering, virkesanskaffning och skogsavverkning samt i skogsskötsel och virkesproduktion, medan en något mindre andel ansåg att de hade goda kunskaper i skogsnaturvård och ekologi. På frågan hur nöjda de har varit med utbildningen, svarade över hälften (68,3 %) att de var nöjda, ganska nöjda eller väldigt nöjda med utbildningen ur arbetets synvinkel, medan endast 13,7 % var missnöjda eller väldigt missnöjda med utbildningen.

2.6.2 Opala

Opala är ett elektroniskt utvärderingssystem som undervisningsministeriet och yrkeshögskolorna har byggt upp för att ge studerande möjlighet att utvärdera sin utbildning. Med hjälp av utvärderingen samlas det information om utexaminerade och deras åsikter om

utbildningen och om den praktik som ingår i studierna. Undervisningsministeriet använder studerandes svar för utvärdering och planering av utbildningen samt för jämförelser mellan yrkeshögskolorna och utbildningsområdena. Yrkeshögskolorna använder svaren för att utveckla utbildningsprogrammen och den praktik som ingår i studierna samt för jämförelser sinsemellan. (Opala, 2014a).

Följande tabeller (5-6) är ifrån Opalas undersökning över UP naturbruk och miljöområdet vid YH Novia, från år 2013 (Opala, 2014b).

Det framkommer att de flesta alumner (83,4 %) upplever att YH Novia har hjälpt dem att utveckla kontakterna till arbetslivet. Många är ändå arbetslösa (25 %) efter avslutad utbildning. Vidare framkommer det att 27,8 % har ett nytt arbete som anställd hos någon annan, medan 19,4 % är företagare. Här kan man se att motsvarande tal för alla yrkeshögskolor är 41,1 % och 3,4 %. Dvs. det är tydligt att YH Novia har större antal utexaminerade som är företagare om man jämför med andra yrkeshögskolor. I den jämförelsen måste man ändå observera att det är totalt endast 36 stycken respondenter från YH Novias sida, dvs. samplet är begränsat.

Tabell 5. Min situation på arbetsmarknaden efter fullgjorda studier.

	% av svararna	Totalt	%	Alla yrkeshögskolor %
Jag har ett nytt arbete som anställd hos någon annan	27,8	10	27,8	41,1
Jag börjar som företagare/fortsätter som företagare	19,4	7	19,4	3,4
Jag fortsätter med mina tidigare arbetsuppgifter på min gamla arbetsplats	13,9	5	13,9	17,4
Jag börjar på en ny utbildning	2,8	1	2,8	3,4
Jag är arbetslös	25	9	25	19,6
Annat	11,1	4	11,1	8,5
Totalt:	100	36		

(Opala, 2014a)

Det är intressant att se vilken karaktär alumners arbete har haft efter studierna och utvärderingen visar att cirka hälften (54,5 %) har uppgifter på operativ nivå, medan 13,6 % har uppgifter på expertnivå. En fråga var om alumner upplever att de i sitt arbete efter

utexamineringen kan dra nytta av det som de lärde sig i YH Novia och cirka hälften (59,1 %) av respondenterna var av samma åsikt, medan 9,1 % var av helt annan åsikt.

På frågan om undervisningen var sakkunnig och högklassig svarade över hälften (66,7 %) av respondenterna att de var av helt eller delvis samma åsikt.

Hälften av alumnerna (55,5 %) vid YH Novia är delvis och helt av samma åsikt att YH rådgivnings- och handledningstjänster i samband med studierna har bidragit till studieframgången (tabell 6).

Tabell 6. Yrkeshögskolans rådgivnings- och handledningstjänster i samband med studierna har bidragit till studieframgången.

	% av svararna	Totalt	%	Alla yrkeshögskolor%
Helt av annan åsikt	5,6	2	5,6	4,4
Delvis av annan åsikt	38,9	14	38,9	19,9
Delvis av samma åsikt	33,3	12	33,3	52
Helt av samma åsikt	22,2	8	22,2	23,7
Totalt:	100	36		

(Opala, 2014a).

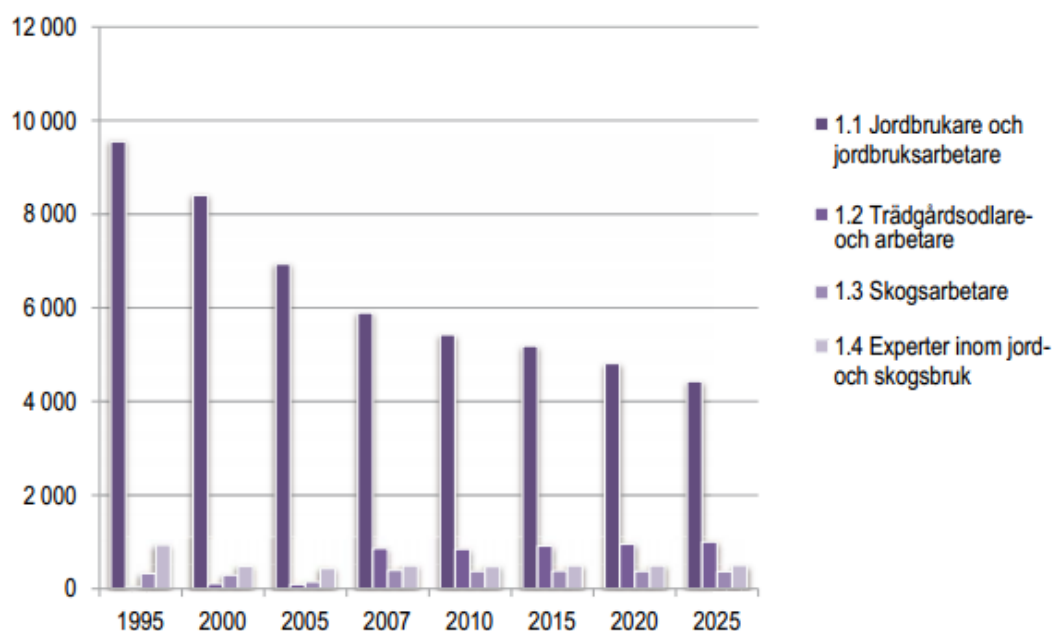
Majoriteten (91,27 %) av de utexaminerade inom naturbruk och miljöområdet vid YH Novia var helt eller delvis av den åsikten att handledningen de fick under arbetspraktiken var tillräcklig och cirka hälften (58,8 %) var helt av samma åsikt att arbetsuppgifterna under arbetspraktiken har varit till stöd för inläringen. Denna uppfattning delas i stort av alumnerna från alla yrkeshögskolor.

2.6.3 Yrke 2025

Yrke 2025 är en utbildningsprognos gjord av utbildningsstyrelsen från år 2012, som visar arbetskraftsbehoven till år 2025. Yrke 2020 är den föregående prognosen från 2009. Prognosen berättar behovet av svenskspråkig arbetskraft och yrkes- och högskoleutbildning för svenskspråkiga. Prognosen visar att på lång sikt ökar tillväxten stadigt ungefär i den takt som denna prognos utgår ifrån, även om det finns djupa konjunkturer emellan. (Yrke 2025 2009, s.9).

Till gruppen *lantbruks- och skogsbruksarbete* hör fyra mindre yrkesgrupper; jordbruksföretagare och -arbetare, trädgårdsarbetare och -företagare, skogsarbetare samt experter inom jord- och skogsbruk. År 2007 fanns det 7648 svenskspråkiga inom den yrkesgruppen, som var 5,9 % av alla sysselsatta. Andelen sysselsatta inom yrkesgruppen har minskat konstant sedan år 1995, då andelen var 9,4 %. Minskningen har berört främst jordbrukarna, medan antalet sysselsatta inom yrkesgrupperna trädgårdsföretagande och -arbetare, skogsarbetare och experter inom jord- och skogsbruk har ökat (se tabell 7). (Yrke 2025 2012, s.73-74).

Tabell 7. Antalet svenskspråkiga sysselsatta inom yrkesgruppen lant- och skogsbruksarbete åren 1995-2007, prognos för åren 2007-2025.

(Yrke 2025 2012, s. 74)

Sysselsättningen inom yrkesgruppen väntas fortsätta minska med 17,7 %, från 7648 till 6297 svenskspråkiga sysselsatta åren 2007-2025. Minskningen gäller endast jordbruksföretagare och -arbetare och skogsarbetare, ökning sker bland trädgårdsföretagare och -arbetare, och bland experter inom jord- och skogsbruk.

Medianåldern inom lantbruks- och skogsbruksarbete är 48 år. Sysselsättningen inom yrkesgruppen väntas minska totalt med 1350 arbetsplatser, medan pensioneringar frigör 4315

arbetsplatser. Det uppstår 2964 arbetsplatser för nyutbildade under åren 2007-2025, de flesta inom jordbruks- och trädgårdsarbete. (Yrke 2025 2012, s.75).

Inom yrkesgruppen jordbruksföretagare och -arbetare samt lantbruksexperter kommer uppskattningsvis 30 % att ha en yrkeshögskoleutbildning enligt prognosen (yrkesutbildningens andel är 60 % och universitetsutbildningens andel är 2 %). Inom gruppen trädgårdsföretagare och -arbetare kommer 11 % att ha en yrkeshögskoleutbildning. För gruppen experter inom jord- och skogsbruk är det beräknat att de flesta kommer att ha en yrkeshögskoleutbildning, inom skogsbruk 37 %, inom lantbruk 22 %, och inom trädgårdsskötsel 5 %. En del kommer också att ha en utbildning inom bl.a. natur- och miljöområdet. (Yrke 2025 2012, s.75).

Utbildningsbehovet för naturbruk och miljöområdet är något ökande på yrkesutbildnings- och universitetsnivå och svagt minskade på yrkeshögskolenivå. Till naturbruk och miljöområdet hör lantbruk, skogsbruk, trädgårdsskötsel, fiskeri, natur- och miljöområdet samt övrig utbildning inom naturbruk och miljöområdet. Minskning gäller främst trädgårdsskötsel och natur- och miljöområdet på yrkeshögskolenivå. (Yrke 2020 2009, s.215-216).

Framtiden för de olika yrkesgrupperna är enligt Yrke följande:

- Det är beräknat att **miljöplanerarna** sysselsätts främst som jordbruksföretagare och jordbruksarbetare, experter inom jord- och skogsbruk eller inom den offentliga förvaltningen eller industrin (Yrke 2025 2012, s.146). Miljöplanerarna haft en viss svårighet att få jobb och man måste därför undvika en överdimensionering av utbildningen. Det är viktigt att studerande får en realistisk uppfattning om sysselsättningsmöjligheterna. (Yrke 2020 2009, s.221).
- De nyutbildade **hortonomerna** sysselsätts främst som yrkesutövare eller experter inom trädgårdsarbete, växthus och jordbruk, inom handel, undervisning eller inom den offentliga förvaltningen (Yrke 2020 2009, s.221). En del sysselsätts som lärare eller som experter inom handelsbranschen (Yrke 2025 2012, s.146). Inom trädgårdsskötsel minskar sysselsättningen långsammare än inom lantbruk. Sysselsättning ökar gällande skötsel av parker och grönområden samt gällande produkter som inte är avsedda som livsmedel. (Yrke 2020 2009, s.219).

- Genmutation, bioenergi samt miljö- och klimatfrågor förändrar villkoren inom branschen för **agrologer**. De här förändringarna leder till en ökad efterfrågan på sakkunniga inom jord- och skogsbruk. Lantbruken blir allt större och behöver olika former av tjänster och anställd arbetskraft. Inom lantbruket råder t.ex. efterfrågan på agrologer som arbetar med rådgivningsuppdrag. Inom lantbruket blir olika former av landsbygds- och gårdsturism vanligare. (Yrke 2020 2009, s.219).
- Enligt prognosen kommer det att råda stor efterfrågan på företag som kan erbjuda tjänster inom skogsvård och försäljning av skog och virke. Skogsägare kommer att köpa tjänster som omfattar både sakkunnig rådgivning och själva utförandet av jobbet. Skogsvård och skogens energianvändning är områden som fått mer betydelse. (Yrke 2020 2009, s.219). En del **skogsbruksingenjörer** estimeras också sysselsättas inom skogsindustrin eller som skogsarbetare (Yrke 2020 2009, s.221). Skogsindustrin är också beroende av hur den ryska marknaden utvecklas (Yrke 2020 2009, s.220). Inom skogsbruket behövs allt flera rådgivare och experter gällande skötsel och skydd av natur och miljö. Dessa kan vara till exempel skogsbruksingenjörer eller miljöplanerare. (Yrke 2020 2009, s.220). Prognosen räknar med att de utbildade agrologerna och skogsbruksingenjörerna sysselsätts främst som jordbrukare och jordbruksarbetare, som experter inom jord- och skogsbruk och i viss mån inom handelsbranschen, inom undervisningen eller inom den offentliga förvaltningen. (Yrke 2020 2009, s.221).

Sysselsättningen inom naturbruket är i hög grad beroende av internationella avtal och stödformer samt av hur produktutvecklingen, speciellt inom skogsbruket, lyckas. Nya yrken och arbetsuppgifter som kräver mångsidighet och förmåga till företagsamhet uppstår. Behovet av forskning och utveckling understryks, liksom behovet av experter och sakkunniga. (Yrke 2020 2009, s.220). Sysselsättningen väntas att minska rätt kraftigt (med 13-23 %) inom alla områden, utom inom skogsbruket som väntas ha en viss sysselsättningsökning. Pensionsavgången inom de arbetsplatser som kräver utbildning i naturbruk och miljöområdet är högre än medeltalet. (Yrke 2020 2009, s.220). Inom jord- och skogsbruksarbete som har en stadigt minskande sysselsättning, ökar utbildningsbehovet från den nuvarande antagningen p.g.a. den stora pensionsavgången inom dessa yrken (Yrke 2020 2009, s.3-4).

Det finns ett ökat utbildningsbehov inom lantbruk och skogsbruk, men ett minskat behov inom natur- och miljöområdet och inom trädgårdsskötsel jämfört med nuvarande antagning till utbildningarna. Arbetslösheten har varit låg för naturbruk och miljöområdet, speciellt för agrologer. (Yrke 2025 2012, s.145).

Sammanlagt väntas det uppstå 500 arbetsplatser för nyutbildade inom lantbruk, 100 för nyutbildade inom trädgårdsskötsel, 180 för nyutbildade inom skogsbruk och 20 för nyutbildade miljöplanerare fram till år 2025 som en följd av sysselsättningsminskningen och pensioneringen (Yrke 2025 2012, s.145).

3 METOD, MATERIAL OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

I detta kapitel beskriver jag studiens metodologi och hur studien genomfördes. Jag beskriver frågeformulärets innehåll, val av respondenter och pilotstudien. Problemformuleringen (se kapitel 1.2) bestämmer hur man skall lägga upp undersökningen. Det betyder att man måste bestämma vilka individer som skall medverka, vilka tekniker för att samla information som man skall använda, om man skall göra en förundersökning och/eller en pilotstudie samt bestämma undersökningens tidsplan. (Patel & Davidson 2003, s.53). Jag avslutar kapitlet med att redogöra för bearbetningen av datamaterialet.

3.1 Utvärderingsforskning

Denna studie undersöker vad studerande anser om utbildningen, vilka hindren eller förutsättningarna är för att uppställda målsättningar för utbildningen uppfylls samt om studerande uppfattar att utbildningsmål eller kunskapsområde fattas inom utbildningen.

Studien kan ses som en utvärderingsforskning. Utvärderingsforskning har en relativt ung tradition. Den kom till vårt land så sent som på 1970- talet och började då användas inom undervisning. (Eräsaari, et.al., 1999, s.20–21).

Utvärderingsforskning handlar om att med vetenskapliga metoder samla information om ett avgränsat forskningsområde. Resultaten består av information som är klart avgränsad, fokuserad på utvärderingsobjektet och är bunden till en tidsperiod. Resultaten kan fungera som beslutsunderlag. (Räisänen 2014, s.122). Ren vetenskaplig forskning anses ha en hög grad av teoribasering medan utvärderingsforskning betecknas av praxisbaserad (Lander 1987, s.16) och syftar på praktiska åtgärder (Øvretveit 2001, s.17).

Denna studie kan räknas till en attityduttvärdering eftersom den undersöker hur studerande uppfattar undervisningen. Studien kan också räknas till en målrelaterad och brukarorienterad utvärdering eftersom den undersöker studerandes åsikter om hur uppställda målsättningar uppfylls. (Elmgren & Henriksson 2010, s.103). Den har också en användarorienterad utvärderingsansats eftersom personal från YH Novia (användarna) har deltagit i planeringen av utvärderingen och utvärderingen ger svar på frågor som ger användarna beslutsunderlag (Øvretveit 2001, s.12).

Utvärdringen kan göras av utomstående eller av forskare inom organisationen. Som forskare har jag en position som tidigare studerande och nuvarande studerande. Utvärderingsforskaren kan mötas av intressekonflikter med uppdragsgivaren bl.a. genom att resultaten kan uppfattas som alltför negativa. Det är viktigt att forskaren håller sig oberoende och objektiv. Det betyder att resultatredovisningen måste vara allsidig och saklig, vilket betyder att den skall bestå av hållbara och relevanta argument. (Lander 1987, s.80-87). Också Øvretveit (2001, s.113) betonar att det är grundläggande att utvärderaren håller sig objektiv och han rekommenderar att utvärderaren och användarna redan i planeringskedet funderar på hur kommande positiva och negativa resultat skall behandlas.

En utvärdering kan beskriva, värdera och förklara befintliga förhållanden, utvecklingsinsatser, och måluppfyllelser (Olsson & Sörensen 2007, s.26). Studien förklarar inte befintliga förhållanden utan begränsar sig till att vara deskriptiv eftersom den beskriver hur studerande uppfattar sina studier (Patel & Davidson 2003, s.13).

3.2 Kvantitativ enkätundersökning

Undersökningens syfte bestämmer metoden, som kan vara av kvalitativ eller kvantitativ design, men de utesluter inte varandra. I kvalitativ forskning är frågeställningarna vanligtvis ostrukturerade. Informationen skall gå på djupet och resultaten hänför sig till specifika tidpunkter, fenomen och miljöer. Det rör sig ofta om ett stort antal variabler på ett litet antal individer. I kvantitativ forskning är frågeställningarna oftast strukturerade och har formulerats i förväg. Forskaren ska vara objektiv och ha distans till försökspersonerna. Ofta rör det sig om ett begränsat antal variabler på ett stort antal individer. Den kvalitativa metoden beskriver kvaliteten uttryckt i ord, medan den kvantitativa metoden beskriver uttryck i siffror. I ett projekt som har kvantitativ design kan en kvalitativ metod användas som ett komplement till studien. När man använder dessa metoder i kombination med varandra, vid insamling och bearbetning, kallas det för metodtriangulering. (Olsson & Sörensen 2011, s.54).

Detta arbete är en kvantitativ studie, eftersom syftet är att genom en enkät få ett så brett och omfattande svar som möjligt på forskningsfrågorna. Studien är ändå inte en renodlad kvalitativ eller kvantitativ studie. Tyngdpunkten i denna studie är på det kvantitativa datamaterialet genom att studerande har svarat på frågor med svarsalternativ. De öppna frågorna som

studerande har besvarat utgörs av studiens kvalitativa empiriska material, och det utgör ett komplement till den kvantitativa analysen.

Vid kvantitativ forskning är det vanligt att använda ett frågeformulär. När man utformar en enkät måste man översätta de centrala begreppen från teoridelen till enkätfrågor och därefter samla in det aktuella materialet för analysen. (Patel & Davidson 2003, s.51-52). I denna studie har teman från den teoretiska referensramen, samt de olika utbildningsprofileringarnas kärnkompetenser varit grunden för frågorna i enkäten. Enkäten ger information i verbal eller numerisk form. Operationalisering i numerisk form kan vara frågor som besvaras med ett kryss på en numerisk skala, detta sätt syftar till en kvantitativ bearbetning i analysen. Om det man studerar närmast gäller arten eller karaktären hos ett fenomen kan inte frågan operationaliserats som mängd av något. (Patel & Davidson 2003, s.51-52). Eftersom studien frågar efter hur studerande uppfattar utbildningen är det därför motiverat att enkäten innehåller också öppna frågor.

Då man utarbetar en enkät skall forskaren ta ställning till standardisering och strukturering, val av frågor samt deras ordningsföljd. Graden av standardisering berättar hur mycket ansvar som lämnas till forskaren när det gäller frågornas utformning och inbördes ordning. Vid helt standardiserade intervjuer ställer man identiska frågor i exakt samma ordning till varje intervjuperson, detta gör det enkelt att senare jämföra och generalisera resultatet. Graden av strukturering beskriver vilket svarsutrymme som intervjupersonen får. Om man använder frågor med fasta svarsalternativ, är frågorna helt strukturerade. (Patel & Davidson 2003, s.71-73).

Vid val av frågor måste man avgöra vilka frågor som skall ingå och varför (Olsson & Sörensen 2011, s.148). Till först måste man fundera på om enkätfrågorna täcker alla aspekter i frågeställningen. Därefter måste man fundera om alla frågor verkligen behövs och om de är välformulerade. För många frågor kan leda till att personerna inte bryr sig om att överhuvudtaget svara på enkäten. (Patel & Davidson 2003, s.82).

3.3 Enkät för Pro Naturbruk

3.3.1 Beskrivning av enkäten

Strävan vid utformandet av enkäten var att den skulle vara professionellt utformad, se inbjudande ut och vara lätt att fylla i (Olsson & Sörensen 2011, s.153). Det är viktigt att enkäten ger ett positivt intryck och man måste tänka på att använda god svenska. Frågorna och svarsalternativen skall kunna tolkas på ett sätt, den som svarar måste dels förstå frågornas innehåll, dels uppfatta frågan på det sätt som var meningen. (Olsson & Sörensen 2011, s.151; Patel & Davidson 2003, s.74-75). Jag har undvikit långa frågor, ledande frågor, negationer, dubbelfrågor samt förutsättande frågor. Enkäten som gjordes för detta arbete hade en färdig design med YH Novias logo. Jag valde denna design då jag tror att den gav ett mervärde till undersökningen genom upplevd pålitlighet, dvs. genom att respondenterna troligtvis kände igen skolans logo. Designen på enkäten var stilren och enkel. Frågorna och sidorna var numrerade och varje sida hade en rubrik (t.ex. basuppgifter). (jfr Trost 2001, s.84). Genom en dialog mellan mig och representanter för Pro Naturbruk formades val av enkätfrågor.

Ordningsföljden för frågorna i enkäten följer bl.a. Olssons & Sörensens (2011, s.151) rekommendationer om att de inledande frågorna ska vara enkla, naturliga och ickeprovocerande att besvara. Det är vanligt att inleda med neutrala frågor som bakgrundsfrågor (t.ex. kön, ålder). Enkäten kan också avslutas neutralt, t.ex. med utrymme för kommentarer kring frågornas innehåll eller möjlighet till tillägg av sådant som inte kommit med i frågorna men som upplevs som betydelsefullt av respondenterna. Mellan inledningen och avslutningen kommer de egentliga frågorna som rör själva frågeställningen. (Patel & Davidson 2003, s.73). Frågorna måste komma i logisk ordning för den som besvarar formuläret (Olsson & Sörensen 2011, s.151). Enkäten för Pro Naturbruk börjar med basuppgifter och slutar med "ordet är fritt". Totalt består enkäten av 56 frågor och omfattar 16/17 sidor. Frågorna i enkäten för tidigare och nuvarande studeranden var huvudsakligen av samma slag. Huvudområdena för båda enkäterna var likadana, förutom frågan om upplevelser som nyutexaminerad som endast var med i enkäten för tidigare studeranden. Se bilaga 6, enkät

för tidigare studeranden. Jag har valt att inte sätta enkäten för de nuvarande studerandena med som bilaga i detta arbete, eftersom den är så pass lång.

Frågorna grupperades i 13-14 huvudområden:

- A. Bakgrundsfrågor
- B. Utbildningsprogram
- C. Rekommendation av utbildningen
- D. Utbildningens kvalitet
- E. Studiehandedning
- F. Virtuella studier
- G. Utbildningsmiljöer
- H. Praktik
- I. Internationell verksamhet
- J. Lärdomsprov
- K. Kontakt med arbetslivet
- L. Upplevelser som nyutexaminerad (endast för tidigare studerande)
- M. Fortsatta studier
- N. Ordet är fritt

Frågorna i enkäten var formulerade med fasta svarsalternativ, dvs. respondenten svarade på en fråga genom att välja ett av flera svarsalternativ som var formulerade i förväg. Om de flesta svarsalternativ är fasta är det viktigt att variera de fasta svarsalternativen så att personen som ska svara på frågorna behåller sin motivation och inte heller fastnar i ett visst svarsmönster. (Patel & Davidson 2003, s.75). Vid svarsalternativ med graderad inställning lönar det sig att göra graderingen med ett udda antal alternativ. Mittalternativet fungerar som en slags neutral punkt som innebär varken bra eller dåligt. Antalet graderande steg kan vara tre, fem, sju eller nio. Eftersom det finns en tendens hos respondenter att undvika ändpunkterna och dra sig in mot mitten, den s.k. centraltendensen, lönar det sig att ha sju eller nio svarsalternativ. (Patel & Davidson 2003, s.77). I enkäten som gjordes för denna studie fanns det både fasta, öppna och graderade svarsalternativ. Ett exempel på ett svarsalternativ var; ja, nej, kan inte säga och följdfrågan; om du svarade nej eller kan inte säga, varför? De flesta graderade svarsalternativen hade skalan 1-5, där t.ex. 1 stod för "mycket bra", 4 stod för "mycket dåligt"

och 5 stod för "har inte studerat ämnet". Uppdragsgivaren och handledarna rekommenderade denna skala. En respondents feedback var dock att skalan skulle ha kunnat vara omvänd, så att den skulle ha motsvarat skolans betygsskala där 1 är sämst och 5 är bäst. Enkätens sista frågor var öppna frågor, t.ex. om du anser att utbildningen kunde förbättras, hur skulle du helst göra det?

Eftersom enkäten hade hög grad av standardisering och strukturering måste jag försäkra mig om att täcka alla delområden med frågor och se till att svarsalternativen var relevanta. Detta gjorde jag genom att använda följdfrågor som gav möjlighet för respondenten att kommentera frågornas innehåll och möjlighet till tillägg av sådant som inte kommit med i frågorna. (jfr Patel & Davidson 2003, s.73).

3.3.2 Val av respondenter

Problemformuleringen berättar vem som skall delta i undersökningen. Om problemet handlar om en specifik grupp individer, är det också dessa som skall ingå i undersökningen. Man måste också fundera ifall frågorna fungerar för de individer som de är avsedda för. (Patel & Davidson 2003, s.56).

Syftet med denna undersökning var att göra en utvärdering ur studerandes perspektiv. Respondenterna var indelade i två grupper, tidigare och nuvarande studerande. Alla studeranden har studerat vid YH Sydväst eller YH Novia, inom UP naturbruk och miljöområdet. Enkäten skickades ut till följande möjliga respondenter:

- 104 stycken alumner, som har studerat under tiden 2000-2014.
- 100 stycken som avbrutit (ej examen), som har studerat under tiden 2000-2014.
- 146 stycken studerande i huset, alla årgångar

Enkäten skickades ut via e-post till 350 personer. 20 av de e-postmeddelanden som skickades till tidigare studeranden nådde inte fram till mottagaren. Det betyder att totala mängden möjliga respondenter var 330 stycken:

- 184 stycken tidigare studeranden
- 146 stycken nuvarande studeranden

Externt bortfall är de personer som av olika skäl inte deltar i en undersökning. Det är forskat att dessa skiljer sig från övriga genom att de är ofta negativa till att besvara enkäter över huvudtaget, vilket kan medföra att de också är negativa i sina svar. Det kan också bli ett internt bortfall, dvs. inga svar på vissa frågor. Det lönar sig att analysera på vilket sätt bortfallet kan ha påverkat resultaten. (Olsson & Sörensen 2011, s.153-154).

Svarsprocenten för enkäten blev:

- För tidigare studerande 25 %. Av de som svarade avbröt 17,39 % innan de kom till den sista frågan.
- För nuvarande studerande 38,36 %. Av de som svarade avbröt 10,71 % innan de kom till den sista frågan.
- 46 stycken tidigare studerande svarade (38 stycken svarade kom till slutet)
- 56 stycken nuvarande studerande svarade (50 stycken kom till slutet)
- 102 stycken svarade totalt

Svarsprocenten blev ganska låg för de tidigare studerandena. Detta kan bero på att en del e-postmeddelanden kan ha skickas till gamla/inaktiva e-postkonton. Det kan också vara att de tidigare studerandena inte upplever nyttan med att sätta tid på att svara på enkäten. Det interna bortfallet kan bero på att enkäten var så pass lång (16-17 sidor).

Vid all forskning är det viktigt att uppmärksamma frågor om etik och anonymitet. Enligt Olsson & Sörensen (2011, s.55) måste etiska problem analyseras i förhållande till vilka förväntade kunskapsvinster studien kan tänkas ge och betydelsen av dessa. Konfidentialitet och sekrets innebär säkerhet för personer som ingår i undersökningen, så att obehöriga inte ska kunna ta del av insamlat material. Konfidentiellt material skall därför förvaras så att inga obehöriga kan komma åt det. Anonymitet förekommer om data är avidentifierande och varken forskare eller obehöriga kan identifiera enskilda individer. (Olsson & Sörensen 2011, s.78-79). Denna studie har gjorts med fullständig anonymitet, alla respondenter har varit anonyma och det har inte varit möjligt att spåra enskilda svar. Jag har valt att inte redovisa kommentarer som kan avslöja respondenten, t.ex. på frågan vad man för tillfället jobbar med.

3.3.3 Pilottest och följebrev

Efter att frågeformuläret är utformat måste det testas, detta görs genom en pilottest. Med en pilotstudie prövar man tekniken för att samla information eller pröva en viss uppläggning. En pilotstudie kan genomföras på en grupp som motsvarar de egentliga respondenterna men i mindre skala. (Patel & Davidson 2003, s.58). Pilottestet ger en möjlighet att justera frågornas innehåll, sekvens, antal och formuleringar så att enkäten fungerar så bra som möjligt under själva undersökningen (Patel & Davidson 2003, s.82-83). I denna studie skickades enkäten ut som pilottest till handledare, uppdragsgivare och en tidigare studerande för kommentarer. Testet föranledde inga större ändringar i formuläret.

Följebrevet är en nödvändig del av processen med att skicka ut en enkät. Följebrevet skall motivera respondenten till att fortsätta läsa det och sedan besvara frågorna i formuläret. Det skall vara så kort som möjligt men ändå innehålla mycket information. Läsaren skall lätt se varifrån frågeformuläret kommer och själva texten bör helst börja med information om syfte och innehåll. Det är väsentligt att berätta vad undersökningens resultat enligt planerna kommer att användas till och hur respondenten skall göra för att svara på enkäten. (Trost 2001, s.93-94). När man skickar följebrevet som en e-postmeddelande, kan man bifoga en länk till den sida där enkäten ligger. Vid webbaserade enkäter behöver påminnelser göras. (Christensen, et.al., 2010, s.148).

Följebrevet (se bilaga 7) gjordes som ett samarbete med uppdragsgivaren. Följebrevet och enkäten skickades via uppdragsgivarens e-post. Detta eftersom enkäten var en del av Pro Naturbruk. Enkäten skickades ut på en tisdag, påminnelsen (se bilaga 8) skickades ut följande veckas onsdag, och sista dagen att svara var på samma veckas fredag.

Det som fattades från följebrevet var att det inte stod att den som svarar på enkäten är anonym.

3.3.4 Reliabilitet

Vid all forskning är det viktigt att beakta reliabiliteten. Vid användning av enkät som insamlingsinstrument har man den minsta möjligheten att kontrollera tillförlitligheten i förväg.

Det enda man kan göra är att på alla sätt försäkra sig om att individerna som skall besvara enkäten uppfattar den som man tänkt sig. Man måste vara noga med instruktionen till hela enkäten och till enskilda frågor och man måste se till att den är uppställd på ett sätt som gör den lätt att besvara och vara säker på att frågornas formuleringar inte går att missuppfattas. Till sist kan man prova enkäten på en grupp som motsvarar den tänkta gruppen eller på andra utomstående personer. Om en enkät ska anses som reliabel eller inte, vet man inte förrän man ser hur den har blivit besvarad. Först när man sett resultatet kan man ge ett omdöme om enkäten. Man kan kolla aspekter som; om det fanns det frågor som många hoppade över, om respondenterna markerade de fler alternativ än man hade bett om, om man hade tagit med alla alternativ eller har nya skrivits dit. (Patel & Davidson 2003, s.102).

Enkäten var utformad så att vissa frågor var obligatoriska att svara på, medan andra var valbara. Detta p.g.a. att t.ex. alla respondenter inte hade studerat alla ämnen eller skrivit lärdomsprov. Enkäten var utformad på ett så enkelt sätt som möjligt. På två ställen hade respondenter kommenterat på frågorna, en om att skalan för den respektive frågan kunde ha varit annorlunda, andra kommentaren var om att frågan var otydligt ställd. På fråga nummer 4 (se bilaga 6) kunde det ha funnits ett till alternativ; kombistudier (studentexamen + andra stadiets yrkesutbildning). Av respondenterna kom cirka 11-17% till den sista frågan. För att stärka studiens reliabilitet gjordes att pilottest innan enkäten skickades ut.

3.4 Bearbetning av datamaterialet

Bearbetning av datamaterialet bör ske utifrån ett bestämt perspektiv. Eftersom verkligheten inte är stillastående utan i ständig förändring kan ett resultat kan aldrig ge en fullständig bild av en situation eller ett fenomen. (Olsson & Sörensen 2011, s.159). Mätningarna måste standardiseras för att resultatet från olika respondenter skall kunna jämföras och analyseras med hjälp av statistiska metoder (Christensen, et. al., 2010, s.226). I kvantitativa studier sker bearbetningen med hjälp av datorer och statistikprogram, efter att informationen (rådata) är insamlad. Det insamlade rådatat måste vara av hög kvalitet för att bearbetningen skall vara meningsfull. (Olsson & Sörensen 2011, s.190).

Efter att tiden för att svara på enkäten var avslutad började jag se på resultaten. Programmet som användes för enkäten hette classapps survey och är i övrigt också använd av skolan. Direkta resultat kunde ses utan vidare bearbetning. Programmet räknade automatiskt ut resultat i procentenheter för varje fråga. Jag kunde också se kommentarerna för de öppna frågorna. Som exempel; fråga nummer 23 för tidigare studeranden såg resultatet ut så här (se tabell 8):

Tabell 8. Ett resultat från enkäten.

23. Har det funnits möjlighet till distansstudier via nätet?

Response Total	Response Percent	Points	Avg
Ja		17	41 %
Nej		14	34 %
Kan inte säga		10	24 %
Total Respondents (For this Question)		41	100 %
(skipped this question)			20

1. Har inte själv deltagit i distansstudier
2. tror det fanns möjlighet till det men utförde inga distansstudier
3. I vissa kurser

Och följande fråga; Hur tycker du att Moodle fungerar som en undervisningsplattform? var ställd med graderande alternativ, se tabell 9:

Tabell 9. Ett resultat från enkäten.

Skala: 1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dåligt 4. Mycket dåligt 5. Jag har inte använt Moodle

	1	2	3	4	5	Response Total	Response Average
Moodle	7,32 % (3)	46,34 % (19)	14,63 % (6)	4,88 % (2)	26,83 % (11)	41	2,98
Total Respondents (For this Question)						41	
(skipped this question)							20

Efter diskussion med Pro Naturbruk kom vi fram till vissa nyckelfrågor som vi beslöt att jag skulle se närmare på (enligt utbildningsprofilering). Dessa nyckelfrågor var:

1. Skulle du rekommendera utbildningen inom naturbruk och miljö åt någon annan?
Resultat för både nuvarande och tidigare studerande.
2. Hur upplever du utbildningen?

Resultat för både nuvarande och tidigare studerande.

2.1 Hur upplever du utbildningen? Resultat för nuvarande studerande.

2.2 Hur upplever du utbildningen? Resultat för tidigare studerande.

3. I utbildningen ingår det undervisning i olika miljöer och på olika platser. Borde det vara mera eller mindre undervisning i dessa miljöer?

Resultat för både nuvarande och tidigare studerande.

Vi valde att kombinera trädgårdsnärings- och landskapsplaneringsprofileringarna för att få en större grupp, d.v.s. hortonomgruppen. Resultatet bearbetades således i fyra grupper skilt: agrolog, hortonom, skogsbruksingenjör och miljöplanering. Enkäten hade relativt lite respondenter (litet urval), och vissa resultat blev därför opålitliga. Jag såg på resultaten för de fyra utbildningsprofileringarna skilt för nuvarande och tidigare studeranden, men för att få större grupper kombinerades de nuvarande och tidigare studerandenas svar vid vissa frågor. Sedan sökte jag skillnader mellan de olika grupperna. För att få fram resultaten för de fyra olika grupperna användes statistikprogrammet SPSS.

Förutom att bearbeta den kvantitativa datan var det intressant att se på de öppna frågorna, dvs. den kvalitativa datan.

4 RESULTATREDOVISNING

Inom ramen för studiens syfte och problemområde bedömde jag att en spontan redovisning av respondenternas både fasta och skriftliga svar, ger den tillförlitligaste och den mest rättvisande bilden av hur respondenterna upplever undervisningen i YH Novia. Jag redovisar svaren i samma ordning som enkäten för nuvarande och för tidigare studerande (se bilaga 6) var uppbyggd.

I kapitlet redovisas de svar som jag fått. Svaren visas i form av tabeller och innehåller också respondenternas skriftliga svar på respektive fråga.

A. Bakgrundsfrågor

Det var en relativt jämn fördelning av män och kvinnor i undersökningen. Alla nuvarande studerande var närvaroenmälda för höstterminen 2014. Av de tidigare studerandena var utgångspunkten följande; 93 % var utexaminerade medan 7 % hade avbrutit sina studier. Orsaken till de avbrutna studierna var arbete, att yrkeshögskolan flyttade till Ekenäs eller att man inte hängde med i studietakten.

På frågan om studiebakgrund hade majoriteten studentbakgrund, medan ungefär en fjärdedel hade andra stadiets yrkesutbildning inom branschen. Här kunde kombistudier ha varit ett alternativ, då vissa respondenter gav det som svar på den öppna frågan.

Arbetserfarenheten innan studierna inleddes var till största del under ett år, övriga svarsalternativ hade låga svarsprocenter. Cirka 10 % av de tidigare studerandena hade jobbat på heltid eller deltid inom branschen innan studierna inleddes.

De tidigare studerandena fick frågan vad deras nuvarande yrke är. Här är exempel på några svar:

- **Miljöplanerare:** rådgivare, servicerådgivare, miljö- och hälsoinspektör, kommunal tjänsteman, miljöfostrare, avfallsrådgivare, forskare, avloppsrådgivare, GIS-planerare, arbetslös, försäljare och planerare.
- **Skogsbruksingenjörer:** rådgivare, revirinstruktör, projektledare, skogsrådgivare, skogsexpert, skogsserviceförman, virkesinköpare, skogsbruksföretagare, skogsvårdsinstruktör och grönområdesskötare.
- **Hortonomer:** jobb på en handelsträdgård, studerande och trädgårdsmästare.

- **Agrologer:** lärare, jordbrukare, företagare, livsmedelsproducent, studerande, mjölkgårdsrådgivare och inspektör.

B. Utbildningsprogram

En av frågorna var vilket utbildningsprogram man studerar på. För de nuvarande studerandena var fördelningen följande; lantbruksnäringarna 36 %, trädgårdsnäring 5 %, landskapsplanering 11 %, skogsbruk 27 % och miljöplanering 21 %. För de tidigare studerandena var fördelningen; lantbruksnäringarna 17 %, trädgårdsnäring 9 %, landskapsplanering 7 %, skogsbruk 20 % och miljöplanering 48 %. Resultatet visar en relativt jämn fördelning, med tanke på hur stora dessa grupper är i verkligheten. Av de tidigare studerandena hade dock majoriteten (48 %) studerat miljöplanering.

C. Rekommendation av utbildningen

Frågan om man skulle rekommendera utbildningen var en fråga som vi kom överens med Pro Naturbruk att jag skulle titta närmare på. I praktiken betydde det att jag inte bara skulle granska skillnader mellan nuvarande och tidigare studerande, utan också se på hur respondenterna inom de olika utbildningsprofilerna svarade.

Av de nuvarande studerandena svarade 80 % Ja, 9 % Nej och 11 % Kan inte säga. Exempel på kommentarer var: "Bra studieliv" (LN), "En bra och hög utbildning" (LN), "Dålig kvalitet på utbildningen" (MP), "För svag och lång utbildning" (LN), "Förändringar inom läroplanen är nödvändiga" (LP) och "Bra utbildning, bra skola" (SB).

Av de tidigare studerandena svarade däremot 83 % Ja, 11 % Nej och 7 % Kan inte säga. De kommenterade följande: "Det finns inte så mycket arbete inom branschen" (MP), "Möjligheten till att skapa kontakter" (LN), "Väldigt svårt att hitta jobb" (MP) och "Nätverket studierna ger" (LN). Nedan ser jag på hur de olika grupperna har svarat (se tabell 10).

Tabell 10. Nuvarande och tidigare studerandes uppfattning om att rekommendera utbildningen (N=120)

	Agrologer (N=27)		Skogsbruksingenjörer (N=24)		Miljöplanerare (N=34)		Hortonomer (N= 35)	
	Antal	Svars%	Antal	Svars%	Antal	Svars%	Antal	Svars%
Ja	25	92,6	23	98,8	26	76,5	7	43,8
Nej	1	3,7	1	4,2	3	8,8	6	37,5
Kan inte säga	1	3,7			4	11,8	3	18,8
Inget svar					1	2,9		
Totalt	27	100 %	24	100 %	34	100 %	16	100 %

D. Utbildningens kvalitet

Vid frågor om utbildningens kvalitet användes följande skala: 1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Har inte studerat ämnet. I vissa tabeller ser man medeltalet för skala 1-4.

D.1 Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande allmänna fackämnen?

Första frågan handlade om hur man skulle bedöma utbildningen inom vissa allmänna fackämnen. De nuvarande studerandena svarade enligt följande, se tabell 11. Man kan se att bäst upplevs matematik och kommunikation (språk), medan utvecklingsområden är organisation och ledarskap samt entrokurser (ekonomi).

Tabell 11. Hur de nuvarande studerandena upplever de olika fackämnena (N=52).

Fackämne	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Introduktion till högskolestudier	5,77 %	51,92 %	28,85 %	11,54 %	1,92 %	2,47
IKT (Informations- och kommunikationsteknik)	3,85 %	48,08 %	32,69 %	15,38 %	0 %	2,6
Kommunikation (språk)	11,54 %	55,77 %	28,85 %	0 %	3,85 %	2,18
Matematik	21,15 %	36,54 %	19,23 %	7,69 %	15,38 %	2,16
GIS och GPS	3,92 %	31,37 %	13,73 %	5,88 %	45,1 %	2,39
Ekologi och ekosystemtjänster	7,69 %	36,54 %	26,92 %	11,54 %	17,31 %	2,51
Organisation och ledarskap	3,92 %	23,53 %	21,57 %	9,8 %	41,18 %	2,63
Statistisk analys	7,84 %	29,41 %	7,84 %	7,84 %	47,06 %	2,29
Forskningsmetodik	8 %	20 %	8 %	6 %	58 %	2,29
Entrokurser (ekonomi)	2,08 %	12,5 %	22,92 %	2,08 %	60,42 %	2,63
Lärdomsprov	2 %	28 %	6 %	4 %	60 %	2,3
Valfria studier	8 %	42 %	10 %	8 %	32 %	2,26
52 respondenter	Medeltal för alla ämnen 2,39					

Och samma fråga för de tidigare studerandena (se tabell 12), där man kan se av tabellen att bäst upplevs matematik och GIS/GPS, utvecklingsområden är entrokurser (ekonomi).

Tabell 12. Hur de tidigare studerandena upplever de olika fackämnena (N=44).

Fackämnen,	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Introduktion till högskolestudier	9,3 %	41,86 %	32,56 %	6,98 %	9,3 %	2,41
IKT (Informations- och kommunikations- teknik)	4,65 %	44,19 %	39,53 %	6,98 %	4,65 %	2,51
Kommunikation (språk)	16,28 %	48,84 %	25,58 %	4,65 %	4,65 %	2,19
Matematik	25,58 %	39,53 %	16,28 %	11,63 %	6,98 %	2,15
GIS och GPS	23,81 %	33,33 %	19,05 %	9,52 %	14,29 %	2,16
Ekologi och ekosystemtjänster	18,6 %	51,16 %	16,28 %	9,3 %	4,65 %	2,17
Organisation och ledarskap	4,65 %	37,21 %	32,56 %	16,28 %	9,3 %	2,66
Statistisk analys	11,9 %	33,33 %	40,48 %	7,14 %	7,14 %	2,46
Forskningsmetodik	12,2 %	41,46 %	34,15 %	12,2 %	0 %	2,46
Entrokurser (ekonomi)	0 %	19,05 %	30,95 %	21,43 %	28,57 %	3,03
Lärdomsprov	7,32 %	56,1 %	24,39 %	7,32 %	4,88 %	2,33
Valfria studier	24,39 %	39,02 %	21,95 %	12,2 %	2,44 %	2,22
44 respondenter	Medeltal för alla ämnen 2,39					

Följande tabell 13 beskriver skillnaden mellan de olika grupperna. Om skillnaden visar negativt betyder det att de nuvarande studerandena har gett bättre resultat och ifall skillnaden visar positivt betyder det att de tidigare studerandena har svarat positivare.

Tabell 13. Skillnad mellan nuvarande och tidigare studeranden. Skalan var: 1 mycket bra - 4 mycket dålig (N=52, N=44).

Fackämnen	Nuvarande	Tidigare	Skillnad
Introduktion till högskolestudier	2,47	2,41	0,06
IKT (Informations och kommunikationsteknik)	2,6	2,51	0,09
Kommunikation (språk)	2,18	2,19	- 0,01
Matematik	2,16	2,15	0,01
GIS och GPS	2,39	2,16	0,23
Ekologi och ekosystemtjänster	2,51	2,17	0,34
Organisation och ledarskap	2,63	2,66	- 0,03
Statistisk analys	2,29	2,46	- 0,17
Forskningsmetodik	2,29	2,46	- 0,17
Entrokurser (ekonomi)	2,63	3,03	- 0,4
Lärdomsprov	2,3	2,33	- 0,03
Valfria studier	2,26	2,22	0,04
Medeltal	2,39	2,39	0

D.2 Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? – Agrolog.

Både de nuvarande och tidigare studerandena upplever att sommarkursen och växtproduktion är bäst, medan lantbruksteknik och hästhållning borde utvecklas (se tabell 14).

Kommentarer för denna fråga var att det är för många gemensamma kurser tillsammans med andra profileringar, hästkurser saknas, det borde finnas fler rekommendationer för böcker till de olika kurserna, kurserna för husdjur och lantbruksteknik skulle kunnat utvecklas mycket och att man borde ha mera undervisning ute på fältet. En kommentar var att de flesta inriktningar inom agrologutbildningen hade en bra teoretisk bakgrund med mycket praktiska exempel anknutet till näringslivet, men att husdjurssidan var ett undantag med mycket teori och fokus på små detaljer.

Tabell 14. Skillnader för nuvarande och tidigare studeranden inom agrologprofileringen (N=18, N=12). Skalan var: 1 mycket bra - 4 mycket dålig.

Fackämnen	Nuvarande, 18 resp.	Tidigare, 12 resp.	Skillnad
Växtproduktion	1,37	1,36	0,01
Husdjursproduktion	2,43	2,7	- 0,27
Gårdsbrukets skog	1,31	1,66	- 0,35
Lantbruksteknik	2,83	3,14	- 0,31
Lantbrukets företagsekonomi	2	2,3	- 0,3
Hästhållning	3	3,5	- 0,5
Praktiska grunder och gårdsförlagda studier	1,88	1,63	0,25
Sommarkurs	1,08	1,33	- 0,25
Medeltal	1,98	2,20	- 0,22

D.3 Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? – Skogsbruksingenjör.

För de nuvarande studerandena upplevs skogsmätning, inventering och skogsplanering som bäst, medan skogsnaturvård och ekologi borde utvecklas. De tidigare studerandena hade mera jämna svar (se tabell 15). Kommentarer för denna fråga var att eleverna i en högre grad borde kunna påverka vad som tas upp under kurserna och att den fackliga sidan var stark, men att det saknades fördjupning i virkesanskaffningsprocessen, förhandlingsförmåga och försäljning/köp.

Tabell 15. Skillnader för nuvarande och tidigare studeranden inom skogsbruksprofileringen (N=16, N=10). Skalan var: 1 mycket bra - 4 mycket dålig.

Fackämnen	Nuvarande, 16 resp.	Tidigare, 10 resp.	Skillnad
Skogsskötsel och virkesproduktion	1,46	2	- 0,54
Virkesanskaffning och skogsavverkning	1,42	2,12	- 0,7
Skogsmätning, inventering och skogsplanering	1,21	1,8	- 0,59
Skogsnaturvård och ekologi	2,16	1,8	0,36
Mångbruk	1,75	2	- 0,25
Medeltal	1,6	1,94	- 0,34

D.4 Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? – Miljöplanerare.

Bland nuvarande studeranden upplevs ämnet naturinventering och skötselplaner som bäst, medan coastal management är ett utvecklingsområde. För tidigare studeranden var däremot

ekologi och biotopkännedom det ämnet som upplevdes som bäst, medan miljöhälsoskydd var ett utvecklingsområde (se tabell 16). Kommentarer för denna fråga var att miljöhälsovårdskursen borde utvecklas, helst till en större helhet och att man även kunde erbjuda fördjupade kurser inom området. En annan kommentar var att ämnena behandlades i regel bra, men förankring till arbetslivet saknades.

Tabell 16. Skillnader för nuvarande och tidigare studeranden inom miljöplaneringsprofileringen (N=11, N=18). Skalan var: 1 mycket bra - 4 mycket dålig.

Fackämnen	Nuvarande, 11 resp.	Tidigare, 18 resp.	Skillnad
Ekologi och biotopkännedom	2,2	1,63	0,57
Naturinventering och skötselplaner	1,87	1,87	0
Coastal Management (kustmiljön)	2,71	2	0,71
Vattenvård	2,16	1,94	0,22
Miljöteknik (avfallshantering och vattenrening)	2,14	2	0,14
Miljölagstiftning	2,43	2,41	0,02
Miljöhälsoskydd	2,14	2,82	- 0,68
Medeltal	2,24	2,10	0,14

D.5 Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? – Hortonom, trädgårdsnäring.

Nuvarande studeranden upplever växtkännedom och frilandsodling som bästa ämnen, medan trädgårdsodlingens företagsekonomi är ett utvecklingsområde. För tidigare studeranden upplevs ämnet växtkännedom som bäst, medan de andra ämnena fick ganska liknande poäng (se tabell 17). Det är viktigt att observera att denna fråga endast hade 5 respondenter.

Kommentarer är att man gärna skulle ta in mera föreläsare/expertter och att det har varit lite svårt att lärarna har ändrats så många gånger.

Tabell 17. Skillnader för nuvarande och tidigare studeranden inom trädgårdsnäringsprofileringen (N=5, N=5). Skalan var: 1 mycket bra - 4 mycket dålig.

Fackämnen	Nuvarande, 5 resp.	Tidigare, 5 resp.	Skillnad
Växtkännedom	1,5	1,5	0
Växt- och trädgårdsproduktion	2	2,25	- 0,25
Trädgårdsplanering- och skötsel	2,66	2,5	0,16
Frukt- och bärodling	2,33	2,25	0,08
Plantskoleodling	2,66	2,5	0,16
Frilandsodling	1,5	2,5	- 1
Växthusodling	2,33	2,25	0,08
Trädgårdsodlingens företagsekonomi	3	2,25	0,75
Praktiska grunder och odlingsinriktade studier	2,33	2	0,33
Medeltal	2,25	2,22	0,03

D.6 Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? – Hortonom, landskapsplanering.

Bäst upplevs för de nuvarande studerandena grönområdesplanering och -anläggning, medan ett utvecklingsområde är växtanvändning. För de tidigare studerandena upplevs bäst växtanvändning, medan grönområdesplanering är ett utvecklingsområde (se tabell 18). Det lönar sig att observera att denna fråga hade endast 3 och 7 respondenter.

Respondenterna kommenterade att mera arbetsledningskurser och gatu- och trafikområdesplaneringskurser skulle vara nyttigt. Andra kommentarer var att lärarna och utbildningsansvariga har lyssnat bra på utvärderingarna av kurser och försökt få en ändring till bättre. En respondent betonade att det skulle vara viktigt att fundera ut i vilken ordning eleverna skall gå kurserna för att få ut det maximala av innehållet.

Tabell 18. Skillnader för nuvarande och tidigare studeranden inom landskapsplaneringsprofileringen (N=7, N=3). Skalan var: 1 mycket bra - 4 mycket dålig.

Fackämnen	Nuvarande, 7 resp.	Tidigare, 3 resp.	Skillnad
Grönområdesplanering	2,2	3	- 0,8
Grönanläggning	2,2	2,67	- 0,47
Växtkännedom	2,9	1	1,9
Växtanvändning	3,33	1,67	1,66
Materialkännedom (byggnadsmaterial, markutrustning)	2,66	2,67	- 0,01
Planeringsprogram	2,6	1,67	0,93
Planeringsmetoder	2,8	2,33	0,47
Skötsel och förvaltning av grönområden	2,25	2	0,25
Medeltal	2,61	2,13	0,48

D.7 Hur upplever du utbildningen?

På frågan hur man upplevde/upplever utbildningen kan man se svaren i tabell 19.

Tabell 19. Hur de nuvarande och tidigare studerandena upplever utbildningen (N=52, N=42). Skalan var 1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Nuvarande studerande (52 resp.)	28,85 %	44,23 %	19,23 %	5,77 %	1,92 %	2,02
Tidigare studerande (42 resp.)	23,81 %	59,52 %	11,9 %	2,38 %	2,38 %	1,93

Den här frågan var också en nyckelfråga, vilket betyder att jag har sett på resultatet från de olika utbildningsprofileringarnas synvinkel. I tabell 20 kan man se att av skogsbruksingenjörerna tyckte mer än hälften att utbildningen var mycket bra, och att majoriteten av miljöplanerarna tyckte att utbildningen var ganska bra.

Tabell 20. Hur respondenter från olika utbildningsprofileringar upplever utbildningen (N=101).

	Argrologer (N=27)		Skogsbruksingenjörer (N=24)		Miljöplanerare (N=34)		Hortonomer (N=16)	
	Antal	Svars%	Antal	Svars%	Antal	Svars%	Antal	Svars%
Mycket bra	4	14,80	14	58,3	5	14,7	1	6,3
Ganska bra	17	63	9	37,5	15	44,1	7	43,8
Ganska dålig	3	11,1	1	4,2	6	17,6	5	31,3
Kan inte säga	1	3,7			1	2,9	3	18,8
Inget svar	2	7,4			1	2,9		
Totalt	27	100	24	100	34	100	16	100

D.5 Frågor om hur mycket man själv har kunnat påverka ens egna studier och om man ser att man kommer att nå sin examen inom planerad tidtabell.

Följande tabell 21 visar hur respondenterna upplever att de själva kunnat påverka studiernas inriktning i t.ex. projektarbeten, grupparbeten eller fördjupade studier. Skalan som användes var: 1. Mycket 2. Ganska mycket 3. Ganska lite 4. Inte alls 5. Kan inte säga

Tabell 21. Hur mycket studerandena upplever att de kunnat påverka sina studier (N=51, N=42).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Nuvarande studerande (51 resp.)	15,69 %	47,06 %	25,49 %	9,8 %	1,96 %	2,30
Tidigare studerande (42 resp.)	35,71 %	33,33 %	21,43 %	7,14 %	2,38 %	2

På frågan om man ser att man kommer att nå sin examen inom planerad tidtabell svarade de nuvarande studerandena: Ja 78 %, Nej 4 % och Kan inte säga 18 %. Följdfrågan var att om man svarade nej eller kan inte säga, varför? Kommentarer var: "Beror på om jag klarar alla kurser" (LN), "Dålig motivation från egen sida" (MP) och "Vet ej om det är möjligt med det här schemat" (SB).

E. Studiehandledning

På frågan om hur mycket studiehandledning man upplever att man fått svarade de nuvarande studerandena och de tidigare studerandena ganska lika. Skalan var; 1 mycket - 4 inte alls, och tabellen 22 nedan visar medeltalet för de olika grupperna.

Tabell 22. Hur mycket studiehandledning studerandena upplever att de fått (N=51, N=41).

	Nuvarande stud. 51 resp.	Tidigare stud. 41 resp.
Facklig studiehandledning av utbildningsansvariga	2,47	2,21
Allmän studiehandledning	2,48	2,38
Handledning av kursansvariga lärare	2,26	2,05

Några kommentarer:

- "Skulle kanske vara bra om alla studeranden åtminstone en gång i året skulle träffa en studiehandledare, eftersom man inte alltid kan tala om allt med sin utbildningsansvariga lärare." (LP)
- "Man får inte studiehandledning, man måste be om den själv..." (MP)
- "... kunde vara mer arrangerad studiehandledning för alla från utbildningsansvariga. Regelbunden allmän studiehandledning är något som kunde väcka upp människor som har svårt." (LP)
- "Studiehandledningen fungerar bra och lärarna inom landskapsplanering ställer nog upp om man ber om extra handledning." (LP)
- "Noggranna kursbeskrivningar saknas speciellt för specialiseringskurserna... De fördjupade växtodlingskurserna har bra beskrivning men husdjur t.ex. saknar beskrivningar i de fördjupade kurserna." (LN)
- "Studiehandledningen fungerade bra, och den egna utbildningsansvariga var mycket aktiv på den fronten." (LN)
- "Handledningen varierade väldigt beroende på kursansvarig. Jag saknade bättre handledning vid slutarbetet. Kände inte att jag fick någon hjälp och konstruktiv kritik." (MP)
- "Miljöplaneringens studiehandledning av utbildningsansvarig var rent sagt dålig... Man visste inte hur man borde bygga upp studierna, det fanns inga tydliga inriktningar alls." (MP)

F. Virtuella studier

På frågan om det har funnits möjligheter till distansstudier via nätet svarade över hälften att det har varit möjligt, medan ungefär en lika stor del svarade nej och kan inte säga. Kommentarer var att det har varit för lite virtuella studier eller att de har varit orelaterade till eget ämne och att det kunde vara bra med virtuella kurser då man har endast få kurser per period.

På frågan hur man tycker att moodle fungerar som en undervisningsplattform, tyckte majoriteten "ganska bra". Medeltalet för de nuvarande studerandena var 2,02 och för de tidigare studerandena 2,23 (skala från 1 mycket bra till 4 mycket dåligt).

Kommentarer för virtuella studier var följande:

- "Via moodle kommer man lätt åt undervisningsmaterial hemifrån och kan även lämna in uppgifter lätt" (LN)
- "Det har funnits möjlighet till distans studier från andra skolor, t.ex. Åbo Akademi, Novia har inte mycket distans eller virtuella studier." (MP)
- "Moodle och Winha är ganska klumpigt uppbyggda. Winha är speciellt jobbigt att hantera." (MP)
- "Det är en stor motivationsbrist på virtuella kurser... ifall man sitter i klassen med en lärare lär man sig konkret mera. Ännu bättre om man tillsätter studiebesök och blir visad konkreta exempel på det man studerar." (LN)
- "Gärna flera!" (TN)
- "Det fanns möjlighet till distansstudier, men oftast krockade de med någon kurs då man behövde vara på plats i Ekenäs, det lät bra i teorin med nätstudier, men i praktiken var det svårt att ordna..." (MP)
- "Moodle kunde fungera bättre om alla använde det och kurssidorna uppdateras oftare." (LN)

G. Utbildningsmiljöer

Frågan var; I utbildningen ingår det undervisning i olika miljöer och på olika platser. Borde det vara mera eller mindre undervisning i dessa miljöer? I tabellerna 23-34 ser man svaren för de olika undervisningsmiljöerna, skilt för nuvarande och tidigare studeranden. Det här var

också en nyckelfråga, men jag väljer att inte redovisa resultaten skilt för varje utbildningsprofilering, eftersom de inte gav anmärkningsvärda resultat.

Tabell 23. Praktiska övningar i fält och terräng, nuvarande studeranden (N=50).

	Praktiska övningar i fält och terräng	Svarsprocent
Mera		54 %
Mindre		2 %
Det är bra som det är		44 %
Kan inte säga		0 %
Har inte erfarenhet		0 %
50 respondenter (nuvarande)		100 %

Tabell 24. Praktiska övningar i fält och terräng, tidigare studeranden (N=41).

	Praktiska övningar i fält och terräng	Svarsprocent
Mera		39 %
Mindre		2 %
Det är bra som det är		49 %
Kan inte säga		7 %
Har inte erfarenhet		2 %
41 respondenter (tidigare)		100 %
Kommentarer: "Den praktiska erfarenheten kan man skaffa sig genom att jobba före/efter eller under studierna" (LN), "Det fackliga grunden var terrängbaserad" (SB), "Vi hade alltför många obligatoriska naturinventeringskurser..." (MP), "Det beror så mycket på hurudan kurs det är frågan om... I många fall saknade jag balansen mellan teori och praktik (undantag var skärgårdsekologi och Tvärminnekurser)" (MP)		

Tabell 25. Undervisningsgårdar, nuvarande studeranden (N=50).

	Undervisningsgårdar	Svarsprocent
Mera		40 %
Mindre		0 %
Det är bra som det är		34 %
Kan inte säga		14 %
Har inte erfarenhet		12 %
50 respondenter (nuvarande)		100 %

Tabell 26. Undervisningsgårdar, tidigare studeranden (N=41).

	Undervisningsgårdar	Svarsprocent
Mera		20 %
Mindre		5 %
Det är bra som det är		32 %
Kan inte säga		17 %
Har inte erfarenhet		27 %
41 respondenter (tidigare)		100 %
Kommentar: "Det skulle vara bra om det praktiserades i mera varierande och verkligare förhållanden." (SB)		

Tabell 27. Västankvarngård, nuvarande studeranden (N=50).

	Västankvarn gård	Svarsprocent
Mera		34 %
Mindre		2 %
Det är bra som det är		42 %
Kan inte säga		16 %
Har inte erfarenhet		6 %
50 respondenter (nuvarande)		100 %
Kommentar: "Har inte haft så mycket nytta av besöken där, var mest kurser tillsammans med agrolagera." (TN)		

Tabell 28. Västankvarngård, tidigare studeranden (N=41).

	Västankvarn gård	Svarsprocent
Mera		22 %
Mindre		10 %
Det är bra som det är		32 %
Kan inte säga		17 %
Har inte erfarenhet		20 %
41 respondenter (tidigare)		100 %
Kommentarer: "Vi vistades under studietiden lite på Västankvarn, då mest inomhus på föreläsning. Kunde eventuellt ha varit mer praktiskt." (MP), "Kunde utnyttjas mera än vad det görs, t.ex. inom husdjurssidan" (LN)		

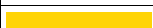

Tabell 29. Överby, nuvarande studeranden (N=50).

	Överby	Svarsprocent
Mera		8 %
Mindre		2 %
Det är bra som det är		14 %
Kan inte säga		18 %
Har inte erfarenhet		58 %
50 respondenter (nuvarande)		100 %
Kommentar: "Att vara i Ekenäs jämfört med Överby har både för- och nackdelar för TN. En av nackdelarna är den sämre tillgången till växthus och andra områden där man kan ha praktisk undervisning..." (TN)		

Tabell 30. Överby, tidigare studeranden (N=41).

	Överby	Svarsprocent
Mera		7 %
Mindre		10 %
Det är bra som det är		2 %
Kan inte säga		27 %
Har inte erfarenhet		54 %
41 respondenter (tidigare)		100 %
Kommentar: "Kunde finnas mer växtlighet vid eget campus, så man inte behöver ta sig till Överby hela tiden" (LP)		

Tabell 31. Tvärminne forskningsstation, nuvarande studeranden (N=50).

	Tvärminne forskningsstation	Svarsprocent
Mera		10 %
Mindre		0 %
Det är bra som det är		10 %
Kan inte säga		18 %
Har inte erfarenhet		62 %
50 respondenter (nuvarande)		100 %

Tabell 32. Tvärminne forskningsstation, tidigare studeranden (N=41).

	Tvärminne forskningsstation	Svarsprocent
Mera		22 %
Mindre		0 %
Det är bra som det är		24 %
Kan inte säga		15 %
Har inte erfarenhet		39 %
41 respondenter (tidigare)		100 %

Tabell 33. Studiebesök, nuvarande studeranden (N=50).

	Studiebesök	Svarsprocent
Mera		60 %
Mindre		4 %
Det är bra som det är		32 %
Kan inte säga		0 %
Har inte erfarenhet		4 %
50 respondenter (nuvarande)		100 %
Kommentarer: "Bra studiebesök behövs absolut mer av! Välorganiserade och som faktiskt kopplas ihop med utbildningen" (LP), "Mera spec. inom Husdjurskurser" (LN), "På TN har vi haft mycket studiebesök, vilket är bra tycker jag." (TN)		

Tabell 34. Studiebesök, tidigare studeranden (N=41).

	Studiebesök	Svarsprocent
Mera		54 %
Mindre		0 %
Det är bra som det är		41 %
Kan inte säga		2 %
Har inte erfarenhet		2 %
41 respondenter (tidigare)		100 %
Kommentarer: "Vi gjorde många nyttiga och intressanta studiebesök i växtodlings- och skogskurserna, men inom husdjursutbildningen kan jag inte minnas ett enda." (LN), "Igen beror det så mycket på kurs. I många fall saknade jag en lämplig kombination mellan teori och praktisk tillämpning." (MP), "Studiebesök är alltid intressant för att ge en praktisk förankring och för att bilda sig en egen uppfattning" (LN), "En viktig kanal till arbetslivet." (SB)		

Följande fråga löd: I vilken grad uppfyllde undervisningsutrymmena de krav som behövs för att uppfylla utbildningens behov? I tabellen 35 ser man resultaten.

Tabell 35. I vilken grad undervisningsutrymmena uppfyller de krav som behövs för att uppfylla utbildningens behov (N=50, N=41).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Nuvarande studerande (50 resp.)	30 %	52 %	12 %	4 %	2 %	1,89
Tidigare studerande (41 resp.)	39,02 %	43,9 %	12,2 %	2,44 %	2,44 %	1,77
Skala: 1. I hög grad 2. I ganska hög grad 3. I ganska låg grad 4. I låg grad 5. Kan inte säga						

Kommentarer för undervisningsmiljöer:

- "Mer ut i naturen, i t.ex. ekologi" (LN)
- "Tycker inte om skolan i Ekenäs. Den har inga växthus eller något annat som har någonting att göra med trädgårdsnäring" (TN)
- "... finns mycket bra bransch material på vinden för Skuffis, t.ex. "jordtypslåda". Ta och utnyttja det." (LN)
- "I YH Novia fanns det gott om rum, både för självstudier och grupparbeten mm. I agrologutbildningen tycker jag ändå det finns ett behov av att slippa ut till en gård och se saker och ting i praktiken och även om Västankvarn gård fanns tillgänglig, så användes den ganska lite, speciellt lite inom husdjursundervisningen." (LN)
- "Det som nog alla saknade i Novia, Ekenäs var ett fungerande auditorium för större seminarier o.s.v. I övrigt är omgivningen utmärkt för naturbruk (miljöplanering) med nära till naturen." (MP)
- "Att ha en egen hemklass och lantbrukskaffe stärkte gemenskapen inom utbildningen." (LN)

H. Praktik

På frågan hur mycket nytta man upplever att man fått av praktiken, svarade respondenterna enligt följande, se tabell 36.

Tabell 36. Hur mycket nytta studeranden upplever att de fått av praktiken (N=40, N=38).

	Tidigare studeranden, 40 resp.	Nuvarande studeranden, 38 resp.
Kontakt till arbetslivet (personer och organisationer)	1,78	1,74
Nya kunskaper från arbetslivet	1,64	1,36
Arbetserfarenhet	1,59	1,44
Ökad studiemotivation	2,13	2,08
Stöd för mina fortsatta studier	2,30	1,77
Stöd för min personliga yrkesprofilering	2,05	1,88
Förstärkta språkkunskaper	2,37	2,63
Studiepoäng	1,97	1,33
Vänner/kollegor	2,18	1,73
Träna att arbeta i team	2,36	2,37
Framtida jobberbjudande	1,97	2,03
Lön	2,44	2,26
Skala: 1. Mycket nytta 2. Bra nytta 3. Viss nytta. 4. Ingen		

Annan nytta upplevd av praktiken:

- "Offentliga sektorn skär ner och arbetstillfällena minskar. Trots det är det till offentliga sektorn MI-studerandena styrs... alla kan väl inte jobba på Ekenäs miljöbyrå och Västra Nylands vatten och miljö i framtiden!... Större fokus kunde sättas på projekt, praktik och examensarbeten inom den privata sektorn, både mindre och större företag." (MP)
- "Hoppa över den omtalade ekonomiska delen i praktik boken... Känslig information som lätt kan kännas för personlig." (LN)
- "Nära hemorten " (MP)
- "Praktiken kan endast beskrivas som ovärderlig. Under praktiken trilla polletten ofta ner om vad du faktiskt lärt dig i skolan! Praktiken borde utökas!... Praktiken borde enklare kunna vara flexibel i läroplanen så alla har en bättre möjlighet till specialisering!" (LP)
- "Hittade ett lämpligt tema för mitt examensarbete" (MP)
- "Att överhuvudtaget lära sig söka arbete på ett "ordentligt" sätt, med en riktigt formulerad ansökan, cv osv." (LN)
- "Stor nytta; fick kontakter till yrkeslivet och vikariat, som sedan ledde till fast anställning... arbetserfarenheten var avgörande." (MP)

På frågan om praktiken ledde till jobb svarade de nuvarande studerandena: Ja 44 %, Nej 20 %, Kan inte säga 8 % och Jag har inte utförd praktik 28 %. De tidigare studerandena svarade: Ja 68 %, Nej 20 % och Kan inte säga 12 %.

På frågan om praktiken ledde till examensarbete svarade de nuvarande studerandena: Ja 14 %, Nej 34 %, Kan inte säga 6 % och Jag har inte utfört praktik/ Jag skriver inte ännu examensarbete 46 %. De tidigare studerandena svarade: Ja 55 %, Nej 42 % och Kan inte säga 2 %.

Kommentarer gällande utvecklingsmöjligheter för praktiken:

- "Checklista på saker som bör finnas med?" (LN)
- "Flera praktikperioder tycker jag att det behövs! Gärna att varje praktikperiod skulle ha olika tema. T.ex. Skötsel, stenanläggning, arbetsledare, planering osv..." (LP)

- "Utbildningsprogrammet kunde sammanföra en lista över ortens eller regionens gårdar/växthus." (TN)
- "De är bra som de är men praktiken bör vara lika för alla. Det hjälper att få studerande utexaminerade med samma kompetenser, man bör ha en översyn på hela arbetsfältet som en agrolog." (LN)
- "Praktiken är mycket bra vid Novia..." (LN)
- "Man borde understryka hur viktigt det är att välja rätta praktikplatsen. Också den som ger platsen borde ha ansvar att ge utvecklingsmöjligheter för praktikanten." (MP)
- "Skolan borde vara mera aktiv mot eventuella arbets/praktikplatser." (MP)

I. Internationell verksamhet

Fråga; I vilken grad upplever du att skolan har gett information om och uppmuntrat till praktik och studier utomlands? Svar för nuvarande studeranden i tabell 37 och för tidigare studeranden i tabell 38.

Tabell 37. Hur mycket skolan har gett information om och uppmuntrat till praktik och studier utomlands, nuvarande studeranden (N=50).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Gett information	20,83 %	45,83 %	18,75 %	6,25 %	8,33 %	2,11
Uppmuntrat	31,25 %	37,5 %	12,5 %	10,42 %	8,33 %	2,02
50 respondenter						
Skala: 1. I hög grad 2. I ganska hög grad 3. I ganska låg grad 4. I låg grad 5. Kan inte säga						

Tabell 38. Hur mycket skolan har gett information om och uppmuntrat till praktik och studier utomlands, tidigare studeranden (N=39).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Gett information	12,82 %	33,33 %	23,08 %	23,08 %	7,69 %	2,61
Uppmuntrat	15,79 %	36,84 %	15,79 %	21,05 %	10,53 %	2,47
39 respondenter						
Skala: 1. I hög grad 2. I ganska hög grad 3. I ganska låg grad 4. I låg grad 5. Kan inte säga						

På frågan om praktik utomlands svarade de nuvarande studerandena (se tabell 39) följande:

Tabell 39. Praktik utomlands för nuvarande studeranden (N=50).

		Svarsprocent
Jag har utfört praktik utomlands		6 %
Jag har planerat praktik utomlands		18 %
Jag har inget intresse av praktik utomlands		48 %
Kan inte säga		28 %
50 respondenter		100 %

På frågan om studier utomlands svarade de nuvarande studerandena (se tabell 40) följande:

Tabell 40. Studier utomlands för nuvarande studeranden (N=50).

		Svarsprocent
Jag har utfört studier utomlands		6 %
Jag har planerat studier utomlands		12 %
Jag har inget intresse av studier utomlands		46 %
Kan inte säga		36 %
50 respondenter		100 %

Av de tidigare studerandena hade 18 % utfört praktik utomlands och 28 % hade utfört studier utomlands. Kommentarer gällande denna fråga var: "Kanada är ett bra land för praktik" (LN), "Tyckte att det var väldigt svårt att få någon som helst information om vilka möjligheter det fanns" (MP), "Utbytet gav mycket både i form av studier, studieteknik och nya vänner" (LN) och "Studier utomlands var en bra, lärorik och spännande upplevelse, jag rekommenderar!" (MP).

Kommentarer/utvecklingsmöjligheter gällande praktik och studier utomlands:

- "Det skulle gynna skolan att ha flera partnerskolor... Ett land som Finland kunde med fördel ha partnerskolor på helt andra ställen där miljön är annan (t.ex. Asien) eller nästan lika (t.ex. Kanada), som skulle locka flera studerande." (MP)
- "Det borde aktivt ordnas mer information om vilka möjligheter det finns för utlandsstudier/-praktik." (MP)

- "Angående praktik utomlands finns det ganska mycket information, däremot om utbytesstudier så hamnade man att ta reda på mycket av informationen själv." (LN)
- "Mera samarbetskolor kunde vara intressant, speciellt i Kanada och Amerika" (LP)
- "Skulle gärna se bättre samarbeten gällande praktik utomlands, i dagsläget är det främst Alnarp som kommer på tal för hortonomernas del." (LP)
- "Skolan pushar på för mycket känns som att de vill slippa se en..." (TN)
- "...Att behöva bygga upp nya sociala nätverk har inte heller lockat." (MP)

J. Lärdomsprov

52 % av de nuvarande studerandena svarade att deras examensarbete är/var ett beställningsarbete, medan motsvarade tal för tidigare studeranden var 67 %.

På frågan om man var nöjd med den handledning man får/fick gällande examensarbetet svarade de nuvarande studerandena: Ja 64 %, Nej 9 % och Kan inte säga 27 %. De tidigare studerandena svarade: Ja 56 %, Nej 33 % och Kan inte säga 10 %. Orsaken till att man svarade nej var; att handledaren inte uppmuntrade till att göra ett bra arbete, att man inte fick kritik på ett konstruktivt sätt, att man kände sig splittrad mellan beställarens önskemål och skolans krav och att man hade brist på kunskap hur skriva vetenskapligt text.

På frågan om man tror att arbetet kommer att vara till nytta efter utbildningen svarade de nuvarande studerandena: Ja 70 %, Nej 10 % och Kan inte säga 20 %. Och de tidigare studerandena: Ja 31 %, Nej 41 % och Kan inte säga 28 %.

K. Kontakt med arbetslivet

På frågan om det finns det några kompetenser (t.ex. ämnen) som man upplever att saknas inom utbildningsprogrammet som man tror att kommer att behövas i arbetslivet, svarade de nuvarande studerandena: Ja 26 %, Nej 14 % och Kan inte säga 60 %. De tidigare studerandena svarade: Ja 59 %, Nej 8 % och Kan inte säga 33 %.

Kommentarer gällande kompetenser som fattas eller kunde finnas mera av:

- **Agrologer:** mer ekonomi och företagsamhet, häst/stall/får, mera undervisning om jordbrukets stödfrågor och ännu mera lantbruksekonomi och kalkylberäkningar.

- **Skogsbruksingenjörer:** mera info om stödsystem, psykologi och stresstålighet, social kompetens, i högre grad olika IT-produkter, försäljning, drivningsledning och drivningsplanering.
- **Miljöplanerare:** miljölagstiftning, kommunal och statlig miljöförvaltning, mera språkutbildning, speciellt finska undervisning, tillämpning av lagstiftning (rent praktiskt), mer möjligheter att välja miljöfostran in i studier, mer fördjupning i vissa ämnen, lagstiftning (tillämpning), projektarbete, GIS, kompetenser om projektarbete, mer studier med inriktning hälsoinspektör (t.ex. livsmedelshygien, matförgiftning, byggnadsteknik, fuktproblem i byggnader), mera mikrobiologi, offert skrivning, mera praktisk erfarenhet, mera miljöhälsovård, mera samhällsplanering, mer kurser om hälsoinspektörens, miljöinspektörens, avloppsrådgivarens och avfallsrådgivarens uppgifter och mer fördjupning i yrken som är möjliga för miljöplanerare.
- **Trädgårdsnäring:** GIS, lantbruks policy, trädgårdsplanering och floristik.
- **Landskapsplanering:** ledarskap, mera studier inom markbyggnad och anläggning, mer dränering, tillbehör/material, lagar och bestämmelser, växtkomposition, trafikområdesväxtplanering, avancerad botanik, växtsjukdomar och bekämpning hos kunden.

På frågan om man har haft föreläsare med erfarenhet från arbetslivet, svarade de nuvarande studerandena: Ja 86 %, Nej 4 % och Kan inte säga 10 %, och de tidigare studerandena: Ja 90 %, Nej 3 % och Kan inte säga 8 %. Kommentarer var att det behövs mera sådant, att vissa lärare har föreläst för länge och inte kan det praktiska.

På frågan om man haft kontakt med tänkbara kommande arbetsgivare under studietiden svarade majoriteten ja, 60 % för nuvarande och 90 % för tidigare studeranden. Av de som svarade nej kommenterade en respondent att det inte är studiernas fel, utan att det beror på ens egen obeslutsamhet.

Följande fråga var om man tror att YH Novia på något vis kan underlätta möjligheterna att få jobb när man är utexaminerad. Av de nuvarande studerandena svarade 34 % ja, 18 % nej och 48 % kan inte säga. Motsvarande tal för tidigare studerande är; 46 % ja, 18 % nej

och 41 % kan inte säga. Så här tycker respondenterna att YH Novia kan underlätta möjligheterna att få jobb när man är utexaminerad:

- "Hjälpa till med att hitta bra praktikplatser" (MP)
- "Skaffa mentorer från arbetslivet för studerande" (MP)
- "Göra det synligare vem och vilken typ av personer som blir utexaminerade" (SB)
- "Integrera studierna mera i arbetslivet" (SB)
- "Bättre kontakter till arbetsgivare överallt, inte bara lokalt" (MP)
- "Genom att upprätthålla en god kontakt till olika aktörer inom de studerandes inriktningar" (SB)
- "Bredda kontaktnätet. Gå mer utanför Ekenäs. Ta in privata sektorn" (MP)
- "Ordna mentorprogram..." (LP)

Sista frågan inom "kontakt till arbetslivet" frågar hur mycket respondenterna tycker att utbildningen ger den kunskap som behövs i arbetslivet (se tabell 41).

Tabell 41. Hur mycket Novia ger den kunskap som behövs i arbetslivet (N=50, N=39).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Nuvarande stud. 50 resp.	8 %	64 %	28 %	0 %	0 %	2,2
Tidigare stud. 39 resp.	7,69 %	53,85 %	30,77 %	2,56 %	5,13 %	2,29
Skala: 1. Mycket 2. Ganska mycket 3. Ganska lite 4. Inte alls 5. Kan inte säga						

L. Upplevelser som nytexaminerad (endast för tidigare studerande)

Det frågades hurdana upplevelser man hade som nytexaminerad, se tabell 42 för resultat.

Tabell 42. Hurdana upplevelser man hade som nytexaminerad (N=38).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Jag upplevde att jag som nytexaminerad hade en yrkesidentitet.	18,42 %	34,21 %	31,58 %	13,16 %	2,63 %	2,40
Jag kände mig trygg i min yrkesroll.	5,41 %	27,03 %	45,95 %	18,92 %	2,7 %	2,80
Jag kunde självständigt ta itu med arbetsuppgifter i branschen.	18,92 %	43,24 %	27,03 %	8,11 %	2,7 %	2,25
Jag hade ett nätverk/kontakter i branschen.	16,22 %	35,14 %	29,73 %	16,22 %	2,7 %	2,47
Det var lätt att få jobb.	18,92 %	18,92 %	29,73 %	27,03 %	5,41 %	2,68
Skala: 1. Stämmer helt. 2. Stämmer till stor del. 3. Stämmer till liten del. 4. Stämmer inte alls. 5. Kan inte säga.						

Respondenternas upplevelser som nyutexaminerad:

- **Positiva:** "Påbörjade tjänsten 3 månader före examen, man har en bra teoretisk bakgrund i Forstis till utmaningarna i arbetslivet. Praktiken och sätten att arbeta hos olika arbetsgivare kommer med arbetserfarenhet." (SB), "Jag upplever att man som agrolog har en bra grund att komma in i yrkeslivet och att agrologexamen uppskattas inom branschen. En agrolog anses kunnig och duktig på vad den gör. Att examen är ganska bred och man har en bra helhetsbild gör också att det går att söka väldigt olika typer av arbetsuppgifter, beroende på vad som intresserar en mest. Det enda jag tyckt har varit svårt är att veta vad lönenivån för en agrolog borde vara..." (LN), "Jag fortsatte studier utomlands. Novias (Sydväst) examen gjorde detta möjligt." (MP) och "Hade redan ett vikariat när jag blev utexaminerad, så det var enkelt att fortsätta på den banan." (MP).
- **Negativa:** "Ja kände mig inte att jag hade ett yrke överhuvudtaget. Det säkert berodde delvis på mig själv också, men jag tycker utbildningen gav mig inga enhetliga kunskapsområden utan informationen och kunskaperna var mer som spridda detaljer om olika ämnen." (MP), "Det kändes som att arbetslivet hade en negativ attityd mot yrkeshögskoleexamen. Det var svårt att hitta jobb när det fanns så många magistrar som sökte till samma positioner." (MP), "...Det verkar finnas mycket arbeten t.ex. i Österbotten, men färre i södra Finland. För övrigt upplever jag det nog som ganska svårt att hitta arbete som agrolog, om man inte från förut har kontakter eller erfarenheter. Man skall vara ung och ha massor med erfarenhet av alla möjliga uppgifter." (LN), "Jag råkade ha den oerhörda turen att jag fick arbete hos min tidigare praktikarbetsplats som jag även gjorde examensarbete för. Jag upplevde ändå inte att det fanns gott om valmöjligheter som nyutexaminerad. Jag vet också att många av mina studiekamrater har haft svårt att hitta jobb, framför allt annat än snuttjobb." (MP) och "Det har varit svårt att hitta jobb, därför har jag tänkt studera vidare till magister. Förhoppningsvis möjligheterna att hitta jobb förbättras." (MP).
- **Neutrala:** "Utbildningen var ny, arbetsplatserna rätt få. Tack vare goda kontakter från praktikperioderna hittade jag jobb" (MP), "Jag tycker att man inom utbildningsprogrammet för Hållbar Utveckling fick en yttlig inblick i mycket

(positivt!), men fördjupning i för lite (kunde förbättras!)..." (MP), och "Jag kände mig inte kvalificerad för det arbete jag var intresserad av så fortsatte studierna på universitet." (TN).

På frågan hur man upplevde sina möjligheter att få jobb när man var nyutexaminerad, svarade respondenterna följande (se tabell 43):

Tabell 43. Hur man upplevde sina möjligheter att få jobb när man var nyutexaminerad (N=38).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Möjlighet att få jobb	15,79 %	23,68 %	36,84 %	18,42 %	5,26 %	2,61
38 respondenter						
Skala: 1. Lätt 2. Ganska lätt 3. Ganska svårt 4. Svårt 5. Kan inte säga						

M. Fortsatta studier

Frågan var om man har planerat fortsatta studier, se resultatet för nuvarande studerandena i tabell 44 och för de tidigare studerandena i tabell 45.

Tabell 44. Nuvarande studerandes svar på om man har planerat fortsatta studier (N=50).

Nuvarande studeranden	Svarsprocent
Ja, annan yrkeshögskola	2 %
Ja, högre YH	2 %
Ja, annan magisterutbildning	6 %
Ja, annan utbildning	0 %
Nej, inte just nu men fortsatta studier intresserar mig	12 %
Kan inte säga, har ej gjort ett beslut	34 %
Nej	44 %
50 respondenter	100 %

Tabell 45. Tidigare studerandes svar på om man har planerat fortsatta studier (N=38).

Tidigare studeranden	Svarsprocent
Ja, annan yrkeshögskola	3 %
Ja, högre YH	5 %
Ja, annan magisterutbildning	8 %
Ja, annan utbildning	3 %
Jag studerar för tillfället	18 %
Jag har studerat vidare	11 %
Kan inte säga, har ej gjort ett beslut	16 %
Nej, inte just nu men fortsatta studier intresserar mig	16 %
Nej	21 %
38 respondenter	100 %

Av de nuvarande studerandena frågades det hur man ser på framtiden (se tabell 46), hur de ser på sina möjligheter att få jobb inom branschen (se tabell 47) och om man har utvecklat kontakter/nätverk i branschen under studietiden (se tabell 48).

Tabell 46. Hur studerandena ser på framtiden (N=50).

	Svarsprocent
Jag kommer att arbeta inom min bransch	62 %
Jag kommer att arbeta inom en annan bransch	4 %
Jag kommer att studera vidare	4 %
Kan inte säga	30 %
50 respondenter	100 %
- Kommentar: "Utmanande bransch, vill stanna men är inte säker på att man orkar då det är en tung och tuff bransch där det är svårt att få ett bra jobb speciellt året runt." (LP)	

Tabell 47. Hur studerandena ser på sina möjligheter att få jobb inom branschen (N=50).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Möjlighet att få jobb	16 %	38 %	38 %	6 %	2 %	2,35
Skala: 1. Lätt 2. Ganska lätt 3. Ganska svårt 4. Svårt 5. Kan inte säga						

Tabell 48. Om studerandena har utvecklat kontakter/nätverk under studietiden (N=50).

	1	2	3	4	5	Medeltal för 1-4
Kontakter i branschen	20 %	34 %	22 %	10 %	14 %	2,25
Skala: 1. I hög grad 2. I ganska hög grad 3. I ganska låg grad 4. I låg grad 5. Kan inte säga						

N. Ordet är fritt

Sista frågorna i frågeformuläret var öppna frågor. Första frågan var att man skulle kommentera ifall man har åsikter om sitt utbildningsprogram. Jag börjar med att redovisa svaren för de nuvarande studerandena:

- **Positivt:** "Bra och motiverade lärare. Lärarna är flexibla och lyssnar på våra åsikter" (SB), "Vår lärare försökte få mycket studiebesök inplanerat och försökte göra bra kurser... hon tog t.ex. in utomstående experter." (TN) och "Sommarkursen är mycket bra och rolig! Trevligt att det ordnas frivilliga studieresor varje år!" (LN)
- **Negativt:** "Det är för lite praktik, den borde vara utspridd på 3 år och inte bara 2... Varför har vi inte varit med på praktiskt miljövårdsarbete? Som biotoprestaureringar, vårdfiske..." (MP), "Mycket varierad nivå på olika kurser..." (LN), "Känns som att ingen prioriterar TN, de försöker istället minska på våra lärare och egna kurser, skickar oss utomlands för yrkesstudier och har mycket kurser med agrologerna." (TN), "Varför är vi inte lika mycket värda som de andra utbildningarna?" (LP), "Glesa scheman, dåligt utbud av valfria kurser, för lite utomstående föreläsare." (LN), "...Båda (lärarna) är måna om sina studerande men borde samarbeta bättre sinsemellan och tänka på att ha en gemensam "linje"." (LP), "För lite resurser" (SB), "Eftersom vi miljöplanerare är så få så sätts vi ofta i grupper tillsammans med andra utbildningar vilket leder till att de inte är så bra anpassade för oss..." (MP) och "...Ingen utanför studerandekretsen har haft intresse av att hålla kvar utbildningen sedan den flyttade från Överby 2010. Det sänker studiemotivationen rejält." (TN)
- **Neutralt:** "Är överlag väldigt nöjd med utbildningen men som tidigare framkommit skulle Husdjursdelen kunna utvecklas mycket..." (LN) och "Växtproduktionskurserna samt skogskurserna är jag nöjd med p.g.a. att lärarna är bra. Men jag är missnöjd med att vi har före lite lektioner." (LN)

Så här tyckte de tidigare studerandena:

- **Positivt:** "Jag var nöjd med att världen var öppen för mig, såvitt jag själv ordnade allt från början till slut... Jag hoppas därför att Novia kunde engagera sig dels mera, så att skolan i sig har kontakter till organisationer och företag inom branschen, som

studerandena kan dra nytta av..." (MP), "All databehandling och praktiska övningar har varit till stor hjälp. Speciellt inom datoranvändning och olika fackrelaterade program har man mera kunskap i än äldre anställda på arbetsplatsen." (SB), "...Vi hade en väldigt bra sammanhållning inom agrologutbildningen och det var nog det bästa med allt. Vi fick kontakter runt om i landet... vi åkte mycket omkring och gjorde många studiebesök, vilket gav väldigt mycket..." (LN), "Det jag har varit mest nöjd över är det breda nätverk man har bildat sig inom Finland och även utomlands..." (LN), "Jag tyckte att vår utbildning gav jätte bra och bred kunskap att jobba inom miljö branschen. Det bara kräver mycket från sig själv att vara aktiv att man hittar jobb." (MP), "Jag är nöjd med Novia examen. Det var lätt att fortsätta studier och senare få ett jobb." (MP) och "Jag tycker utbildningsprogrammet då när jag gick var väldigt bra. Jag har nog gett feedback flere gånger under studierna och efter det och jag tror att feedbacken har beaktats..." (MP)

- **Negativt:** "Yrkehögskolans bild av branschen och arbetsbilden var föråldrad och för smalt fokuserad. Utbildningen borde ha varit mera integrerad med arbetslivet och man kunde ha praktiserat med riktiga Case... Det viktigaste är inte de fackliga kunskaperna och förståelse över teorin utan att inställningen hos studeranden är rätt så att man kan arbeta inom team med problemlösning." (SB)
- **Neutralt:** "Jag trivdes med båda utbildningarna, vi hade lagom teori och praktik blandat. Men det var mycket kritik från många håll, mest från lärarna själva. Vilket gjorde det tungt att studera där... (TN), "Mer konkret marknadsföring" (LN), "Miljöingenjörer konkurrerar ut Miljöplanerare i många tjänster... fick jag uppleva många saker i min miljöplanerarutbildning som jag haft nytta av... så ångar nog inget." (MP), "...Jag trivdes med variationen, men har i efterhand insett att det även har gett en viss osäkerhet och inte direkt en yrkesroll. Jag upplevde inte ens mot slutet av studierna att jag hade en klar bild av mitt yrke... (MP) och "Trevliga lärare! Jag var lite missnöjd att vissa kurshelheter var så stora och obligatoriska... borde ha haft bara några obligatoriska kurser, och resten valfria. Vi hade också alltför lite praktik... (MP)

Följande fråga var; Om du anser att utbildningen kunde förbättras, hur skulle du helst göra det? Jag redovisar till först de nuvarande respondenternas svar:

- **Agrologer:** "Vi har kunniga lärare men en del borde förbättra sina pedagogiska färdigheter. Nöjda lärare ger nöjda studeranden.", "För mycket ledig tid. Utbildningen kunde förkortas till tre år om man gör utbildningen med effektiv med mindre onödiga lediga dagar och timmar.", "Mera praktisk inriktning. Vissa ämnen är nog så pass långt ifrån verkligheten.", "Ta in många gästföreläsare, ha gårdsbesök, åk på studiebesök. Gör ett yttersta att hitta studielitteratur på svenska, eller engelska...", "Mer omfattande och varierande kurser! Skär inte ner på vår utbildning... vi kommer att veta mycket mindre än tidigare agrologer p.g.a. nerskärningar på budgeten.", "Ta in kanske lite mera utomstående föreläsare i vissa kurser. Förbättra husdjurskurserna med tanke på innehållet. Mera ekonomikurser behövs!!...", "Mer undervisning, möjlighet att anteckna själv av läraren, mer ute på fält, böcker som rekommenderas för varje kurs.", "Gärna mera utomstående föreläsare som vet vilken kunskap agrologer behöver idag. På så vis hålls utbildningen "up to date" på ett ganska enkelt sätt." och "Mera undervisning ute på fältet/i ladugården. Praktiska övningar och arbeten är intressanta och i en praktisk bransch är många praktiskt inriktade och lär sig bra på det sättet."
- **Skogsbruksingenjörer:** "Mera praktiska fältstudier. Fältmätning, bandning, travmätning", "Mera lektioner utomhus, och mera information om riktiga arbetslivet" och "Lägga skogsskötsel och plantskogsvårdsutbildningen före röjnings och motorsågskursen."
- **Miljöplanerare:** "Egna kurser och inte samma kurser om igen på engelska med den internationella utbildningen. Vi vill ha egna föreläsningar för vår utbildning", "...Ingen eller mycket liten fördjupning. Dessutom var förändringen till större andel undervisning på engelska var mycket dålig för kvaliteten..." och "...Kurser som är mer fördjupade i yrken som miljöplanerare kan arbeta med vilket skulle höja motivationen betydligt och ge mer kunskap till kommande arbete inom branschen... Mindre grupparbeten eftersom personer har möjlighet att bli godkända på andras prestationer."

- **Hortonomer:** "Utnyttja andra utbildningarnas ämneslärare och ordna flera kurser som är frivilliga kurser för alla...", "Mera egna kurser för TN.", "Planering av vilken ordning kurserna ska gås... Inte så mycket kurser tillsammans med andra linjer... Ämnena & kurserna borde helt enkelt vara bättre anpassade för specifika utbildningsprogram..." och "Bygga upp utbildningsprogrammet (TN) från scratch."

Och så här svarade de tidigare studerandena:

- **Agrologer:** "...Tycker nog att det är väldigt nyttigt att på yrkeshögskolenivå åka ut och se verkligheten, skapa kontakter och se hur man kan göra saker och ting på olika sätt.", "Kontakter till arbetslivet får man aldrig för mycket av... Samarbeten med andra agrologutbildningar i landet kunde också vara intressant, kanske det kunde gå att läsa kurser i t.ex. Mustiala... Externa föreläsningar från arbetslivet kan många gånger göra kursinnehållet mera intressant och kanske även ge Novias lärare nya infallsvinklar." och "Det är svårt för ett utbildningsprogram att eftersträva vad marknaden söker i utbildningsväg. Som läroanstalt ligger man alltid steget efter."
- **Skogsbruksingenjörer:** "Mera diskussion i fältundervisning, exempelvis vad skulle man göra för åtgärd i skogen. Mera som en allmän diskussion/på sidan om i samband med andra kurser." och "Inom skogsbranschen kommer det inom de närmaste åren att behövas nyanställningar då många pensionerar sig. Genom praktik och samarbetsprojekt kan arbetsgivaren utvärdera de studerande och hitta potentiella arbetstagare. Skogsbranschen är en rätt så självständig och krävande arbetsplats och det behövs personer med rätt attityd, det tekniska och fackliga lär man sig snabbt."
- **Miljöplanerare:** "Miljöplanerarutbildningens projektbaserade lärande är bra! Det tvingar studerandena att engagera sig, men motivationen var låg bland medstuderandena under min studietid... Mera kontakter utåt! T.ex. starkare kontakt till Natur och Miljö, SLL, Konsumentförbundet, Jordens vänner, Luontoliitto, regionens NTM-central, Raseborgs Natur och Miljö, LUVY, Eetti, Keka... Vi måste här kunna gå över språkgränserna...", "Miljöplaneringen behöver marknadsföras som en utbildning för att bli kommunal miljöarbetare eller hälsoinspektör, eller naturinventerare. Och då tydliga inriktningar och kurser för dessa, men mycket praktiska exempel. Nu lockar

utbildningen sådana som är naturintresserade och vill rädda världen, som märker att de ska läsa lagstiftning och de förstår inte varför. Utbildningen är otydlig och råddig, bör ses över helt.", "...Det som jag saknade under studierna var någon kurs i ekonomi och juridik. Jag hade även önskat att man mer hade gått igenom tillämpning av lagstiftning istället för endast genomgång av paragrafer.", "Klarare handledning i att fördjupa sig med något. När jag utexaminerades kändes det inte som om jag inte var bra på något speciellt utan hade en kunskap inom lite allt möjligt. Också kunde man presentera fler exempel i ett tidigt skede av studierna om vad för yrken det finns inom branschen.", "Mera kontakt till arbetslivet och projekt från verkliga livet. Mera föreläsare som har arbetserfarenhet från branschen. Inte ändå glömma teorin!" och "Mera studiehandledning om olika alternativ vad man kan bli som färdig miljöplanerare."

4.1 Sammanfattning av resultatredovisning

Enkäten var intressant att planera och att genomföra. Eftersom det var ett frågeformulär som skickas ut till respondenterna via e-post kunde jag inte påverka de yttre omständigheterna. Jag kan inte veta hur noggrant eller hur mycket tid respondenterna har lagt på att svara på frågorna. På basen av svaren kan jag dock konstatera att kvalitetsarbete av utbildningen engagerar både nuvarande och tidigare studeranden.

Resultatet från min empiriska undersökning kan sammanfattas i följande punkter:

1. Många av alumnerna arbetar för tillfället inom branschen med varierande arbetsuppgifter.
2. Cirka 4/5 av respondenterna skulle rekommendera utbildningsprogrammet inom miljö- och naturbruk åt någon annan. Bäst upplevde skogsbruksingenjörerna och agrologerna utbildningen, sämst hortonomerna.
3. Respondenterna upplevde de allmänna fackämnena ganska jämbördiga, ofta återkommande svar var "ganska bra" eller "ganska dåligt".
4. De nuvarande och tidigare studerandena upplever deras egna fackämnen ganska likställt, det tyder på att kvaliteten på undervisningen inte har ändrats.

5. Praktiken upplevs som väldigt nyttigt både under studierna och senare under arbetslivet. Det är en viktig del av studierna som ofta leder till jobb.
6. Respondenterna tyckte att det finns mycket information om utlandsstudier och praktik, men att man måste själv aktivt till en viss del söka efter den informationen.
7. Det finns mycket kompetenser som man upplever att saknas inom ens egen utbildningsprofilering.
8. Det fanns mycket olika upplevelser som nyutexaminerad, främst på basen av vilken utbildningsprofilering man har studerat. Många alumner var lite osäkra på sin yrkesidentitet som nyutexaminerad.
9. Det kom fram att arbetslivsanknytning är väldigt viktigt, och att det kan förverkligas på många olika sätt. Många respondenter betonade hur viktigt det är att ta in utomstående experter och föreläsare till skolan.

Respondenternas åsikter enligt utbildningsprofileringar kan sammanfattas i följande punkter:

1. **Agrologer**

Av agrologerna skulle 92,6 % rekommendera utbildningen åt någon annan, medan 14,8 % tyckte att utbildningen var mycket bra och 63 % ganska bra. Kompetenser som agrologerna upplevde att saknas i utbildningen eller som man kunde ha mera av är; ekonomi, företagsamhet, kalkylberäkningar, lantbruksekonomi och jordbrukets stödfrågor, dvs. väldigt mycket ekonomi. Det som ofta kom fram gällande agrologerna var att de upplever att det kunde vara bättre planering gällande kurserna. De anser att det förekommer perioder med väldigt få kurser och senare perioder med alltför mycket arbete. Agrologstuderandena var väldigt nöjda med sommarkursen, men de upplevde att husdjursundervisningen kunde förbättras med mera praktiska övningar. Alumner upplevde att de hade fått bra kontakter i Finland men också utomlands under studietiden.

2. **Skogsbruksingenjörer**

Av skogsbruksingenjörerna skulle 95,8 % rekommendera utbildningen åt någon annan. Av dem tyckte 58,3 % att utbildningen var mycket bra och 37,5 % ganska bra. Kompetenser som skogsbruksingenjörer upplevde att saknades i utbildningen eller som

man kunde ha mera av i utbildningen var; försäljning, olika stödsystem, psykologi, stresstålighet och social kompetens. Skogsbruksingenjörerna var nöjda med undervisningen gällande datoranvändning, men saknade till en viss del mera fältstudier. De önskade att man kunde integrera studierna mera med arbetslivet, t.ex. genom att arbeta med riktiga Case.

3. Miljöplanerare

Av miljöplanerarna skulle 76,5 % rekommendera utbildningen åt någon annan fastän 44,1 % av miljöplanerarna tyckte att utbildningen var ganska bra, med 17,6 % tyckte att den var ganska dålig. Kompetenser som miljöplanerare upplevde att saknades i utbildningen eller som man kunde ha mera av i utbildningen var ganska många olika ämnen, men som exempel; juridik, ekonomi, mikrobiologi, offert skrivning, miljöhälsovård och samhällsplanering. Det kom fram att miljöplanerarna upplever att de har fått en ytlig inblick i mycket dvs. lärt sig lite av allt, medan de saknar en fördjupning i vissa ämnen. De anser att de läser samma kurs på svenska som de sedan senare läser på engelska i följande kurs. Alumnerna kände sig i regel osäkra på sin yrkesidentitet. De önskade att det skulle tas mera upp under utbildningen vad en miljöplanerare kan arbeta med i framtiden.

4. Hortonomer

Av hortonomerna skulle 43,8 % rekommendera utbildningen åt någon annan, lika många tyckte att utbildningen var ganska bra medan 31,3 % tyckte att den var ganska dålig. Detta kan ha påverkats av att det meddelades cirka en vecka innan enkäten skickades ut att utbildningen kommer i fortsättningen att förverkligas som en flerformsutbildning. Kompetenser som hortonomer upplevde att saknades i utbildningen eller som man kunde ha mera av i utbildningen var; floristik, ledarskap, lagar och bestämmelser. Det kom fram via de öppna frågorna att hortomerna har haft svårt att anpassa sig till Ekenäs efter flytten från Överby. De menar att de har alltför lite egna kurser, dvs. att de läser för mycket kurser med de andra profileringarna. Hortonomerna önskade att praktiktiden skulle vara mer flexibel, med tanke på de olika säsongerna och specialiseringsmöjligheterna.

5 DISKUSSION

I litteraturstudierna kunde jag identifiera delområden som är kritiska för kvalitetsutveckling inom yrkeshögskolan. Dessa delområden är utvärdering, utvecklingsarbete, betydelsen av praktiska erfarenheter och kontakt med arbetslivet, anställningsbarhet, undervisningsformer, lärprocesser, motivation och handledning. Frågorna i enkäten var formulerade utifrån dessa delområden.

Studiens syfte var att göra en utvärdering över hur nuvarande och tidigare studeranden upplever naturbruk och miljö utbildningen i YH Novia. Studerande ger sålunda sina åsikter om innehållet i läroplanen och om undervisningen. Syftet med studien är därför inte att ta ställning till läroplanen utan enbart att föra fram studerandes åsikter. Mina konklusioner och förslag på fortsatt kvalitetsarbete bygger således på studerandes åsikter.

Totalt besvarade 102 studerande enkäten och jag anser att studien ger svar på hur studerande uppfattar utbildningen. Frågeformuläret var tillräckligt omfattande för att ge en bild av hur studerande uppfattar att utbildningens målsättning har uppfyllts och vilka hindren och förutsättningarna är för de uppställda målsättningarna. Frågeformuläret har också gett svar på vilka mål eller kunskapsområden som studerande uppfattar att fattas inom utbildningen.

Man kan diskutera hur mycket utbildningen skall omformas enligt studerandenas åsikter. Det kan hända att vissa områden inom utbildningen inte önskas eller uppskattas av studerandena trots att de kanske är viktiga med tanke på en bredare syn på kurs- och läroplanerna.

Med läroplan menas förutom det substantiella innehållet (undervisningsmål, lärostoff, arbetssätt, läromedel samt anvisningar för utvärdering) även sociopolitiska områden och tekniskt professionella frågor. Det sociopolitiska området betraktar läroplanen i det samhällseliga sammanhanget och utifrån de samhällseliga motiveringarna. Härifrån kan härledas motiveringar till läroplanens mål och innehåll. De tekniska professionella frågorna handlar om mänskliga och materiella resurser. (Brandtzæg 1997, s.254-255).

Som tidigare framgått befinner sig små utbildningsenheter under ett ekonomiskt tryck och det finns krav på effektivitet och marknadsföring av utbildningsprogrammen. För att skapa en utbildningsmiljö som är både effektiv, befrämjar lärande och är lätt att marknadsföra är utgångspunkten att planering, utformning och utvärdering av undervisningen sker i samarbete

med studerande. Detta är viktigt med tanke på att skapa en gemensam förståelse om läro- och kursplanernas övergripande målsättningar och förverkligande.

5.1 Studiens reliabilitet och validitet

Reliabiliteten anger tillförlitligheten i en mätning. Till exempel så skall resultatet vara detsamma oberoende av vem som utför testet och vid upprepade mätningar. Validitet innebär att testet mäter det som det är avsett att mäta. (Patel & Davidson 2003, s.99-100). Studiens reliabilitet och validitet har jag beaktat på följande sätt:

- Respondenterna fick i foljebrevet veta syftet med undersökningen, och har haft möjlighet att ställa frågor om enkäten.
- Enkäten pilottestades för att kontrollera att frågorna har uppfattats på rätt sätt.
- Alla respondenter är eller har varit studeranden vid miljö och naturbruksprogrammet vid YH Novia eller YH Sydväst.
- Alla respondenter har haft samma utgångspunkt för att svara på formuläret eftersom det var en enkät och jag har inte kunnat påverka intervjusituationen.
- Totalt hade studien 102 respondenter. Vid vissa frågor var antalet respondenter lägre, t.ex. vid frågorna om profileringarnas egna fackämnen. Det tog jag i beaktande då jag analyserade resultaten.
- Nästan alla frågor i enkäten gav möjlighet till öppna kommentarer, så att respondenterna kunde vid behov förklara sina svar.
- Enkäten hade också många följdfrågor efter varje huvudområde och öppna allmänna frågor i slutet. Respondenterna gav kritiska svar i de öppna frågorna vilket tyder på att de vågade komma fram med sina åsikter.
- Vid bearbetningen av datamaterialet tog jag i beaktande att de öppna kommentarerna var i regel mer negativa än svaren på de standardiserade frågorna, och att det är vanligt då det är oftast de med negativ inställning som kommenterar mest. Vid tolkningen av materialet tog jag också i beaktande frågor som innehöll ett stort antal kommentarer från ett fåtal personer (jfr Øvretveit 2001, s.13).
- Frågorna i enkäten gjordes som ett samarbete med uppdragsgivaren och handledare.

Trots förekomsten av tidsbrist, inte ifyllda svar och uteblivna kommentarer anser jag att studiens tillförlitlighet och validitet är tillräcklig.

En annan faktor som visar på tilltro i studiens reliabilitet och validitet är att denna studie visar på samma resultat som tidigare forskning (Metsäalan sijoittumisselvitys 2014 och Opala 2014), dvs. att studerande överlag är nöjda med utbildningen. Det är dock svårt att göra direkta jämförelser eftersom frågorna i de olika utvärderingarna inte var identiska. Man kan dock se att skogsbruksingenjörerna i denna utvärdering och i Metsäalan sijoittumisselvitys (2014) upplever skogsmätning, inventering och skogsplanering som positiva och skogsnaturvård och ekologi som negativa. Det som skiljer dessa båda utvärderingar är att alumner i YH Novia i regel upplever utbildningen bättre än medeltalet.

5.2 Genomförande av utvärderingen och dess praktiska relevans

Allmänt kan man säga att för att utvärderingens resultat är användbara skall slutsatserna vara tillräckligt väl underbyggda (Øvretveit 2001, s.73) och utvärderingen skall planeras tillsammans med användarna (lärarna). Studien genomfördes i samarbete med YH Novia vilket innebär att syftet överensstämmer med uppdragsgivarens intentioner (jfr Trost 2001, s.41). Jag kontaktade Niklas Andersson som är klusterutvecklare vid Pro Naturbruk, på basen av rekommendation av mina handledare. Det visade sig att Pro Naturbruk var i en planeringsfas där en del var att genomföra en enkät riktad till nuvarande och tidigare studeranden. En månad efter första mötet med Andersson var enkäten skickad (14.10.2014). Processen med att göra enkäten var ett samarbete mellan mig, Pro Naturbruk och skolan. Förutom att mina handledare var med i processen, hade också programansvariga för de olika profileringarna möjlighet att påverka innehållet. Jag fick också hjälp av en forskare (Lauri Rapeli) vid YH Novia som var specialiserad på enkäter. Trots det nära samarbetet kände jag att jag hade fria händer under hela processen. Efter att svarstiden var avslutad 22.10.2014, skickade jag de obearbetade resultaten till Pro Naturbruk. Vi kom sedan överens om vissa nyckelfrågor som jag skulle se närmare på. Studiens delsyfte har varit att undersöka hur man kunde förbättra utbildningarna inom miljö och naturbruk i YH Novia, ur studerandes synvinkel. Den praktiska nyttan av studien är således förankrad i studiens huvud- och delsyfte.

En annan praktisk nytta av utvärderingen är preliminära diskussioner om att använda studiens enkät som bas för att årligen kunna mäta studerandes belåtenhet med utbildningen.

De preliminära resultaten av utvärderingen som jag hösten 2014 gav åt Pro Naturbruk kom snabbt till användning. Vissa respondenters svar på de öppna frågorna användes i marknadsföringsmaterialet för vårens antagning (se figur 2). T.ex. i broschyren för naturbruk och miljö som användes kan man se citat från enkäten; för agrologer "Bra studieliv.", för skogsbruksingenjörer "Bra utbildning, bra skola.", för hortonomer "Bra utomstående föreläsare och experter" och för miljöplanerare "Man lär sig lite av varje inom branschen".

Figur 2. Marknadsföringsmaterial för miljö och naturbruksutbildningarna.

Pro Naturbruks uppgift är att stärka den svenska naturbruks- och miljöutbildningen i Finland. För att göra detta har en projektplan med konkreta målsättningar gjorts för projektiden 2014-2019. Följande faktorer har fastställs delvis med resultaten av denna studie som underlag.

Allmänna målsättningar:

- En generell målsättning för hela naturbruksklustret är att starta ett utvecklingsprojekt som leder till virtualisering och möjligheter till studier över nätet.
- Studiebesök- och projektrapporteringen skall bli mera blogg- och instagraminriktad för att lära ut marknadsföringstänkande och berätta för branschen vad studerandena håller på med.

Agrologteamets målsättningar:

- Ordna ett lantbruksinfo varannan vecka för att inte mista dialogen med studerandena.

- Skapa en jämnare schemaläggning vid planering av studierna. Feedbacken har varit att det är mycket luckor de första åren och att man senare har jätte stressigt.
- Första årets studerande måste få bättre anknytningar till branschen, borde få mera tid på Västankvarn och mera tid för att göra praktiskt arbete.
- Utveckling behövs ytterligare på områdena för husdjursproduktion, lantbruksteknik och hästhållning. Speciellt kursen för husdjursproduktion behöver kraftigt utvecklas. Underskottet för specialiseringsmöjligheter repareras, t.ex. inom skogsbruks- och teknicspecialisering.

Skogbruksteamets målsättningar:

- Definiering av några strategiska kunskapsområden som man speciellt vill jobba med. Dessa områden är virkesanskaffning och virkesproduktion, företagande och entreprenörskap samt mångbruk och viltvård.
- Utredda möjligheter för att starta ett undervisningsföretag ”Forstis skog Ab” på klass ett som följer med hela studietiden.

Miljöteamets målsättningar:

- Synliggöra yrket via Pro Naturbruk-marknadsföringskonceptet. (MP)
- Planera för och bygga upp flerformsutbildningen. Säkerställa att de som studerar nu får en utbildning av god kvalitet. Överlag är hela hortomonutbildningen i ett utvecklings- och omformningsstadium nu. (Hortonom)
- Rekrytering av en egen timlärare. (Hortonom)

Vid genomgången av projektplanen så kan jag konstatera att denna utvärdering har haft en praktisk relevans då projektets konkreta målsättningar har fastställs.

Om jag skulle göra utvärderingen på nytt finns det vissa saker som jag skulle göra annorlunda. Nu var skalan för de graderade frågorna 1-5, där 1 var mycket bra, 4 mycket dålig och 5 kan inte säga. Det uppstod problem när jag skulle analysera resultatet eftersom det gav ett medeltal för 1-5, istället för 1-4. Skalan kunde också istället ha varit omvänd, så att det skulle ha gått i linje med skolans betygsskala där 1 är sämst och 5 är bäst.

Enkäten var ganska lång (16-17 sidor) vilket kan ha bidragit till att så många avbröt innan de kom till slutet. Vissa frågor kunde ha lämnats bort. Jag kunde också ha ställt identiska frågor som t.ex. opala undersökningen (Opala, 2014b) för att kunna jämföra resultaten bättre.

Överlag är jag nöjd med utvärderingen och med de svar jag fick, framförallt de öppna kommentarerna. Det är trevligt att märka att undervisningen engagerar både nuvarande och tidigare studeranden. Även om det kom fram att många saker kunde förbättras, och att svaren delvis ger en negativ bild, måste man komma ihåg att cirka 80 % skulle rekommendera utbildningen åt någon annan. Det beskriver ganska långt respondenternas upplevelser.

5.3 Förslag på fortsatt kvalitetsarbete

Målsättningen med ett utvecklingsarbete är att komma med nya förslag och skapa nya processer (Olsson & Sörensen 2011, s.39). För att ytterligare utveckla utbildningen presenterar jag på basen av resultaten från studien avslutningsvis tre förslag på utvecklingsarbete och fortsatt forskning.

1. Årligen återkommande utvärdering

Det skulle vara nyttigt att i framtiden göra en motsvarande undersökning. Direkta upprepningar av utvärderingen är bra för svarens användbarhet för kvalitetsutveckling. För att studeranden skall känna sig motiverade att i framtiden delta i utvärderingar behöver de känna att det är ett sätt att kunna påverka och vara delaktiga. Jag hoppas att de studerande ser utvärderingen i ett långsiktigt perspektiv, där de känner att deras egen insats bidrar till att påverka kvaliteten i utbildningen.

Studien ger belegg för betydelsen av att lärarna diskuterar ämnet med studeranden under utbildningens gång, så att de får större förståelse för varför utbildningen/kursen är uppbyggd på ett visst sätt samt vad som krävs av dem. Utvärderingen är ett bra arbetsverktyg för lärarna, de kan få reda på vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra och därför behöver justeras. Om läraren diskuterar med studerandena om vad som är möjligt att förändra tillsammans med dem, ger det en känsla för studeranden att deras svar i enkäten har varit meningsfulla. Annars finns det risk för att studeranden känner att de fyller i enkäten och sedan händer det ingenting. Diskussion efteråt gör att studeranden kommer att vara mera motiverade i framtiden att delta i utvärderingar.

Elmgren & Henriksson (2010, s.291) för fram betydelsen av att lärare dialogiskt och analyserande samtalar om undervisning tillsammans med kolleger. I linje med detta kan

konstateras fördelen med att lärare diskuterar utvärderingens resultat, och på så vis bidrar till att pedagogiska frågor vidareutvecklas.

Utvärderingen var utformad med syftet att kunna användas som underlag för utbildningens utveckling i åtanke och om resultaten diskuteras också med studenterna finns förutsättningar för lärare och studeranden att gemensamt utveckla utbildningen i kvalitetshöjande riktning.

2. Studerande påverkan.

På basen av resultaten från utvärderingen upplever jag att studeranden i en viss grad inte känner sig hörda. Trots rektorns och studentkårens årliga enkät och möjligheter för studeranden att utvärdera varje avslutad kurs visar denna studie att studeranden upplever att de saknar påverkningsmöjligheter. Även Elmgren & Henriksson (2010, s.105) anser att en kontinuerlig dialog mellan studerande och lärarna skapar en verklig delaktighet. Därför skulle det vara intressant att fråga saker som berör ämnena påverkan och feedback. Nedan är några exempel på möjliga intervjufrågor för fortsatt utvärdering:

- Anser du dig kunna påverka upplägget och utvecklingen av studierna? Anser du dig kunna påverka utvecklingen av utbildningsprogrammet?
- Känner du till hur YH Novia arbetar med att förbättra kvaliteten i utbildningen? Om ja, ge exempel.
- Vad är viktigt för dig när det gäller att kunna påverka? Till exempel; kurser, undervisningsmetoderna, litteraturen, svårighetsgrad, arbetsbelastningen, examinationsmetoderna eller utvärderingsmetoderna?
- Brukar du ge respons/feedback gällande kvaliteten i undervisningen? Utnyttjar du dina möjligheter att påverka?
- Får du respons på din feedback? Om ja, på vilket sätt? Vilken effekt har din feedback fått? Har du förslag på hur informationen/informationsflödet kan förbättras?
- Varför valde du att studera inom naturbruk och miljöområdet i YH Novia?
- Har du förslag på förändringar som skulle kunna höja kvaliteten på; Kurserna som du läser? Utbildningsprogrammet som du läser? YH Novia?
- Hurdan nytta upplever du att du får av utbildningen?
- Frågor om arbetstempo, studieklimat, likabehandlingsaspekter, kursers svårighetsgrad, forskningsanknytning, studerandes och lärares arbetsinsats.

3. Arbetslivsanknytning

Studien visar olika sätt som skolan kan bli bättre på arbetslivsanknytning. Det kan ske genom att skolan har bättre kontakt med arbetsplatser (inte bara lokalt och på svenska). Genom att skaffa mentorer från arbetslivet för studerande och ordna mentorprogram kan man också integrera studierna bättre med arbetslivet.

Det kom fram i studien att många kände sig lite osäkra i sin yrkesidentitet som utexaminerad. Speciellt miljöplanerarna tyckte att man borde marknadsföra profileringen på ett sådant sätt som motsvarar eventuella framtida yrken. På basen av detta anser jag att skolan kunde se på möjligheter att ordna (mer) arbetslivsorientering, t.ex. i form av en kurs. Där kunde man gå igenom saker som;

- Hurdana jobb en yrkesexamen ger. Man kunde besöka olika arbetsplatser och på bästa möjliga sätt visa studerandena hur arbetsmarknaden ser ut som utexaminerad.
- Alternativ för fortsatta studier. Marknadsföra de högre YH-utbildningarna, men även presentera universitetet och eventuella utlandsstudier. Berätta hur man går till väga för att ansöka till dessa utbildningar.
- Undervisning i hur man kan söka jobb som alumn, t.ex. hur skriva cv och ta kontakt med företag. Berätta öppet också om lönenivån inom olika arbetsplatser.
- Undervisning i social kompetens, stresstålighet, ledarskap och teamwork. Speciellt skogsbruksingenjörerna poängterade att det främst är attityden som är viktig när man söker jobb, inte bara den teoretiska delen.

En högklassig utbildning inom naturbruk och miljö är central för landsbygdens utveckling och livskraft. Utbildningen vid YH Novia inom naturbruk och miljö är därför ett viktigt område som bör utvecklas bl.a. via utvärdering som ser på hur studeranden upplever utbildningen. Studien bidrar med kunskap som har praktisk relevans med tanke på fortsatt utveckling av utbildningen inom YH Novia.

KÄLLFÖRTECKNING

Agrolog (YH), lantbruksnäringarna, 2014. Novia. [Online] <http://www.novia.fi/utbildning/naturbruk/naturbruk-och-miljo/agrolog-yh-lantbruksnaringarna/> [hämtat 21.10.2014].

Arbets- och näringsministeriet, 2010. *Smart och ansvarsfull naturresursekonomi -Statsrådets naturresursredogörelse till riksdagen*. Arbets- och näringsministeriets publikationer, Energi och klimat 71/2010.

Backlund, R., 2012. *Utveckling av vuxenutbildning inom elbranschen i Optima*. Vasa: Lärdomsprov för högre YH-examen. Yrkeshögskolan Novia. Utbildningsprogrammet för högre YH, Teknologibaserat ledarskap.

Brandtzæg, G. B., 1997. Läroplansarbete som didaktisk verksamhet. i: M. Uljens, red., *Didaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Campus, 2014. Novia. [Online] <http://www.novia.fi/om-novia/campus/> [hämtat 24.10.2014].

Cdio Novia 2014. *Studerande från utbildningen informationsbehandling i Raseborg deltog i konferens i Barcelona*. [Online] <http://cdio.novia.fi/node/54> [hämtat 27.10.2014].

Christensen, L., Engdahl, N., Gräås, C. & Haglund, L., 2010. *Marknadsundersökning -En handbok*. (3 uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Elmgren, M. & Henriksson, A-S., 2010. *Universitetspedagogik*. WS Bookwell: Norstedts.

En stärkning av naturbruksutbildning i Raseborg, 2014. Novia. Pressmeddelanden. [Online] <https://intra.novia.fi/aktuellt/pressmeddelanden/1125> [hämtat 21.10.2014].

Eräsaari, R., & Lindqvist, T., & Mäntysaari, M., & Rajavaara, M., red., 1999. *Arviointi ja asiantuntijuus*. Helsinki: Gaudeamus.

Holmstrand, L., 2009. Studentcentrerad -förutsättning för studenters lärande? i: M. Stigmar, red., *Högskolepedagogik -Att vara professionell som lärare i högskolan*. Stockholm: Liber.

Hortonom (YH), landskapsplanering, 2014. Novia. [Online]
<http://www.novia.fi/utbildning/naturbruk/naturbruk-och-miljo/hortonom-yh-landskapsplanering/> [hämtat 21.10.2014].

Hortonom (YH), trädgårdsnäring, 2014. Novia. [Online]
<http://www.novia.fi/utbildning/naturbruk/naturbruk-och-miljo/hortonom-yh-tradgardsnaring/>
 [hämtat 21.10.2014].

Jank, W. & Meyer, H., 1997. Nyttan av kunskaper i didaktisk teori. i: M. Uljens, red. *Didaktik*.
 Lund: Studentlitteratur.

Kvalitetsplan för undervisning, 2014. Novia. [Online]
<https://intra.novia.fi/verksamhetsledning/policydokument/gemensamma-processer-och-rutiner/gqap24/> [hämtat 25.9.2014].

Lander, R., 1987. *Utvärderingsforskning- till vilken nytta? Pedagogiska röster och två exempel från forskningsfältet skolutveckling*. Göteborg: Göteborgs studies in educational sciences 64.

Lindblom-Ylänne, S., Mikkonen, J., Heikkilä, A., Parpala, A., & Pyhältö, K., 2014. Lärande och interaktion -Lärande vid universitetet. i: S. Lindblom-Ylänne & A. Nevgi, red., *Handbok för universitetslärare*. På kommande.

Läroplaner och kursbeskrivningar, 2014. Novia. [Online]
<https://intra.novia.fi/studier/laroplaner> [hämtat 25.10.2014].

Metsäkoulutus 2014. Kilpeläinen, R., Lautanen, E., Rekola, M., Rieppo, K. & Siekkinen, T., 2014. *Metsäalan koulutuksen esiselvitys* [Online]
http://metsakoulutus2013.files.wordpress.com/2014/01/metsaalan_koulutuksen_esiselvitys.pdf
 [hämtat 12.11.2014].

Miljöplanerare (YH), 2014. Novia. [Online]
<http://www.novia.fi/utbildning/naturbruk/naturbruk-och-miljo/miljoplanerare-yh/>
 [hämtat 21.10.2014].

Naturbruk, 2014. Novia. [Online] <http://www.novia.fi/utbildning/naturbruk/> [hämtat 21.10.2014].

Naturbruk och miljö, Hortonom YH, landskapsplanering, 2014. Novia. [Online] <https://intra.novia.fi/studier/laroplaner/lp2013/?id=8797> [hämtat 25.9 2014].

Naturbruk och miljö, Hortonom YH, trädgårdsnäring, 2014. Novia. [Online] <https://intra.novia.fi/studier/laroplaner/lp2013/?id=8791> [hämtat 25.9.2014].

Olsson, H. & Sörensen, S., 2011. *Forskningsprocessen, kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber.

Opala 2014a. *Ammattikorkeakoulujen opiskelijapalautejärjestelmä*. [Online] <http://opala.pkamk.fi/OpalaPublicReport/main.do> [hämtat 27.10.2014].

Opala 2014b. *Ammattikorkeakoulu: Yrkeshögskolan Novia*. [Online] <http://opala.pkamk.fi/OpalaPublicReport/settings.do?unit=10066&editunit=1> [hämtat 27.10.2014].

Patel, R. & Davidson, B., 2003. *Forskningsmetodikens grunder -Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (3 uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Räisänen, A., red., 2014. *Utvärdering och bedömning av lärande- kontext och praxis*. Utbildningsstyrelsen, Rapporter och utredningar 2014:2.

Schyberg, S., 2009. Studentcentrerad -förutsättning för studenters lärande? i: M. Stigmar, red. *Högskolepedagogik -Att vara professionell som lärare i högskolan*. Stockholm: Liber.

Skogsbruksingenjör (YH), 2014. Novia. [Online] <http://www.novia.fi/utbildning/naturbruk/naturbruk-och-miljo/skogsbruksingenjor-yh/> [hämtat 21.10.2014].

Staffans, D., 2012. *Produktutveckling – En nulägesanalys bland företag i Vasaregionen*. Vasa: Lärdomsprov för högre YH-examen. Yrkeshögskolan Novia. Utbildningsprogrammet för högre YH, Teknologibaserat ledarskap.

Stigmar, M. & Lundberg, L., 2009. Studentcentrering -förutsättning för studenters lärande? i: M. Stigmar, red. *Högskolepedagogik -Att vara professionell som lärare i högskolan*. Stockholm: Liber.

Sörqvist, L., 2010. *Ständiga förbättringar*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, J., 2001. *Enkätboken*. (2 uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Tyberg, E., 2009. Studentcentrering -förutsättning för studenters lärande? i: M. Stigmar, red. *Högskolepedagogik -Att vara professionell som lärare i högskolan*. Stockholm: Liber.

Undervisnings- och kulturministeriet 2014a. *Yrkeshögskoleutbildningen och hur den utvecklas*. [Online] <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/?lang=sv> [hämtat 22.10.2014].

Undervisnings- och kulturministeriet 2014b. *Studier och examina vid yrkeshögskolorna*. [Online] http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/?lang=sv [hämtat 22.10.2014].

Utbildning inom naturbruk och miljö, Agrolog, 2014. Novia. [Online] <https://intra.novia.fi/studier/laroplaner/lp2014/?id=8247> [hämtat 25.9.2014].

Utbildning inom naturbruk och miljö, Miljöplanerare, 2014. Novia. [Online] <https://intra.novia.fi/studier/laroplaner/lp2014/?id=8809> [hämtat 25.9.2014].

Utbildning inom naturbruk och miljö, Skogsbruksingenjör, 2014. Novia. [Online] <https://intra.novia.fi/studier/laroplaner/lp2014/?id=8803> [hämtat 25.9.2014].

Utbildningsutbud 2014, 2014. Novia. [Online] <http://ansokan.novia.fi/YH-examen/utbildningsutbud-2012.html> [hämtat 21.10.2014].

Yrke 2020. Backman, H. & Westerholm, A., 2009. *Yrke 2020 -En prognos över behovet av svenskspråkig arbetskraft och yrkes- och högskoleutbildning för svenskspråkiga*. Utbildningsstyrelsen [Online] http://www.oph.fi/download/112962_yrke2020.pdf [hämtat 28.10.2014].

Yrke 2025. Backman, H. & Englund, K., 2012. *Yrke 2025 -En prognos över behovet av svenskspråkig arbetskraft och yrkes- och högskoleutbildning för svenskspråkiga*. Utbildningsstyrelsen [Online] http://www.oph.fi/download/144520_Yrke_2025.pdf [hämtat 28.10.2014].

Åström, C., 2014. *De finländska YH-agrologutbildningarnas kontakt till näringslivet*. Raseborg: Examensarbete för Agrolog (YH)-examen. Yrkehögskolan Novia. Utbildningsprogrammet för Landsbygdsnäringarna och landskapsplanering.

Øvretveit, J., 2001. *Metoder för utvärdering av hälso- och sjukvård och organisationsförändringar*. Lund: Studentlitteratur.

BILAGA 1

KÄRNKOMPETENSER FÖR UTBILDNINGSPROFILERINGEN MILJÖPLANERING

KOMPETENSOMRÅDE	KÄRNKOMPETENSER
Naturrensursförvaltning	<ul style="list-style-type: none"> - känner till de grundläggande mekanismerna för hur naturmiljön fungerar, kan identifiera miljöns tillstånd och vet hur det kan förbättras - är insatt i hållbar naturrensursförvaltning, från planering och produktion till användning av resurserna
Kommunal miljöförvaltning	<ul style="list-style-type: none"> - behärskar den viktigaste lagstiftningen och arbetsmetoderna inom miljö och miljöhälsovård - är förtrogen med samhällets sätt att sköta och övervaka avfallshantering, vattenförsörjning och avloppsrening - känner principerna för samhällsplanering
Verksamhet för en hållbar utveckling	<ul style="list-style-type: none"> - Den studerande kan befrämja en hållbar utveckling genom att påverka människors attityder och beteende samt identifierar och kan organisera alternativa handlingsmodeller, genom vilka miljöns och samhällets hållbarhet kan stödjas. - behärskar olika metoder att informera, kommunicera och sköta konflikthantering
Planeringsprocesser	<ul style="list-style-type: none"> - kan tillämpa olika inventerings- och planeringsmetoder i praktiken - känner förfarandet för miljökonsekvensbedömning - kan självständigt använda GIS för planering och visualisering - kan uppgöra miljöprogram och miljölednings-system för organisationer och företag

(Utbildning inom naturbruk och miljö, miljöplanerare, 2014)

KÄRNKOMPETENSER FÖR UTBILDNINGSPROFILERINGEN TRÄDGÅRDSNÄRING

Huvudmålsättningen med hortonomutbildningen med en internationellt präglad trädgårdsnäringsprofilering är att, inom ramen för ett hållbart naturbruk, utbilda kunniga resurspersoner för trädgårdsnäringsbranschens utveckling.

De mångsidiga studierna vilar på en naturvetenskaplig grund och genomförs med stöd av ett aktivt nationellt och internationellt samarbete inom naturbruksklustret.

Studierna ger den studerande färdigheter i aktivt kunskapssökande, förmåga till kritisk analys, självständig problemlösning och mångsidig kommunikation.

Yrkehögskolehortonomer innehar såväl praktiska som teoretiska fackkunskaper med tyngdpunkt på trädgårdsnäring och är verksamma inom hela naturbrukssektorn med försäljning, rådgivning, förvaltning, undervisning, journalistik, tillämpad forskning och utvecklingsarbete. En del hortonomer skapar sin egen arbetsplats som företagare.

Trädgårdsnäring	
Odlingstekniskt kunnande	Studeranden kan utföra odlingsarbeten och göra upp odlings- och gödslingsplaner. Studeranden kan välja rätt arter och sorter, lämpliga förökningssätt och odlingsmetoder. Studeranden kan programmera skörden och påverka dess kvantitet och kvalitet. Studeranden förstår betydelsen av produkternas hantering samt lagringens inverkan på det ekonomiska resultatet. Studeranden kan planera och organisera arbetsuppgifterna i produktionen.
Art- och produktkännedom	Studeranden kan identifiera aktuella odlingsväxter inom trädgårdsnäringen samt ett relevant urval av vilda växtarter. Studeranden känner till närings- och prydnadsväxternas botaniska egenskaper, lämpliga odlingsbetingelser och användningssätt.
Växtskydd	Studerande kan identifiera vanligt förekommande ogräs, växtsjukdomar och viktiga växtskadegörare samt vidta rätta åtgärder för att förebygga och bekämpa dem.
Trädgårdsproduktionens ekonomi och företagsverksamhet	Studeranden kan göra upp ekonomiska kalkyler för trädgårdsproduktionen, planera produktionen och göra upp strategier för en produktionsenhet.
Handel och marknadsföring av trädgårdsprodukter	Studeranden behärskar de viktigaste funktionerna och marknadsföringen inom trädgårdshandeln. Studeranden känner till den internationella trädgårdshandeln.

(Naturbruk och miljö, hortonom YH, trädgårdsnäring, 2014)

BILAGA 3 (1/2)

KÄRNKOMPETENSER FÖR UTBILDNINGSPROFILERINGEN
LANDSKAPSPLANERING

<p>Kunskaper i planering, anläggning och underhåll av grönområden</p>	<p>Behärskar processer, metoder och tekniker av grönområdenas planering, anläggning och underhåll på en praktisk nivå</p> <p><u>Planering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - planeringsprocesser projektering inom offentliga och privata sektorn samt med en konsument som en kund, i översiktlig och detaljplanering - planeringsmetoder landskapsplaneringens metod: inventering, analys, den kreativa processen, disponering, illustrering, teknisk planering, interaktiv planering - planeringstekniker att uttrycka sig i form av handgjorda skisser, illustreringstekniker, ritningarnas tekniska krav, självständig användning av planeringsprogram <p><u>Anläggning</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - anläggningsprocesser grunderna i planering av byggarbetsplatsen: material, personal och maskinresursering - anläggningsmetoder grundläggande anläggningsmetoder i markarbeten, växtunderlagsarbeten, växtlighetsarbeten och hårdgjorda ytor, säkerhet i arbetet, grunderna i fältmätning - anläggningstekniker säker och hållbar användning av vanligaste handredskap och maskiner <p><u>Underhåll</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - underhållsprocesser offentliga och privata sektorns processer samt med en konsument som en kund - underhållsmetoder på urbana friytor, naturenliga grönområden samt kulturlandskap - underhållstekniker säker och hållbar användning av vanligaste handredskap och maskiner <p>Behärskar lagstiftningen, bestämmelserna och byggnadssätten angående planering, anläggning och underhåll av grönområden samt branschens allmänna avtalsvillkor och allmänna kvalitetskraven av byggandet och underhåll.</p>
--	---

BILAGA 3 (2/2)

KÄRNKOMPETENSER FÖR UTBILDNINGSPROFILERINGEN
LANDSKAPSPLANERING

Naturkännedom	<p>Känner vanligaste naturväxter och växtsamhällen i hemlandet samt grönområdenas växter med sina specialegenskaper och krav på växtplats.</p> <p>Naturväxtkännedom</p> <ul style="list-style-type: none"> - nyckelarter och hur de indikerar ståndorten - typiska växtsamhällen och deras miljökrav <p>Kulturväxtkännedom</p> <ul style="list-style-type: none"> - handelssortimentet i huvuddrag - centrala växter i parker och trädgårdar från historisk perspektiv - allra vanligaste europeiska landskaps- och prydnadsväxter <p>Förstår vilken betydelse landskapsstrukturen och naturprocesserna har i landskapsplaneringen</p> <ul style="list-style-type: none"> - landskapsterritorier - jordarter - bergarter - topografiska förhållandena - vattenförhållandena - klimatet
Materialkännedom	<p>Känner förutom växtmaterial även byggnadsmaterial och markutrustning som används på grönområden samt produkter som behövs i underhållet av grönområden</p> <ul style="list-style-type: none"> - djup förståelse i grönanläggningens växtunderlag och dess vård - baskunskaper om viktigaste byggnadsmaterialens egenskaper och hållbarhet - estetisk och praktisk helhetsbild i användning av markutrustning - praktiska baskunskaper i användning av skötselprodukter
Kulturkännedom	<p>Känner sin branschs utvecklingshistoria, trädgårdskonstens och landskapskonstens historia samt kulturmiljöns betydelse i planeringen</p> <ul style="list-style-type: none"> - kort introduktion till egna branschens utvecklingshistoria - trädgårds- och landskapskonstens historia med tyngdpunkt på olika perioders stildrag - historiska utredningsmetoder på praktisk nivå - förstår olika restaureringsmetoder <p>Kan ta hänsyn till de krav, som människans verksamhet, grönområdenas betydelse till invånarna samt estetiken ställer till.</p>

(Naturbruk och miljö, hortonom YH, landskapsplanering, 2014)

BILAGA 4 (1/2)

KÄRNKOMPETENSER FÖR AGROLOG UTBILDNINGEN

Måste kunna	<p>Utgående från vanligt förekommande arbetsyrken ställs, utöver yrkeshögskolans allmänna kompetenser, följande krav:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agrologen skall på ett systematiskt och hållbart sätt kunna utföra och handleda grundläggande arbeten inom gårdsbrukets samtliga fackämnesområden. - Agrologen skall förvärva och behärska de naturvetenskapliga baskunskaper som är relevanta för olika produktionstekniska tillämpningar och ett hållbart utnyttjande av naturresurser inom naturbruket. - Agrologen skall ha en godtagbar kommunikationsförmåga på svenska, finska och engelska inom vanligt förekommande arbetsområden, behärska moderna grunder och känna till olika tillämpningar inom IKT. Agrologen skall känna till för lantbruket relevant lagstiftning och landsbygdspolitiska program och hur dessa inverkar på olika verksamhetsförutsättningar. - Agrologen skall aktivt kunna fungera i landsbygdens nätverk. - Agrologen skall inneha tillräcklig kunskap och initiativförmåga för att starta och överta landsbygdsföretag och ha en förmåga att leda och utveckla ett eget landsbygdsföretag på ett lönsamt och hållbart sätt.
Borde kunna	<p>Agrologen borde, utöver yrkeshögskolans allmänna kompetenser, kunna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planera, utföra och leda alla förekommande arbeten inom valda fackämnesprofileringar. - Tillämpa de naturvetenskapliga grunderna i det praktiska arbetet, analysera komplexa samband och prioritera utgående från dessa. - Känna till och beakta sambanden mellan naturbruket och miljön. - Utföra ledningsuppgifter i mindre företag och organisationer och ta emot och behärska ett förmanansvar och tillämpa relevant lagstiftning. - Behärska de vanligast förekommande dataprogrammen inom valda profileringsområden. Behärska för utförande av arbetsuppgifterna goda kunskaper i svenska, finska och engelska. - Göra prognoser om landsbygdens utveckling.

BILAGA 4 (2/2)

KÄRNKOMPETENSER FÖR AGROLOG UTBILDNINGEN

Bra att kunna eller veta	<p>Det är bra för agrologen att, utöver yrkeshögskolans generella kompetenser kunna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utveckla företag och organisationer, produkter och tjänster inom hela naturbrukssektorn (budgetering, personalpolitik, beredningsansvar, administration, rådgivning, företags- och produktutveckling). - Behärska mycket goda kunskaper i de båda inhemska språken och engelska samt andra främmande språk. - Utveckla en bred praktisk och teoretisk kunskap inom ett flertal olika produktions-inriktningar. - Vara medveten om de globala miljöfaktorerna och resurserna. - Inneha specialistkunskap inom internationell, speciellt europeisk lantbrukspolitik. - Utöver facklig och social kompetens avser yrkeshögskoleutbildning bland annat att fördjupa de studerandes allmänna mänskliga bildning och att bidra till att befästa etiska värdegrunder som utgångs-punkt för personliga bedömningar och ställningstaganden.
---------------------------------	---

(Utbildning inom naturbruk och miljö, agrolog, 2014)

Pro Naturbruks undersökning för tidigare studerande

Basuppgifter

1. Kön*

- Man
- Kvinna

2. Vilket år är du född?*

3. Utgångspunkt*

- Utexaminerad
- Avbrutna studier

Om du svarade avbrutna studier, vad är orsaken till att du slutade?

4. Studiebakgrund innan studierna inleddes*

- Gymnasie/studentbakgrund
- Andra stadiets yrkesutbildning inom branschen
- Andra stadiets yrkesutbildning inom en annan bransch
- Annat, vad?

5. Arbetserfarenhet i branschen innan studierna inleddes*

- Minde än 1 år
- 1-2 år
- 3-4 år
- 5 år
- 6-9 år
- Mera än 10 år

6. **Studierna började***

År

7. **Studierna slutade***

År

8. **Vad är ditt nuvarande yrke?***

Är det inom branschen?

9. **Vad är dina tidigare yrken?**

Var de inom branschen?

Next

Save

Utbildningsprogram

10. **Vad studerade du till?***

- Agrolog (Lantbruksnäringarna)**
- Hortonom (Trädgårdsnäring)**
- Hortonom (Landskapsplanering)**
- Skogsbruksingenjör (Skogsbruk)**
- Miljöplanerare (Miljöplanering)**

Rekommendation av utbildningen

11. Skulle du rekommendera utbildningarna inom naturbruk och miljö åt någon annan?*

- Ja
- Nej
- Kan inte säga

Varför?

Back

Next

Save

Utbildningens kvalitet

12. Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande allmänna fackämnen?

*

1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Har inte studerat ämnet

	1	2	3	4	5
Introduktion till högskolestudier	☐	☐	☐	☐	☐
IKT (Informations- och kommunikationsteknik)	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunikation (språk)	☐	☐	☐	☐	☐
Matematik	☐	☐	☐	☐	☐
GIS och GPS	☐	☐	☐	☐	☐
Ekologi och ekosystemtjänster	☐	☐	☐	☐	☐
Organisation och ledarskap	☐	☐	☐	☐	☐
Statistisk analys	☐	☐	☐	☐	☐
Forskningsmetodik	☐	☐	☐	☐	☐
Entrokurser (ekonomi)	☐	☐	☐	☐	☐
Lärdomsprov	☐	☐	☐	☐	☐
Valfria studier	☐	☐	☐	☐	☐

13. Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? Svara endast om du studerade till Agrolog.

1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Har inte studerat ämnet

	1	2	3	4	5
Växtproduktion	☐	☐	☐	☐	☐
Husdjursproduktion	☐	☐	☐	☐	☐
Gårdsbrukets skog	☐	☐	☐	☐	☐
Lantbruksteknik	☐	☐	☐	☐	☐
Lantbrukets företagsekonomi	☐	☐	☐	☐	☐
Hästhållning	☐	☐	☐	☐	☐
Praktiska grunder och gårdsförlagda studier	☐	☐	☐	☐	☐
Sommarkurs	☐	☐	☐	☐	☐

14. Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? Svara endast om du studerade till Skogsbruksingenjör.

1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Har inte studerat ämnet

	1	2	3	4	5
Skogsskötsel och virkesproduktion	☐	☐	☐	☐	☐
Virkesanskaffning och skogsavverkning	☐	☐	☐	☐	☐
Skogsmätning, inventering och skogsplanering	☐	☐	☐	☐	☐
Skogsnaturvård och ekologi	☐	☐	☐	☐	☐
Mångbruk	☐	☐	☐	☐	☐

15. Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? **Svara endast om du studerade till Miljöplanerare.**

1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Har inte studerat ämnet

	1	2	3	4	5
Ekologi och biotopkännedom	☐	☐	☐	☐	☐
Naturinventering och skötselplaner	☐	☐	☐	☐	☐
Coastal Management (kustmiljön)	☐	☐	☐	☐	☐
Vattenvård	☐	☐	☐	☐	☐
Miljöteknik (avfallshantering och vattenrening)	☐	☐	☐	☐	☐
Miljölagstiftning	☐	☐	☐	☐	☐
Miljöhälsoskydd	☐	☐	☐	☐	☐

16. Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? **Svara endast om du studerade till Hortonom (trädgårdsnäring).**

1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Har inte studerat ämnet

	1	2	3	4	5
Växtekännedom	☐	☐	☐	☐	☐
Växt- och trädgårdsproduktion	☐	☐	☐	☐	☐
Trädgårdsplanering- och skötsel	☐	☐	☐	☐	☐
Frukt- och bärödling	☐	☐	☐	☐	☐
Plantskoleodling	☐	☐	☐	☐	☐
Frilandsodling	☐	☐	☐	☐	☐
Växthusodling	☐	☐	☐	☐	☐
Trädgårdsodlingens företagsekonomi	☐	☐	☐	☐	☐

Praktiska grunder och odlingsinriktade studier

17. Hur skulle du bedöma utbildningen inom följande fackämnen? Svara endast om du studerade till **Hortonom (landskapsplanering)**.

1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Har inte studerat ämnet

	1	2	3	4	5
Grönområdesplanering	☐	☐	☐	☐	☐
Grönanläggning	☐	☐	☐	☐	☐
Växtkännedom	☐	☐	☐	☐	☐
Växtanvändning	☐	☐	☐	☐	☐
Materialkännedom (byggnadsmaterial, markutrustning)	☐	☐	☐	☐	☐
Planeringsprogram	☐	☐	☐	☐	☐
Planeringsmetoder	☐	☐	☐	☐	☐
Skötsel och förvaltning av grönområden	☐	☐	☐	☐	☐

18. **Kommentera gärna ifall du har några synpunkter över dessa fackämnena.**

Har du förslag på hur man kan utveckla utbildningen?

Utbildningens kvalitet

19. Hur upplevde du utbildningen?

*

1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dålig 4. Mycket dålig 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Hur upplevde du utbildningen?	☐	☐	☐	☐	☐

20. Kunde du själv påverka dina studiers inriktning i t.ex. projektarbeten, grupparbeten eller fördjupade studier?

*

1. Mycket 2. Ganska mycket 3. Ganska lite 4. Inte alls 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Kunde du själv påverka studierna?	☐	☐	☐	☐	☐

[Back](#)[Next](#)[Save](#)

Studiehandledning

21. Hur mycket studiehandledning upplever du att du fått?

*

1. Mycket 2. Ganska mycket 3. Ganska lite 4. Inte alls 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Facklig studiehandledning av utbildningsansvariga	☐	☐	☐	☐	☐
Allmän studiehandledning	☐	☐	☐	☐	☐
Handledning av kursansvariga lärare	☐	☐	☐	☐	☐

22. Kommentera gärna ifall du har några synpunkter gällande studiehandledningen.

Virtuella studier

23. Har det funnits möjlighet till distansstudier via nätet?*

- Ja
 Nej
 Kan inte säga

Kommentar

24. Hur tycker du att Moodle fungerar som en undervisningsplattform?

*

1. Mycket bra 2. Ganska bra 3. Ganska dåligt 4. Mycket dåligt 5. Jag har inte använt Moodle

	1	2	3	4	5
Moodle	☐	☐	☐	☐	☐

25. Kommentera gärna ifall du har några synpunkter gällande virtuella studier.

Back

Next

Save

Undervisningsmiljöer

I utbildningen ingår det undervisning i olika miljöer och på olika platser. Borde det vara mera eller mindre undervisning i dessa miljöer?

26. Praktiska övningar i fält och terräng*

- Mera
- Mindre
- Det är bra som det är
- Kan inte säga
- Har inte erfarenhet

Öppen kommentar

27. Undervisningsgårdar*

- Mera
- Mindre
- Det är bra som det är
- Kan inte säga
- Har inte erfarenhet

Öppen kommentar

28. Västankvarn gård*

- Mera
- Mindre
- Det är bra som det är
- Kan inte säga
- Har inte erfarenhet

Öppen kommentar

29. Överby*

- Mera
- Mindre
- Det är bra som det är
- Kan inte säga

Har inte erfarenhet

Öppen kommentar

30. **Tvärminne forskningsstation***

Mera

Mindre

Det är bra som det är

Kan inte säga

Har inte erfarenhet

Öppen kommentar

31. **Studiebesök***

Mera

Mindre

Det är bra som det är

Kan inte säga

Har inte erfarenhet

Öppen kommentar

Back

Next

Save

Undervisningsmiljöer

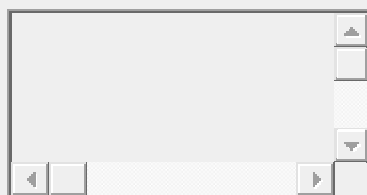
32. **I vilken grad uppfyllde undervisningsutrymmena de krav som behövs för att uppfylla utbildningens behov?**

*

1. I hög grad 2. I ganska hög grad 3. I ganska låg grad 4. I låg grad 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Undervisningsutrymmen	☐	☐	☐	☐	☐

33. **Kommentera gärna ifall du ser utvecklingsmöjligheter gällande undervisningsmiljöer.**

Back

Next

Save

Praktik

34. Hur mycket nytta upplever du att du fått av praktiken?

*

1. Mycket nytta 2. Bra nytta 3. Viss nytta 4. Ingen nytta 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Kontakt till arbetslivet (personer och organisationer)	☐	☐	☐	☐	☐
Nya kunskaper från arbetslivet	☐	☐	☐	☐	☐
Arbetserfarenhet	☐	☐	☐	☐	☐
Ökad studiemotivation	☐	☐	☐	☐	☐
Stöd för mina fortsatta studier	☐	☐	☐	☐	☐
Stöd för min personliga yrkesprofilering	☐	☐	☐	☐	☐
Förstärkta språkkunskaper	☐	☐	☐	☐	☐
Studiepoäng	☐	☐	☐	☐	☐
Vänner/kolleger	☐	☐	☐	☐	☐
Träna att arbeta i team	☐	☐	☐	☐	☐
Framtida jobberbjudande	☐	☐	☐	☐	☐
Lön	☐	☐	☐	☐	☐

35. Annan nytta av praktiken

◀
▶

36. **Ledde praktiken till jobb?***

- Ja
- Nej
- Kan inte säga

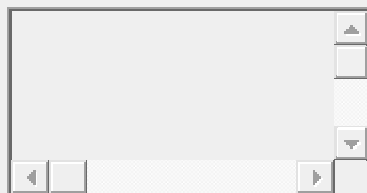
Kommentar

37. **Ledde praktiken till examensarbete? (uppdragsgivare)***

- Ja
- Nej
- Kan inte säga

Kommentar

38. **Kommentera gärna ifall du ser utvecklingsmöjligheter gällande praktiken.**

Back

Next

Save

Internationell verksamhet

39. **I vilken grad upplever du att skolan har gett information om och uppmuntrat till praktik och studier utomlands?**

*

1. I hög grad 2. I ganska hög grad 3. I ganska låg grad 4. I låg grad 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Gett information	☐	☐	☐	☐	☐
Uppmuntrat	☐	☐	☐	☐	☐

40. **Har du utfört praktik utomlands?***

Ja

Nej

Berätta gärna om dina erfarenheter

41. **Har du utfört studier utomlands?***

Ja

Nej

Berätta gärna om dina erfarenheter

42. **Kommentera gärna ifall du ser utvecklingsmöjligheter gällande praktik och studier utomlands.**

Back

Next

Save

Lärdomsprov

43. **Var examensarbetet ett beställningsarbete?***

- Ja
- Nej

44. **Är du nöjd med den handledning du fick gällande examensarbetet?***

- Ja
- Nej
- Kan inte säga

Om du svarade nej, varför?

45. **Har arbetet kunnat användas/varit till nytta efter utbildningen?***

- Ja
- Nej
- Kan inte säga

Om du svarade ja, på vilket sätt?

Back

Next

Save

Kontakt med arbetslivet

46. Finns det några kompetenser (t.ex. ämnen) som du upplever att saknas inom ditt utbildningsprogram som du tror att kommer att behövas i arbetslivet?*

- Ja
 Nej
 Kan inte säga

Om du svarade ja, vilket/vilka?

47. Har du haft föreläsare med erfarenhet från arbetslivet?*

- Ja
 Nej
 Kan inte säga

Kommentar

48. Fick du kontakt med tänkbara kommande arbetsgivare under din studietid?*

- Ja
 Nej
 Kan inte säga

Kommentar

49. Tror du att Novia på något vis kan underlätta möjligheterna att få jobb när man är utexaminerad?*

- Ja
 Nej
 Kan inte säga

Om du svarade ja, hur?

50. Tycker du att utbildningen ger den kunskap som behövs i arbetslivet?

*
1. Mycket 2. Ganska mycket 3. Ganska lite 4. Inte alls 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Kunskap för arbetslivet	☐	☐	☐	☐	☐

Upplevelser som nytexaminerad

51. Hurdana upplevelser hade du som nytexaminerad?

*

1. Stämmer helt. 2. Stämmer till stor del. 3. Stämmer till liten del. 4. Stämmer inte alls. 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Jag upplevde att jag som nytexaminerad hade en yrkesidentitet.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag kände mig trygg i min yrkesroll.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag kunde självständigt ta itu med arbetsuppgifter i branschen.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag hade ett nätverk/kontakter i branschen.	☐	☐	☐	☐	☐
Det var lätt att få jobb.	☐	☐	☐	☐	☐

52. Berätta gärna om din egna upplevelser om hur det var som nytexaminerad.

▲

▼

◀

▶

53. Hur upplevde du dina möjligheter att få jobb inom din bransch när du var nytexaminerad?

*

1. Lätt 2. Ganska lätt 3. Ganska svårt 4. Svårt 5. Kan inte säga

	1	2	3	4	5
Möjlighet att få jobb	☐	☐	☐	☐	☐

Fortsatta studier

54. Har du planerat fortsatta studier?*

- Ja, annan yrkeshögskola
- Ja, högre YH
- Ja, annan magisterutbildning
- Ja, annan utbildning
- Jag studerar för tillfället
- Jag har studerat vidare
- Kan inte säga, har ej gjort ett beslut
- Nej, inte just nu men fortsatta studier intresserar mig
- Nej

Om du svarade ja; var, vilken utbildning?

Back

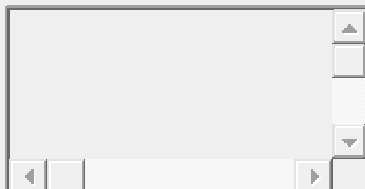
Next

Save

Ordet är fritt

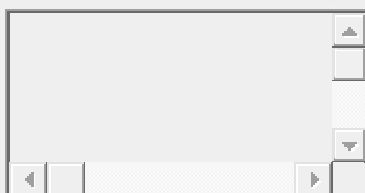
55. **Kommentera gärna ifall du har åsikter om ditt utbildningsprogram.**

T.ex. vad har du varit mest nöjd och missnöjd med?

A text input field with a light gray background and a thin border. It contains no text. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. On the bottom left and right sides, there are two small square buttons each, one with a triangle pointing left and one with a triangle pointing right.

56. **Om du anser att utbildningen kunde förbättras, hur skulle du helst göra det?**

Kom gärna med praktiska exempel.

A text input field with a light gray background and a thin border. It contains no text. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. On the bottom left and right sides, there are two small square buttons each, one with a triangle pointing left and one with a triangle pointing right.

Back

Done

Save

Survey Completed

Tack för att du deltog i
undersökningen.

Novia University of Applied Sciences

Bästa studerande på Yrkeshögskolan Novias utbildningar inom Naturbruk och miljö!

På Yrkeshögskolan Novia jobbar vi med ett femårigt utvecklingsprojekt, Pro Naturbruk, under åren 2014-2019. I projektet jobbar vi för att stärka utbildningens kvalitet, med marknadsföring, internationella kontakter och med forskning och utveckling i utbildningen. Projektet har startat nu under hösten 2014 i och med att projektet fick en anställd, klusterutvecklaren. Projektet är ännu i en fas då vi startar upp projektprocesserna. Vi kommer småningom att starta en hemsida för projektet där mer information om projektet samlas och studerande kommer att få mer information om projektet under hösten. När vi nu planerar våra utvecklingsåtgärder för kommande år vill vi gärna veta hur du som studerar på Novia naturbruk och miljö upplever utbildningen. Därför hoppas vi att du vill svara på vår enkät om utbildningens kvalitet.

Klicka in dig på enkäten här:

<https://enkat.novia.fi/TakeSurvey.aspx?SurveyID=78LKn72>

Det tar ungefär 5-15 minuter att svara, lämna gärna också kommentarer i och feedback till frågorna. Enkätformuläret är öppet till och med 24.10 fredag nästa vecka. Undersökningen är samtidigt ett examensarbete för högre YH-examen som görs av studerande Hanna Yltävä. Tack för din hjälp med att utveckla Naturbruks- och miljöutbildningen vid Novia!

Bästa tidigare studerande på Yrkeshögskolan Novias utbildningar inom Naturbruk och miljö!

På Yrkeshögskolan Novia jobbar vi med ett femårigt utvecklingsprojekt kallat Pro Naturbruk under åren 2014-2019. I projektet jobbar vi för att stärka utbildningens kvalitet, med marknadsföring, internationella kontakter och med forskning och utveckling i utbildningen.

När vi nu planerar utvecklingsåtgärder för kommande år vill vi gärna veta hur du som tidigare studerat på Novia upplevde utbildningen och hur den matchar arbetslivet idag. Därför hoppas vi att du vill svara på vår enkät om utbildningens kvalitet.

Klicka in dig på enkäten här:

<https://enkat.novia.fi/TakeSurvey.aspx?SurveyID=78LKn72>

Det tar ungefär 5-15 minuter att svara, lämna gärna också kommentarer till frågorna. Enkätformuläret är öppet till och med 24.10 fredag nästa vecka. Undersökningen är samtidigt ett examensarbete för högre YH-examen som görs av studerande Hanna Yltävä.

Tack för din hjälp med att utveckla Naturbruks- och miljöutbildningen vid Novia!

Bästa hälsningar

Niklas Andersson

Klusterutvecklare

Hanna Yltävä

Hortonom

Studerande, högre YH

hanna.yltava@novia.fi

BILAGA 8
PÅMINNELSE

Bästa studerande på Yrkeshögskolan Novias utbildningar inom Naturbruk och miljö!

Vi påminner ännu om enkäten som vi sänt ut tidigare. Enkäten är öppen ännu tills fredag. Vi har också fått endel respons kring skalorna i de olika frågorna så vi ber er fästa särskild uppmärksamhet på skalorna i frågorna.

Tack till alla som redan svarat och tack för din hjälp med att utveckla Naturbruks- och miljöutbildningen vid Novia!

Enkäten öppnas här:

<https://enkat.novia.fi/TakeSurvey.aspx?SurveyID=78LKm72>

Bästa tidigare studerande på Yrkeshögskolan Novias utbildningar inom Naturbruk och miljö!

Vi påminner ännu om att vår enkät till tidigare studerande är ute tills fredag denna vecka. Vi hoppas du har tid att svara.

Vi har fått lite respons på skalorna, så vi ber er fästa uppmärksamhet på skalan i frågorna.

Tack till alla som redan svarat och tack för din hjälp med att utveckla Naturbruks- och miljöutbildningen vid Novia!

Enkäten öppnas här:

<https://enkat.novia.fi/TakeSurvey.aspx?SurveyID=78LKn72>

Bästa hälsningar

Niklas Andersson
Klusterutvecklare
Hanna Yltävä
Hortonom
Studerande, högre YH
hanna.yltava@novia.fi